

วารสารบริหาร การพัฒนานวัตกรรมเชิงบูรณาการ

Integrated Innovation Development Management Journal

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม 2567

Vol. 4 No. 2 July – December 2024

ISSN 3027-6985 (Online)

วารสารบริหาร

การพัฒนานวัตกรรมเชิงบูรณาการ

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

ISSN 3027-6985 (Online)

กองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

ศ.ดร. ภัคพงศ์ ปวงสุข

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, ประเทศไทย

ผศ.ดร. ชัยฤทธิ์ ทองรอด

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ (ศาลายา), ประเทศไทย

บรรณาธิการ

ดร. วัลลภ ไหญ่ยิ่ง

บริษัท เอชอาร์ดีไอ จำกัด, ประเทศไทย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ด้านบริหาร

ดร. สุภาวดี หนูสิน

บริษัท เอชอาร์ดีไอ จำกัด, ประเทศไทย

ด้านวิชาการ

อ.ดร. อิทธิศักดิ์ จิราภรณ์วารี

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ประเทศไทย

กองบรรณาธิการ

ดร. บุญรวม จิตต์สามารถ

บริษัท เอชอาร์ดีไอ จำกัด, ประเทศไทย

ดร. ธันภัทร โคตรสิงห์

บริษัท เอชอาร์ดีไอ จำกัด, ประเทศไทย

ผศ.ดร. สานิตย์ หนูนิล

วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ประเทศไทย

ผศ.ดร. อีสริ์ จิรจริยาเวช

คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประเทศไทย

ผศ.ดร. วิวัฒน์ แก้วดวงเล็ก

สำนักวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, ประเทศไทย

อ.ดร. ศราวุฒิ อินทพนม

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน มหาวิทยาลัยชีวิต, ประเทศไทย

อ.ดร. สุรวิทย์ วงษ์ทิพย์

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร, ประเทศไทย

อ.ดร. ณัฐพงษ์ เพชรลออ

สถาบันระบบรางและขนส่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน, ประเทศไทย

อ.ดร. จริยา สนามทอง

สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, ประเทศไทย

อ.ดร. ยุภาวรรณ ดวงอินตา

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์, ประเทศไทย

อ.ดร. ชิตวันพัทธ์ วีระสัย

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร, ประเทศไทย

พ.ต.ท.หญิง อ.ดร. ณพวรรณ ปัญญา

คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, ประเทศไทย

ดร. สิริสุดา หนูทิมทอง

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, ประเทศไทย

ดร.จิตพร โพธิ์ปัญญาศักดิ์

สถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บริษัท เอชอาร์ดีไอ จำกัด, ประเทศไทย

ดร.นลินี หะยิมะ

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา, ประเทศไทย

ดร.ณัฐวุฒิ รุ่งวงศ์

บริษัทหลักทรัพย์ที่ปรึกษาการลงทุน ตันธารคอร์ปอเรชั่น จำกัด, ประเทศไทย

ผู้ประสานงาน

นางสาวณัฐนันท์ จันทมณี

บริษัท เอชอาร์ดีไอ จำกัด, ประเทศไทย

นางสาววรัมพร แดงนันทาม

บริษัทในเครือ เอชอาร์ดีไอ จำกัด, ประเทศไทย

วารสารบริหาร

การพัฒนานวัตกรรมเชิงบูรณาการ

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

ISSN 3027-6985 (Online)

วัตถุประสงค์และขอบเขตการตีพิมพ์

วารสารฯ มีนโยบายการตีพิมพ์บทความวิจัยหรือบทความวิชาการ ที่มีคุณภาพสูงและมีมาตรฐานสากล โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คณาจารย์ นักศึกษา นักวิชาการ และนักวิจัยทั้งในและนอกองค์กรสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กระบวนการพิจารณาบทความ

บทความจะพิจารณาพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed)

ประเภทของบทความ

บทความวิจัย (research article) บทความวิชาการ (academic article) บทความปริทัศน์ (review article) บทวิจารณ์หนังสือ (book review)

ภาษาที่รับตีพิมพ์

ภาษาไทย

ภาษาอังกฤษ

กำหนดออก

วารสารตีพิมพ์ 2 ฉบับต่อปี

- ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน
- ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

เจ้าของวารสาร

สถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บริษัท เอชอาร์ดีไอ จำกัด (Human Resource Development Institute, HRDI Co., Ltd.)

บทบรรณาธิการ

วารสารบริหารการพัฒนานวัตกรรมเชิงบูรณาการ (Integrated Innovation Development Management Journal) จัดทำโดยสถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บริษัท เอชอาร์ดีไอ จำกัด (Human Resource Development Institute, HRDI Co., Ltd.) มีนโยบายการตีพิมพ์บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ที่มีคุณภาพสูงและมีมาตรฐานสากล โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คณาจารย์ นักศึกษา นักวิชาการ และนักวิจัย ทั้งในและนอกองค์กร เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กร การจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการพลังงาน การบริหารธุรกิจ พุทธศาสนา บริหารการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ ในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารฉบับนี้ ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 เป็นฉบับที่ 4 ที่ตีพิมพ์แบบออนไลน์ ผ่านกระบวนการของระบบเว็บไซต์ของ Thaijo ซึ่งสถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บริษัท เอชอาร์ดีไอ จำกัด ได้พัฒนากระบวนการและขั้นตอนการจัดทำวารสารให้มีคุณภาพเชิงวิชาการมากยิ่งขึ้นและดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาเพิ่มความละเอียดของการพิสูจน์อักษร การพัฒนารูปแบบจัดวางบทความบนเว็บไซต์ การพัฒนารูปเล่มการตีพิมพ์ออนไลน์ให้กับทีมงานสนับสนุนการจัดการวารสาร ที่สำคัญ คือ ปรับปรุงกลยุทธ์กระบวนการทำงานของกองบรรณาธิการให้สามารถตีพิมพ์วารสารฉบับนี้ได้ทันตามกำหนด อย่างไรก็ตามกองบรรณาธิการได้เรียนรู้ข้อผิดพลาดและวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) ของการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนาในอันที่จะธำรงรักษาไว้ซึ่งคุณภาพทางวิชาการของวารสารนี้อย่างยั่งยืน

กองบรรณาธิการวารสารบริหารการพัฒนานวัตกรรมเชิงบูรณาการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของวารสาร ฉบับนี้รวมทั้งขอขอบคุณท่านผู้อ่านที่ได้ให้ความสนใจติดตามวารสารฯ และหากท่านมีข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อการปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นไป ทางกองบรรณาธิการยินดีเป็นอย่างยิ่ง

ดร.วัลลภ ไญยยิ่ง

บรรณาธิการ

วารสารบริหารการพัฒนานวัตกรรมเชิงบูรณาการ

สารบัญ

การปรับตัวของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์ : กรณีศึกษาชาวสวนมะพร้าว และพ่อค้าคนกลางในพื้นที่ จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสมุทรสาคร รมย์ธีรา น้อยประเสริฐ วิเชียร วชิรเสรีชัย ภูมิใจ ไรดี ชญาพรณ์ เตียวสกุล และสุวรรณา เสวกวรรณ.....	1
ผลกระทบทางสังคม: เสี่ยงสะท้อนจากคนในชุมชนโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพื้นที่ชายฝั่งหาด มหาราช อำเภอสตึงพระ จังหวัดสงขลา อิทธิศักดิ์ จิราภรณ์วารี และวัชรพงศ์ หนูมาศ.....	21
สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี พรรณวดี สุวรรณสิงห์ และเอกสิทธิ์ สนามทอง.....	33
การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการจัดแนวกระดูกสันหลังและผ่าตัดแก้ไขกระดูกสันหลังคด จุฑามาศ แยมั่นวล.....	53
คู่มือทำเงินด้วยการลงทุน ฉบับสมบูรณ์ วุฒิชัย ไชยวรรณ.....	74

การปรับตัวของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์ :
กรณีศึกษาชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางในพื้นที่ จังหวัดสมุทรสงคราม และ
จังหวัดสมุทรสาคร

Adjustment of Coconut Planters and Middlemen in the Innovative Economy era:
a Case Study of Samut Songkhram and Samut Sakhon Provinces

รมย์ธีรา น้อยประเสริฐ* วิเชียร วชิรเสรีชัย ภูมิใจ ไรดี ชญาพรณ์ เตียวสกุล และสุวรรณา เสวกวรรณ
Romtheera Noiprasert* Wichean Vachiraserechai Phoomjai Raidee Chadaporn Teawsakul
and Suwanna Sawakwan
สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

Institute of Learning for the People

Email: wichenv@life.ac.th

Received 4 July 2024

Revised 22 August 2024

Accepted 14 October 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลาง ในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จังหวัดสมุทรสงครามและสมุทรสาคร ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลาง อำเภอเมือง อำเภออัมพวา อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม และอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร รวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจ การสัมภาษณ์ และการสังเกต วิเคราะห์ข้อมูล และจำแนกข้อมูล โดยใช้กระบวนการและวิธีวิจัยของการวิจัยเชิงคุณภาพแบบพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่าชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางมีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงตามสภาวะการต่าง ๆ ที่เปลี่ยนไปและมีการปรับตัวตามสถานการณ์นั้น เรียนรู้แก้ปัญหาโดยใช้ประสบการณ์ ภูมิปัญญา องค์ความรู้ การจัดการ การปรับเปลี่ยนรูปแบบ วิธีการเพื่อความอยู่รอดสอดคล้องกับวิถีที่เปลี่ยนไป ความสัมพันธ์ระหว่างชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางมีลักษณะความสัมพันธ์แบบผสมผสานและมีส่วนร่วมสนับสนุนกันในการสืบทอดอาชีพทำสวนมะพร้าว การทำสวนมะพร้าวเป็นการทำสวนที่ไม่ใช่เพียงแค่อาชีพแต่เป็นวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมที่ฝังในสายเลือดของชาวสวนมะพร้าว และด้วยความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างยาวนานเกิดความไว้วางใจกัน เข้าใจกัน ช่วยเหลือกันเกื้อกูลเพื่อให้ผ่านวิกฤตในแต่ละช่วงเวลา รวมถึงการเกื้อหนุนกันเพื่อปรับตัวพัฒนาสู่การผลิตในระบบห่วงโซ่อุปทาน

การปรับตัวของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางเป็นการปรับตัวให้อยู่รอดในศตวรรษที่ 21 พ่อค้าคนกลางมีการปรับตัวให้สอดคล้องมากกว่าชาวสวนมะพร้าว ชาวสวนปรับตัวน้อยและยังเลือกใช้แนวทางแบบเดิมในการทำสวนมะพร้าว ดังนั้น ภาครัฐและเอกชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรชาวสวนมะพร้าวให้สามารถแข่งขันและมีความก้าวหน้ามั่นคงทางอาชีพตลอดจนส่งเสริมโครงการกิจกรรมเพื่อสร้างการตื่นรู้กระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก

คำสำคัญ: ชาวสวนมะพร้าว ล้งมะพร้าว การปรับตัวทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

Abstract

This research illustrates the relationship between coconut farmers and middlemen in the 3 dimensions; economic, social and cultural of Samut Songkhram Province and Samut Sakhon. The research data was collected under qualitative research methods. The analysis and data classification were using a qualitative research method such as narrative analysis.

The study found that the adaptation of coconut farmers and middlemen involved a process of adjusting to various changing circumstances over time. They recognized the issues arising from the resulting impacts and adapted to the specific situations. They learned to address these problems by drawing upon their experiences, local wisdom, accumulated knowledge, management skills, and by modifying their approaches and methods in response to the changing times. This was done to survive and align with the evolving way of life. The relationship between coconut farmers and middlemen is characterized by a fusion of interests, and they actively support each other in the continuity of the coconut cultivation profession. This partnership has endured for many generations, spanning a long period in history. It has transformed into a way of life, a tradition, and a cultural aspect in the eyes of the coconut farmers.

In the age of the 21st Century, both coconut farmers and middlemen have adapted to survive, but the middlemen have shown a greater capacity to align themselves with this technological era while coconut farmers have made fewer changes and continue to rely on traditional methods in coconut farming. Therefore, the government and private sectors or related parties should develop the potential of coconut farmers to be able to compete and have stable career advancement as well as promote projects and activities to create awareness of global changes.

Keywords: coconut planters, middlemen, the adjustment of the local enterprise

1. บทนำ

วิถีชีวิตชาวสวนมะพร้าวแต่อดีตนั้นเป็นกิจการของครัวเรือนที่ปลูก และขึ้นต้นเก็บลูกมะพร้าว บางสวนก็จ้างคนขึ้นเก็บมะพร้าวและชาวสวนเป็นผู้ส่งขายให้พ่อค้าคนกลางโดยตรง ต่อมามีการแข่งขันสูงขึ้นทำให้มีบริการอำนวยความสะดวกเข้าถึงสวนมะพร้าว โดยการตัด เก็บ ขนและคิดเงินให้ถึงสวนมะพร้าว เป็นการสร้างความสัมพันธ์ ความผูกพัน ความไว้วางใจ และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างพ่อค้าคนกลางและชาวสวนมะพร้าว จนเป็นวัฒนธรรมสืบต่อกันมา

วิถีใหม่ได้มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมทำให้เกิดความมั่นคง ขณะเดียวกันการใช้ความรู้จากประสบการณ์ และภูมิปัญญาของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางมาต่อยอดและพัฒนาความรู้ในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิตให้กับชาวสวนมะพร้าว สร้างคุณภาพสินค้าและความปลอดภัย มีการจัดการผลผลิตและการตลาด มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

การทำสวนมะพร้าวของชาวสวนมะพร้าวจังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดสมุทรสาคร ได้มีการศึกษาเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาในช่องทางต่าง ๆ ทั้งที่ภาครัฐให้แนวทางการแก้ปัญหา เพื่อลดต้นทุน เสริมสร้างรายได้ให้เพิ่มขึ้น บางชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้านการทำสวนมะพร้าวร่วมกัน หน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาศักยภาพชุมชน ให้ก่อเกิดเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ที่สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ ทำให้เพิ่มผลผลิตมาก ผลผลิตมีคุณภาพ สร้างมูลค่าเพิ่มได้ มีการบริหารจัดการที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการตลาด ที่นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการทำเกษตร มีความคิดสร้างสรรค์ในการหาทางออกของปัญหาด้านการทำสวนมะพร้าวได้ นำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการด้านเกษตร และเป็นแบบอย่างในการทำการเกษตรที่มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันทั้งระบบเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่ดีได้

ชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางมีความเชื่อมโยงกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้เห็นถึงเส้นทางมะพร้าว วิถี รูปแบบ หรือกิจกรรมที่นำไปสู่การปรับตัวให้เหมาะสมกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ นอกจากการซื้อขายระหว่างพ่อค้าคนกลางกับชาวสวนมะพร้าวแล้วยังมีในส่วนของความเชื่อ ความศรัทธาบนพื้นฐานของความเชื่อมั่นว่าการให้ประโยชน์หรือการแสดงไมตรีจิตจะได้รับการตอบแทนในอนาคต เป็นวัฒนธรรมของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลาง ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน อาทิ ความเอื้ออาทร ความเชื่อใจ เป็นต้น

ตลาดมะพร้าวของไทยเริ่มต้นจากตลาดท้องถิ่น หมายความว่า พ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นชาวสวนมะพร้าวรับซื้อมะพร้าวจากชาวสวนรายย่อย รวบรวมขายส่งนอกพื้นที่ ซื้อขายกันที่ละเต็มกระบะรถสิบล้อ ตั้งแต่ปลายปี 2553 ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน ประเทศไทยประสบปัญหามะพร้าวขาดตลาด ทั้งจากปัญหาราคามะพร้าวตกต่ำส่งผลให้ชาวสวนทำการโค่นต้นมะพร้าวทิ้งเพื่อเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจอื่นทดแทน

การเปลี่ยนแปลงของพ่อค้าคนกลางอาจมองเห็นถึงการต่อสู้ราคาระหว่างพ่อค้าคนกลางด้วยกันเอง ทำให้ราคาสูงขึ้น เมื่อมีราคาซื้อขายแบบเหมาสวนที่ไม่ต่างจากการขายเองมากนักทำให้ชาวสวนมะพร้าวเลือกที่จะขายให้กับพ่อค้าคนกลาง แต่จะมีการตรวจสอบว่าพร้อมเก็บเกี่ยวผลผลิตช่วงไหน พ่อค้าคนกลางจะรับซื้อมะพร้าวแบบนับรวมหมดทุกขนาด บางรายอาจมีการทำสัญญาซื้อขายกัน หรือบางรายอาจตกลงซื้อขายกันด้วยวาจาเมื่อได้ช่วงอายุครบรอบตัดผลมะพร้าว ชาวสวนมะพร้าวก็น่าจะติดต่อไปยังพ่อค้าคนกลางเพื่อมารับซื้อมะพร้าวยังสวนของตนเอง อีกหนึ่งเหตุผลที่ชาวสวนเลือกให้พ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงสวน เพราะความสะดวกและไม่ยุ่งยากในการหาตลาด พ่อค้าคนกลางจึงมีบทบาทสำคัญในวงจรการตลาดเพื่อนำขายต่อไป

ทีมวิจัยได้เล็งเห็นถึงการปรับตัวของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางเพื่อค้นหาลักษณะ ความเป็นมา และการปรับตัวของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางในยุค Ai-Robotics สภาพการเปลี่ยนแปลงที่มีความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

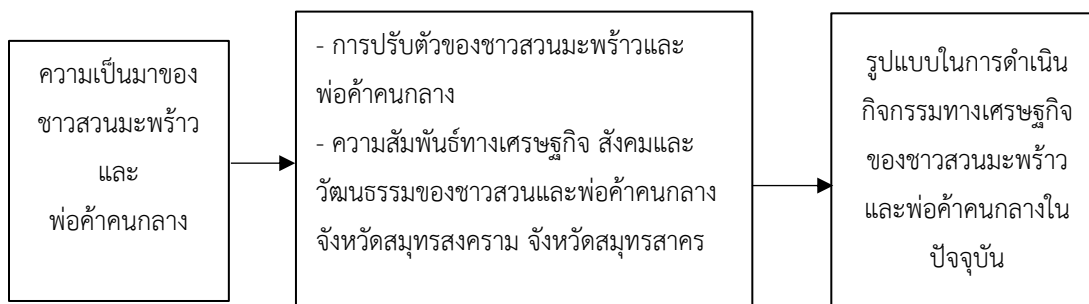
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาลักษณะความเป็นมา และการปรับตัวของชาวสวนมะพร้าว และพ่อค้าคนกลาง จังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดสมุทรสาคร

2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลาง ในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดสมุทรสาคร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทีมวิจัยได้นำองค์ความรู้ต่าง ๆ มาสรุปในรูปของกรอบแนวคิดการศึกษา การปรับตัวของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์: กรณีศึกษาชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโดยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และสังเคราะห์ จะแสดงให้เห็นถึงบริบทชุมชนตั้งแต่ประวัติชุมชน การตั้งถิ่นฐาน พัฒนาการของชุมชน ลักษณะความเป็นมา สภาพการเปลี่ยนแปลงของชาวสวนและพ่อค้าคนกลาง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชาวสวนและพ่อค้าคนกลางจังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

4.1 แนวคิดและทฤษฎีเครือข่าย

“เครือข่าย (Network) หมายถึง ขบวนการทางสังคมอันเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มองค์กร สถาบัน โดยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และความต้องการบางอย่างร่วมกัน ร่วมกันดำเนินกิจกรรม บางอย่าง โดยที่สมาชิกของเครือข่ายยังคงความเป็นเอกเทศไม่ขึ้นต่อกัน” (เสรี พงศ์พิศ, 2548, หน้า 8)

“เครือข่าย (Network) คือ การเชื่อมโยงของคน กลุ่มของคน หรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจที่จะ แลกเปลี่ยน ข่าวสารร่วมกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน ภายใต้เป้าหมายและวิธีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีการจัดระเบียบ โครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระเท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน” (กุลทัต หงส์ขยางกูร และปรัชญานันท์ เทียงจรรยา, ม.ป.ป., หน้า 3)

“เครือข่าย หมายถึง การทำงานร่วมกันของกลุ่ม คนหรือองค์กรที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม และ มีเป้าหมายหรือมีวัตถุประสงค์ร่วมกันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีโครงสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ โดยมีการเชื่อมโยงและประสานงานร่วมกันในลักษณะพึ่งพาอาศัย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ร่วมกัน” (สรัญญา จุฑานิล, 2556, หน้า 15)

“เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Network) ที่แตกต่างจากกลุ่ม โดย “กลุ่ม” จะมีขอบเขตชัดเจน รู้ว่าใครเป็นสมาชิก มีความเป็นรูปธรรม มีโครงสร้างทางสังคม แต่เครือข่ายเป็นรูปแบบ ความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่มีขอบเขต สานความสัมพันธ์ระหว่างคน กลุ่มองค์กรให้ต่อเนื่อง” (กุลทัต หงส์ขยางกูร และปรัชญานันท์ เทียงจรรยา, ม.ป.ป., หน้า 3)

“เครือข่ายที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีประชาชนเป็นผู้ริเริ่ม เป็นเครือข่ายที่ประชาชนตระหนัก ตื่นตัวใน ปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วลงมือริเริ่มรวมตัวกันเข้าเป็นกลุ่มเป็นเครือข่ายเพื่อแก้ไขปัญหา ภาคประชาชนจึงเป็นแกนหลัก ภาครัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุนและผู้อำนวยการจัดตั้งเครือข่ายทำได้ง่ายขึ้น บทบาทภาครัฐจะน้อย

กลุ่มองค์กรชุมชนประชาคมจะทำงานและมีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ มาก” (กุลทัต หงษ์ขยางกูร และปรัชญานันท์ เทียงจรรยา, ม.ป.ป., หน้า 8)

“เครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้ง หรือรัฐเข้าไปเป็นผู้ริเริ่ม กระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักในปัญหา สร้างความตื่นตัวให้เกิดความสนใจ และผลักดันให้เกิดการรวมตัวของประชาชน เช่น การที่ส่วนราชการพยายามผลักดันการสร้างหน่วยเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง” (กุลทัต หงษ์ขยางกูร และปรัชญานันท์ เทียงจรรยา, ม.ป.ป., หน้า 8)

“เครือข่ายที่เกิดจากวิวัฒนาการ มีกระบวนการพัฒนาที่เริ่มจากกลุ่มบุคคล องค์กรมารวมกันด้วยวัตถุประสงค์กว้าง ๆ ไม่ชัดเจน สนับสนุนและเรียนรู้ไปด้วยกัน หรือกลุ่มคนเกิดความคิดที่จะรวมตัวกันสร้างพันธมิตรสัญญาเป็นเครือข่ายช่วยเหลือและพัฒนาตนเอง หลังถูกจุดประกายความคิดมาจากการได้รับฟัง ได้เห็นการดำเนินงานของเครือข่ายอื่น ๆ เช่น เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ เครือข่ายผู้สูงอายุ” (กุลทัต หงษ์ขยางกูร และปรัชญานันท์ เทียงจรรยา, ม.ป.ป., หน้า 8)

สรุป เครือข่าย (Network) หมายถึง การเชื่อมโยงของคน กลุ่มของคน กลุ่มองค์กร หรือสถาบันที่สมัครใจที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และความต้องการบางอย่างร่วมกัน มีวิธีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระเท่าเทียมกัน เคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน มีโครงสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ร่วมกัน เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Network) ที่แตกต่างจากกลุ่ม กลุ่มจะมีขอบเขตชัดเจน รู้ว่าใครเป็นสมาชิก มีความเป็นรูปธรรม มีโครงสร้างทางสังคม แต่เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่มีขอบเขต มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันโดยมีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ความเป็นเพื่อนญาติพี่น้อง ผู้ร่วมงาน การพูดคุย การให้คำแนะนำ การให้ความไว้วางใจ การแลกเปลี่ยนสารสนเทศ การติดต่อสื่อสารผ่านอีเมลและสื่อสังคมออนไลน์ การให้ความร่วมมือ ความเป็นผู้แต่งร่วม และการอ้างอิงผลงานวิจัย เป็นต้น

การเกิดของเครือข่าย เครือข่ายที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ จะเป็นเครือข่ายที่ประชาชนตระหนักตื่นตัวในปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วลงมือรวมตัวกันเข้าเป็นกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหา จะมีภาคประชาชนเป็นแกนหลัก ภาครัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุนและผู้อำนวยความสะดวกให้การจัดตั้งเครือข่ายให้ทำได้ง่ายขึ้น บทบาทภาครัฐจะน้อยกลุ่มองค์กรชุมชนประชาคมจะทำงานและมีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ มาก เครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้ง ภาครัฐจะเข้าไปเป็นผู้ริเริ่ม กระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักในปัญหา สร้างความตื่นตัวให้เกิดความสนใจ และผลักดันให้เกิดการรวมตัวของประชาชน และเครือข่ายที่เกิดจากวิวัฒนาการ มีกระบวนการพัฒนาที่เริ่มจากกลุ่มบุคคล องค์กรมารวมกันด้วยวัตถุประสงค์กว้าง ๆ ไม่ชัดเจน สนับสนุนและเรียนรู้ไปด้วยกัน หรือกลุ่มคนเกิดความคิดที่จะรวมตัวกัน สร้างพันธมิตรสัญญาเป็นเครือข่ายช่วยเหลือและพัฒนาตนเอง หลังถูกจุดประกายความคิดมาจากการได้รับฟัง ได้เห็น การดำเนินงานของเครือข่ายอื่น ๆ

4.2 แนวคิดทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม

“การแลกเปลี่ยนทางสังคม เป็นแนวคิดของลัทธิอัตถประโยชน์นิยม ธรรมชาติของมนุษย์ต้องการหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดและต้องการความพึงพอใจสูงสุด มนุษย์จะรักษาความสัมพันธ์ที่มีอยู่เดิมไว้ ถ้าเขาเชื่อว่าจะทำให้ได้รับรางวัล มากกว่าทุนที่เสียไป (Wilson, 1983: 19 อ้างถึงใน จ้านงค์ แรกพินิจ, 2537 หน้า 5)

“การแลกเปลี่ยนทางสังคม เป็นการแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้นระหว่างความสัมพันธ์ของบุคคลที่เกิดขึ้นจากความสมัครใจของบุคคลที่คาดหวังว่าจะได้ผลประโยชน์ตอบแทนจากผู้อื่น ที่มีลักษณะเป็นพันธะผูกพันอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อมั่นว่าการให้ประโยชน์หรือการแสดงไมตรีจิตจะได้รับการตอบแทนในอนาคต” (Peter M. Blau, 1964 อ้างถึงใน วีรพงษ์ พวงเล็ก, 2560, หน้า 23)

สรุป การแลกเปลี่ยนทางสังคม เป็นการแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้นระหว่างความสัมพันธ์ของบุคคลที่เกิดขึ้นจากความสมัครใจของบุคคลที่คาดหวังว่าจะได้ผลประโยชน์ตอบแทนจากผู้อื่น ที่มีลักษณะเป็นพันธะผูกพันอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อมั่นว่าการให้ประโยชน์หรือการแสดงไมตรีจิตจะได้รับการตอบแทน

4.3 แนวคิดและทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ

Joseph Schumpeter (1934) ได้กล่าวไว้ว่า “ผู้ประกอบการเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่ผ่านกระบวนการผลิตโดยสร้างนวัตกรรมการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ก่อให้เกิดการกระตุ้นให้มีความนวัตกรรมในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ”

“การผลิตในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นหลังปี 2540 เป็นต้นมา เกิดผลกระทบต่อแรงงานรับจ้างการผลิตโดยตรง รายได้ทีลดลงจากการทำงานย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย ที่เห็นได้ชัดเจน เช่น การเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตในด้านการบริโภค ด้านสุขภาพ เป็นต้น” (สมบัติ เหลสกุล อ้างถึงใน ณรงค์เพชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล, 2552, หน้า 96)

“แต่ละพื้นที่ยังไม่สามารถผลิตสิ่งอุปโภคบริโภคได้ครบถ้วน หรือบางช่วงอาจเกิดความขาดแคลนผลผลิตบางชนิด จึงจำเป็นต้องนำผลผลิตที่มีไปแลกเปลี่ยนซื้อขายในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ครัวเรือนขาดแคลนหรือไม่สามารถผลิตได้” (ชลิตา บัณฑุวงศ์ และอนุสรณ์ อุณโณ, 2546, หน้า 43 - 44)

“ในยุคแห่งการพัฒนาเพื่อความทันสมัย บ้านกลายเป็นตัวอย่างรูปธรรมของความล้ำหลัง ยากจน รายได้ต่ำ ไร้การศึกษา และจะต้องเร่งรัดพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าแบบเมือง โดยชุมชนหมู่บ้านถูกยึดเยียดความเจริญจากรัฐและทุนในสิ่งที่พวกเขาเองไม่ได้เรียกร้องต้องการมากนัก” (สงบ ส่งเมือง, 2546, หน้า 103)

“การใช้ประโยชน์จากทางมะพร้าวในยุคก่อนหน้านี้ ทุกชิ้นส่วนที่หล่นจากต้นมะพร้าว ไม่ว่าจะเป็นหัวตะโห่งทางมะพร้าว ตุ่มมะพร้าว กาบ ฯลฯ สามารถเก็บขายเป็นเชื้อเพลิงสำหรับเคียวน้ำตาลมะพร้าวทั้งหมด เฉพาะทางมะพร้าวถ้ามีดรวมกัน 10 มัด จะมีเรือมาล่องตามคลองมารับซื้อที่เป็นร้อย ๆ มัด (เรณู เล็กนิมิต และ นวรัตน์ ผ่องพุทธ (บรรณาธิการ), 2565, หน้า 84)

สรุป การแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ เป็นการเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตในด้านการบริโภค ด้านสุขภาพเกิดผลกระทบต่อแรงงานรับจ้างการผลิตโดยตรง รายได้ที่ลดลงจากการทำงานย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย ในแต่ละพื้นที่ยังไม่สามารถผลิตสิ่งอุปโภคบริโภคได้ครบถ้วน หรือบางช่วงอาจเกิดความขาดแคลนผลผลิตบางชนิด จึงจำเป็นนำผลผลิตที่มีไปแลกเปลี่ยนซื้อขายในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ครัวเรือนขาดแคลนหรือไม่สามารถผลิตได้

4.4 แนวคิดและทฤษฎีผลประโยชน์

พิชัย จาวลา (2563) ได้กล่าวว่า “ผลประโยชน์ที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐาน หรือสัจชาตญาณลึก ๆ ที่มนุษย์ทุกคนอยากได้เงินง่าย อยากรู้ทิศทาง อยากรู้วงจรเพื่อวางกลยุทธ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้อง ต้องยึดในกำไรที่มั่นคงของบริษัท” “กลุ่มผลประโยชน์มีความผูกพันกันโดยเหตุผลที่ว่าผลประโยชน์ร่วมกันในทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง มีผลต่อการรวมกลุ่ม เกิดความต้องการผลประโยชน์ใหม่ ๆ นำไปสู่การรวมกลุ่มของปัจเจกชนภายใต้ผลประโยชน์ใหม่ ใช้เป็นเครื่องมือในการบรรลุผลประโยชน์” (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552 อ้างถึงใน มะลิ ทิพย์ประจง และนิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต, 2562, หน้า 17 - 18)

“ผลประโยชน์ส่วนตัว เป็นผลตอบแทนที่บุคคลได้รับโดยเห็นว่ามีคุณค่า ที่จะตอบสนองความต้องการของตนเองหรือของกลุ่มที่ตนเองเกี่ยวข้อง ผลประโยชน์เป็นสิ่งจูงใจให้คนเรามีพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการทั้งหลาย” (ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงแรงงาน, 2560, หน้า 5)

“ผลประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์สาธารณะ สิ่งใดก็ตามที่ให้ประโยชน์สุขแก่กลุ่มบุคคลทั้งหลายในสังคม ผลประโยชน์สาธารณะยังหมายถึงหลักประโยชน์ต่อมวลสมาชิกในสังคม พฤติกรรมที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน เจ้าหน้าที่ของรัฐควรมีจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนเสมอ” (ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงแรงงาน, 2560, หน้า 5)

สรุป ผลประโยชน์ เป็นการตอบสนองความต้องการพื้นฐาน หรือสัจชาตญาณลึก ๆ ที่มนุษย์ทุกคนอยากได้เงินง่าย อยากรู้ทิศทาง อยากรู้วงจรเพื่อวางกลยุทธ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้อง ต้องยึดในกำไรที่มั่นคง กลุ่มผลประโยชน์มีความผูกพันกันโดยเหตุผลที่ว่าผลประโยชน์ร่วมกันในทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง มีผลต่อการรวมกลุ่ม เกิดความต้องการผลประโยชน์ใหม่ ๆ นำไปสู่การรวมกลุ่มของปัจเจกชนภายใต้ผลประโยชน์ใหม่ ใช้เป็นเครื่องมือในการบรรลุผลประโยชน์

4.5 แนวคิดและทฤษฎีความสัมพันธ์

ความสัมพันธ์แบบเพื่อนเป็นพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นที่เกิดจากความใกล้ชิดผ่านการสนทนา การพบปะ และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน จนเกิดความใกล้ชิดสนิทสนม โดยลักษณะของความสัมพันธ์เริ่มต้นจากการรู้จักกันจนกระทั่งคุ้นเคยกันมากขึ้นและอาจมีช่วงที่มีมิตรภาพเสื่อมลง (สุวรรณี ถักนวนิช, 2557, หน้า 6)

“ความผูกพันภายในมีพื้นฐานจากลักษณะที่การถือครองที่ดิน ที่ผ่านการเป็นสมาชิกของชุมชนหมู่บ้าน ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกภายในหมู่บ้าน และความเกี่ยวข้องเป็นญาติ หรือนับญาติกันของสมาชิกหมู่บ้าน ความผูกพันภายในสูง หมายถึง การรักษาความเป็นตัวเอง” (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2550, หน้า 20)

“ระบบกรรมสิทธิ์เอกชนเป็นความสัมพันธ์ทางการผลิตของสังคมทาสและสังคมศักดินา ระบบชุมชนอ่อนแอกว่าในเอเชียภายใต้ภาวะการณั้้น แนวทางการพัฒนาดำเนินไปสู่การเกิดชนชั้นกรรมพี ปรชญาปัจเจกชนนิยม และระบบทุนนิยมในเวลาต่อมา” (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2551, หน้า 54)

“ความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นการเชื่อมโยงคน หรือสิ่งของมากกว่าสองสิ่งขึ้นไปเข้าด้วยกัน ตัวอย่างเช่น คนสองคนที่ทำงานด้วยกันจะได้รับการเชื่อมโยงเข้าด้วยกันโดยความสัมพันธ์ของการทำงาน ทั้งสองคนอาจมีความสัมพันธ์มากกว่าหนึ่งชนิด เช่น ทำงานด้วยกันและมีความสัมพันธ์ทางสังคมหลังเลิกงานด้วย ดังนั้น ทั้งคู่จึงถูกผูกมัดด้วยความสัมพันธ์ทุกชนิดที่มีอยู่ การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมจะวิเคราะห์สิ่งที่ใช้ผูกมัดหรือเชื่อมโยง และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งทิศทางของการเชื่อมโยงและความแข็งแกร่งของความสัมพันธ์ด้วย” (Wasserman; & Faust. 1994: 136 อ้างถึงใน รุจเรขา วิทยายุทธภูมิ และน้ำทิพย์ วิภาวิน, 2555, หน้า 129)

“ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว เพื่อนสนิท หรือผู้ทำงานร่วมกันยาวนานมักมีความรู้สึกไว้นือเชื่อใจกัน อย่างไรก็ตามสิ่งผูกมัดที่แน่นแฟ้นไม่ได้ทำให้เครือข่ายเกิดการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ ข่าวสาร หรือนวัตกรรมเสมอไป” (รุจเรขา วิทยายุทธภูมิ และน้ำทิพย์ วิภาวิน, 2555, หน้า 129)

สรุป ความสัมพันธ์เป็นการเชื่อมโยงคน หรือสิ่งของมากกว่าสองสิ่งขึ้นไปเข้าด้วยกันโดยความสัมพันธ์นั้น อาจมีความสัมพันธ์มากกว่าหนึ่งชนิด ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว เพื่อนสนิท หรือผู้ทำงานร่วมกันยาวนานมักมีความรู้สึกไว้นือเชื่อใจกัน

4.6 แนวคิดและทฤษฎีเศรษฐกิจสร้างสรรค์

“เศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ประเทศทั่วโลกนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยเชื่อมโยงกับการใช้ทุนทางปัญญาและทุนทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่ องค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ทรัพย์สินทางปัญญา สอดประสานกับพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ผนวกเข้ากับการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมอันทันสมัยในการผลิตสินค้าและบริการรูปแบบใหม่” (กนกวรรณ พวงประยงค์, 2561, หน้า 233)

“เศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นการนำความคิดเข้าไปประสานกับการดำเนินธุรกิจให้เกิดการต่อยอดไปสู่การสร้างแตกต่าง ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างมูลค่า และท้ายที่สุดเป็นการสร้างคุณค่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์สอดคล้องกับนวัตกรรม เป็นการใช้ประโยชน์จากความคิดใหม่ ๆ” (พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2556, หน้า 7)

“การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จำเป็นต้องพัฒนาและสร้างเสริมปัจจัยต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อน โดยมุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อม การพัฒนาระบบฐานข้อมูล ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ

คมนาคมขนส่งที่มีประสิทธิภาพรองรับภาคการผลิตสร้างสรรค์” (ศิริพงศ์ อุณหพันธ์ และสัมพันธ์ พลภักดิ์, 2561, หน้า 444)

“เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่ให้ความสำคัญกับการคิด การผลิตตามความต้องการของตลาดและการสร้างมูลค่าให้กับสิ่งที่เคยถูกละเลย เช่น วัฒนธรรม แนวทางการพัฒนาดังกล่าวได้รับการส่งเสริมทั้งในระดับโลกและระดับประเทศ สามารถต่อยอดสร้างมูลค่าได้ทั้งวัฒนธรรมทางวัตถุและไม่ใช่วัตถุ” (ระพีพรรณ ภูผาพันธ์พงษ์ ตัณฑรัตน์, 2556, หน้า 10)

“เศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นแนวทางใหม่ในการให้ชีวิต การผลิต การบริการ การค้าปลีก และการบันเทิง โดยใช้ระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ใช้ต้นทุนจากองค์ความรู้เดิมร่วมกับความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อต่อยอดและเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้าและบริการที่มีอยู่ นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจำวนมหาศาล” (สถาบันวิทยาการจัดการ บริษัท ทริส คอร์ปอเรชั่น จำกัด, 2562, หน้า 8)

“เศรษฐกิจสร้างสรรค์ หมายถึง แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การศึกษาวิจัย การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงรากฐานวัฒนธรรม การส่งเสริมความรู้ของสังคม เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่” (ฤตินันท์ โกมุทสุกัญญา, 2557, หน้า 33)

สรุป เศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นแนวทางใหม่ในการให้ชีวิต การผลิต การบริการ การค้าปลีก และการบันเทิง ใช้ต้นทุนจากองค์ความรู้เดิมร่วมกับความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อต่อยอดและเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้าและบริการที่มีอยู่ นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

5. ระเบียบวิธีวิจัย

5.1 การศึกษาเรื่อง “การปรับตัวของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์: กรณีศึกษาชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางในพื้นที่สองบุรี - ศรีมหาสมุทร” ในครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้ “ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ” โดยใช้ข้อมูลเอกสารจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการสืบค้น รวบรวมจากหนังสือ ตำรา เอกสาร วิดิทัศน์ และเว็บไซต์ ประกอบกับ “การวิจัยภาคสนาม” โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม กลุ่มชาวสวนมะพร้าว พ่อค้าคนกลาง และบริบทพื้นที่ และนำเสนอรายงานผลการวิจัย โดยวิจัยเชิงคุณภาพแบบพรรณนา ให้ตอบสนองการศึกษาลักษณะความเป็นมา และการปรับตัวเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลาง ในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสมุทรสาคร

5.2 วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม อาทิ ข้อมูลลักษณะความเป็นมาข้อมูลความสัมพันธ์และข้อมูลระบบการผลิตและการตลาดของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลาง จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสมุทรสาคร

5.3 เครื่องมือเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม โดยใช้การสัมภาษณ์ การสังเกต และสนทนากลุ่ม ในเชิงลักษณะความเป็นมาและความสัมพันธ์ของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลาง กับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ระบบการผลิตและการตลาด อาทิ ข้อมูลทั่วไป การจัดการด้านการผลิต การตลาด การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตและการตลาด หรือคงความดั้งเดิม

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล และจำแนกข้อมูล โดยใช้กระบวนการและการวิจัยเชิงคุณภาพแบบพรรณนา การวิเคราะห์และจำแนกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สังเกต และสนทนากลุ่ม โดยการพรรณนาถึงลักษณะความเป็นมาของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลาง ความสัมพันธ์ของชาวสวนมะพร้าว และพ่อค้าคนกลาง กับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ระบบการผลิตและการตลาดของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางของจังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดสมุทรสาคร

6. ผลการวิจัย

6.1 ความเป็นมาของมะพร้าว ชาวสวน และพ่อค้าคนกลาง

จังหวัดสมุทรสงครามสมุทรสาครตั้งอยู่ริมชายฝั่งทะเลในอ่าวไทยและพื้นที่ลุ่มแม่น้ำ มีทิวทัศน์ที่สวยงาม ผู้คนมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ชุมชนมีความเกื้อกูล เก่นของความเรียบง่ายนี้คือต้นมะพร้าว ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของพื้นที่ โดยไม่เพียงแต่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นหลักสนับสนุนชีวิตของชาวพื้นที่อำเภอเมือง อำเภออัมพวา และอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม และอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร มีชีวิตที่เชื่อมโยงกับต้นมะพร้าวอย่างลึกซึ้งมายาวนานหลายทศวรรษ การเพาะปลูกมะพร้าวมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่อย่างยิ่ง เพราะไม่เพียงการเพาะปลูกมะพร้าวจะมีบทบาทในกิจกรรมทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนที่ถูกส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น สัจดี ใจพรหม (2565) เล่าถึงประเพณีกระยาสารทหรือประเพณีวันสารทไทยว่า เมื่อใกล้ถึงวันสารท ชาวบ้านจะกว่นกระยาสารท เพื่อนำไป ตักบาตรและแจกจ่ายให้กับเพื่อนบ้าน ที่อำเภอบางคนทีนั้น ยังอนุรักษ์ประเพณีขนทรายเข้าวัด ซึ่งนิยมปฏิบัติกันในช่วงสงกรานต์ด้วย

ก่อนการเข้ามาของสวนมะพร้าว เริ่มต้นมาจากความเป็นพืชไร่ที่เรียกกันว่า สวนเตียน มะพร้าวเป็นเพียงพืชสวนที่ปลูกไว้เพื่อกันเขตแดนสวนของชาวบ้าน จนความต้องการในการบริโภคมะพร้าวในเมืองใหญ่อย่างกรุงเทพฯ ขยายตัว ผสมกับความสะดวกในการขนส่งมะพร้าวทางเรือส่งผลให้ชาวบ้านนิยมปลูกมะพร้าวกันมากขึ้น “ก่อนจะมาปลูกมะพร้าว ชาวบ้านอำเภอบางคนทีทำสวนเตียน ปลูกผัก พ่าง แตงกวา ถั่ว กระเจี๊ยบ พริกมัน ต้นมะพร้าวชาวบ้านปลูกไว้เป็นใช้ในการแบ่งเขตสวน (สัจดี ใจพรหม)” ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

ชาวบ้านเริ่มนิยมปลูกมะพร้าวมากขึ้น เหตุผลหลักก็เนื่องจากการสร้างเขื่อนศรีนครินทร์เพื่อเก็บกักน้ำจืดประกอบกับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทำให้ช่วงน้ำขึ้นน้ำทะเลแข็งในพื้นที่นานกว่าปกติ ทำให้เกิดผลกระทบกับสวนเตียนจนไม่คุ้มค่าที่จะลงทุนและหันมาปลูกมะพร้าวแทนเนื่องจากเป็นต้นไม้ที่ทนต่อสภาพน้ำเค็มและน้ำกร่อยได้ดีกว่า จนในที่สุด ต้นมะพร้าวก็กลายมาเป็นสัญลักษณ์ของวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรม ของชาวสมุทรสงครามและเป็นส่วนสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นตำนานของชุมชนสมุทรสงคราม

หลังจากการเปิดใช้ถนนพระรามที่ 2 เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญกับชาวสวนที่ทำน้ำตาลมะพร้าวจากเดิมที่มีการทำน้ำตาลมะพร้าวจำนวนมาก แต่เมื่อเปิดใช้ถนนพระรามที่ 2 คนงานปาดตาลมะพร้าวย้ายเข้ามาทำงานในภาคอุตสาหกรรมกันมากเนื่องจากรายได้ดีและปลอดภัยกว่า จนทำให้จำนวนน้ำตาลมะพร้าวลดลงและเกิดเป็นน้ำตาลหลอมขึ้นมาทดแทน (น้ำตาลหลอม คือ น้ำตาลผสมกับน้ำตาลทรายและแอมเลส) การทำสวนมะพร้าวในปัจจุบันยังคงพึ่งพาพ่อค้าคนกลางอยู่โดยจะมารับซื้อที่สวนในแต่ละรอบของการเก็บเกี่ยว หรือประมาณ 45 วัน “คุณเฉลียวและคุณจุไรรัตน์ สุขสะอาด” เจ้าของสวนเป็นผู้จัดจ้างแรงงานมาสอยและเก็บเกี่ยว ค่าสอยคิดเป็นตัน ตันละ 15 บาท พร้อมเลี้ยงอาหาร ในการเก็บเกี่ยวแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายที่สูง บางครั้งเจ้าของสวนขาดทุน เนื่องจากราคาที่พ่อค้าคนกลางให้ไม่สูงพอ มะพร้าวในตลาดมีราคาตกต่ำ “ถ้ามะพร้าวแพง ราคาก็จะแพง” พ่อค้าคนกลางมิได้กดราคาแต่อย่างใด โดยราคามะพร้าวจะขึ้นลงเป็นช่วงเวลา บางช่วงมีราคาสูงถึงลูกละ 25 บาท หรือบางช่วงอาจตกลงมาที่ลูกละ 7 - 8 บาท ทำให้ชาวสวนมะพร้าวมีการปรับตัวเพื่อลดความเสี่ยงโดยการปลูกพืชแซมระหว่างต้นมะพร้าวสร้างรายได้ชดเชยขึ้นมา เช่น กลัวย มะนาว ฝรั่ง เป็นต้น

6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลาง

6.2.1 ความสัมพันธ์ในมิติทางเศรษฐกิจ

จากปัญหาด้านราคาและต้นทุนการผลิตทำให้ชาวสวนมะพร้าวต้องพัฒนาตนเองมาเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบป้อนอุตสาหกรรมมะพร้าวแปรรูป และพ่อค้าคนกลางพัฒนาตนเองมาเป็นผู้จัดหาวัตถุดิบป้อนให้กับโรงงานอุตสาหกรรมมะพร้าวแปรรูป โดยร่วมกันพัฒนาจากการขายมะพร้าวลูกแบบเดิม มาเป็นการแปรรูปวัตถุดิบเพื่อเพิ่มมูลค่า และให้ความรู้แก่ชาวสวนมะพร้าวในด้านการทำมะพร้าวขาว การควั่นเนื้อมะพร้าว การแยกน้ำและการทำวันมะพร้าว และพ่อค้าคนกลางจัดหาคนงานในการเก็บมะพร้าวและการแปรรูปให้ชาวสวน จนทำให้เกิดอาชีพใหม่เกิดขึ้นนั่นคือ รับจ้างเก็บมะพร้าวซึ่งชาวสวนบางรายถึงกับเลิกทำสวนและหันมาทำอาชีพเก็บมะพร้าวแทน และชาวสวนบางรายเลือกที่จะแปรรูปมะพร้าวแทนการจ้างเพื่อเพิ่มรายได้ครบถ้วน “มะพร้าวจากแหล่งภายนอกนี้มีราคาถูก มะพร้าวที่ปลูกในพื้นที่นั้นไม่สามารถสู้ราคาได้ (คุณอุทัย ดำรงธรรม)”

การพัฒนาและการส่งเสริมในด้านการขายออนไลน์ หรืออีคอมเมิร์ซมุ่งหวังเสริมรายได้ลดการพึ่งพาพ่อค้าคนกลางแทนการขายแบบยกสวน มีชาวสวนมะพร้าวบางรายขายแบบออนไลน์ ซึ่งชาวสวนให้มุมมองว่าเป็นการลดการพึ่งพาพ่อค้าคนกลางและเพิ่มช่องทางการขายที่เพิ่มมูลค่ามากกว่าการขายแบบยกสวน และสามารถทำได้ดี แต่มีชาวสวนมะพร้าวบางรายก็มีมุมมองที่แตกต่างว่า เป็นการเพิ่มภาระให้กับตนเองในการจัดการและขายได้

ปริมาณที่น้อยจึงไม่คุ้มค่างบเวลาที่เสียไปทั้งเวลางานและเวลาส่วนตัว “อีคอมเมิร์ซช่วยให้ชาวสวนมะพร้าวสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้โดยตรง ลดการใช้พ่อค้าคนกลาง มีกำไรสูงขึ้นและชาวสวนนำเสนอผลิตภัณฑ์และราคาได้เอง แต่การขายปลีกบนแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซนั้นมีข้อด้อยอยู่สองประเด็น คือ จำนวนต่อคำสั่งซื้อสินค้าน้อยและความสมดุระหว่างการทำงานกับชีวิตส่วนตัวทำให้ไม่มีความสุขในการทำงาน (ก้านันธุ์ฐิติศรีเจริญจิระ)” ส่วนด้านการส่งเสริมทางภาครัฐได้เข้ามาส่งเสริมให้ชาวสวนหันมาใช้มาตรฐาน GAP (การควบคุมคุณภาพด้วยมาตรฐานรับรอง Good Agricultural Practices) ในการจัดการสวนของตนเองเพื่อเพิ่มช่องทางการส่งออกมะพร้าวและสร้างรายได้ที่ดีกว่า แต่ก็มีชาวสวนที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยและมีบางรายทำตามและบางรายเลือกที่จะทำสวนแบบดั้งเดิม

6.2.2 ความสัมพันธ์ในมิติทางสังคม

ความสัมพันธ์ของชาวสวนมะพร้าวกับพ่อค้าคนกลางเป็นไปในลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัยกันเป็นส่วนใหญ่ ชาวสวนมะพร้าวพึ่งพาอาศัยพ่อค้าคนกลางในการรับซื้อจำนวนมาก ๆ หรือแบบยกสวนแทนการขายปลีกซึ่งจะยุ่งยากและเปลืองแรงงานมากกว่า ในขณะที่พ่อค้าคนกลางต้องพึ่งพาชาวสวนมะพร้าวในการซื้อวัตถุดิบจำนวนมาก ๆ ตามคำสั่งซื้อของโรงงานอุตสาหกรรม ในบางช่วงเวลาที่ราคามะพร้าวผันผวนชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางต่างอาศัยความสัมพันธ์ที่ดีในการแบกรับต้นทุนซึ่งจะกำไรบ้าง ขาดทุนบ้างตามราคาตลาด ซึ่งชาวสวนบางรายอาจมองว่าพ่อค้าคนกลางเอาเปรียบ ในขณะที่ชาวสวนบางรายเข้าใจในราคารับซื้อว่าเป็นไปตามกลไกราคาตลาด ทำให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับทั้งชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลาง ประกอบกับราคามะพร้าวที่ตกต่ำลงที่มีเหตุผลมาจากการนำเข้ามาจากต่างประเทศซึ่งมีราคาถูกกว่า ทั้งนี้ก็เพราะความต้องการวัตถุดิบที่สูงขึ้นของภาคอุตสาหกรรมมะพร้าวแปรรูป

6.2.3 ความสัมพันธ์ในมิติทางวัฒนธรรม

หากจะมองในมุมมองของวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาผ่านมุมมองของชาวสวนผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งก็อาจมองได้ว่า การทำสวนมะพร้าวเป็นการทำสวนที่ไม่ใช่เพียงแค่อาชีพ แต่เป็นวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมที่ฝังในสายเลือดของชาวสวน ซึ่งยังคงรักษาค่านิยมและวิถีการปฏิบัติที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน การให้ความสำคัญของการรักษาพันธุ์มะพร้าวให้บริสุทธิ์ การใส่ใจดูแลมะพร้าวอย่างดี และการรักษาประเพณีเป็นสิ่งสำคัญในการทำเกษตร พ่อค้าคนกลางมีส่วนในการช่วยสนับสนุนให้การสืบทอดนี้ดำเนินมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามการอนุรักษ์ประเพณีไม่ได้หมายถึงการหยุดนิ่งอยู่กับที่ แต่จะต้องดำเนินต่อไปท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงแต่ละยุคสมัย ซึ่งเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างชาวสวนและพ่อค้าคนกลางจะเป็นแบบสนับสนุนกันในมิติทางวัฒนธรรม

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ความเป็นมาวิถีชุมชน การปรับตัวชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางจังหวัดสมุทรสงครามและสมุทรสาคร

จากการศึกษาความเป็นมาและการปรับตัวของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลาง พบว่า มีการปรับตัวของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางผ่านช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะการต่าง ๆ ที่เปลี่ยนไป จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่อดีตทั้งชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางมีการรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นต่อเมื่อได้รับผลกระทบที่ตามมาจากปัญหานั้นและมีการปรับตัวตามสถานการณ์นั้น ๆ เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาโดยใช้ประสบการณ์ ภูมิปัญญาองค์ความรู้ การจัดการ การปรับเปลี่ยนรูปแบบ วิธีการ ผ่านตามแต่ละยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อความอยู่รอดและสอดคล้องกับวิถีที่เปลี่ยนไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริมา แท่นนิล และปราโมทย์ ประจนปัจจนึก (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “การปรับตัวของเกษตรกรจากปัญหาการปลูกระยะยาวในเขตอำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” พบว่าเกษตรกรที่ปลูกระยะยาวมีปัญหาอยู่ในระดับสูง และมีการปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง การทำสวนมะพร้าว และรายได้นอกเหนือจากการทำสวนมะพร้าวที่แตกต่างกันมีการปรับตัวแตกต่างกัน ส่วนเกษตรกรที่ปลูกระยะยาวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ จำนวน สมาชิกในครัวเรือนที่แตกต่างกันมีการปรับตัวที่ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาของเกษตรกร โดยรวมด้านภัยแล้ง ศัตรูพืช และราคาผลผลิตตกต่ำไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของเกษตรกรในภาพรวม

7.2 ความสัมพันธ์ระหว่างชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสมุทรสาคร

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม พบว่า ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างชาวสวนมะพร้าวกับพ่อค้าคนกลางจะผสมผสานและมีส่วนร่วมสนับสนุนกันในการสืบทอดอาชีพทำสวนมะพร้าวตั้งแต่ในอดีตยาวนานหลายชั่วอายุคน จนกลายเป็นวิถีชีวิต ประเพณีและเป็นวัฒนธรรมในมุมมองของชาวสวน และด้วยความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างยาวนานเกิดความไว้วางใจกัน เข้าใจกัน ช่วยเหลือกันเกื้อกูลเพื่อให้ผ่านวิกฤตในแต่ละช่วงเวลา รวมถึงการเกื้อหนุนกันเพื่อปรับตัวพัฒนาสู่การผลิตในระบบห่วงโซ่อุปทาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ หฤทัย มินะพันธ์ (2562) “ล้งพ่อค้าคนกลางในห่วงโซ่อุปทานมะพร้าวน้ำหอมในตลาดแนวตั้ง” พบว่า ระดับต้นน้ำคือเกษตรกรชาวสวนมะพร้าว นำผลผลิตซื้อขายในตลาดโดยตรง และผ่านพันธมิตรสัญญากับล้งมะพร้าว ระดับกลางน้ำ คือ ล้งมะพร้าวผู้รวบรวมผลผลิตรับซื้อจากเกษตรกรไปจำหน่ายต่อ หรือใช้ในการแปรรูปหรือผลิตเป็นสินค้า ระดับปลายน้ำ คือ พ่อค้าขายปลีก พ่อค้าขายส่ง และผู้ส่งออก ล้งมีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนย้ายผลผลิตมะพร้าวในโครงสร้างตลาดแนวตั้ง เกษตรกรมะพร้าวต้องอาศัยล้งมะพร้าวในการรวบรวม คัดแยก และขนส่งมะพร้าวจากสวนไปสู่ผู้ซื้อในตลาด ซึ่งล้งได้ประโยชน์อย่างเต็มที่ และเกษตรกรชาวสวนมะพร้าวจะมีผลกำไรที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น แต่ถ้าในพื้นที่มีล้งมากกว่าหนึ่งรายหรือมีผู้แข่งขัน เช่น วิสาหกิจชุมชน หรือโรงงานแปรรูป การแข่งขันจะเกิดขึ้น ถ้าเป็นการแข่งขันด้านราคา ทำให้เกษตรกรชาวสวน มีผลกำไรที่ดีที่สุด

7.3 การปรับตัวของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลาง

จากการศึกษาการปรับตัวของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลาง สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า ทั้งชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางมีการปรับตัวให้อยู่รอด โดยพ่อค้าคนกลางมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับยุคมากกว่าชาวสวนมะพร้าว แม้ว่าชาวสวนบางส่วนจะมีการปรับตัวได้ให้สอดคล้องกับความทันสมัย แต่ก็มีชาวสวนอีกบางส่วนที่ยังปรับตัวน้อยและยังเลือกใช้แนวทางแบบเดิมในการทำสวนมะพร้าว ดังนั้น รูปแบบในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชาวสวนมะพร้าวกับพ่อค้าคนกลางในศตวรรษที่ 21 จึงเป็น “รูปแบบผสมผสาน” ระหว่างรูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมผสมผสานกับรูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบใหม่แบบสร้างสรรค์ โดยพบว่า ชาวสวนมะพร้าวจะมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบดั้งเดิมมากกว่าพ่อค้าคนกลางที่มีการดำเนินธุรกิจในรูปแบบใหม่ของการปรับตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ มานะ นาคำ และสมชัย ภัทรนันทน์ (2560) “ผู้ประกอบการชาวสวนลุ่มน้ำแม่กลอง” พบว่า ชาวสวนเรียนรู้การผลิตและการค้าขายมาโดยตลอดทำให้การเรียนรู้ระบบทุนนิยมสามารถปรับตัวเข้ากับทุนนิยมพาณิชยกรรมได้ โดยชาวสวนแต่ละกลุ่มเลือกที่จะสัมพันธ์กับตลาดให้เหมาะสมกับตนเอง บางครอบครัวไม่มีแรงงานเพียงพอและไม่ต้องการเครียดจากการจัดการแปรรูปและการขายเนื้อมะพร้าวก็นำมะพร้าวที่เลือกที่จะขายมะพร้าวผลจากสวนตนเองไปให้แก่ผู้ประกอบการล้างมะพร้าว ความเป็นชุมชนชาวสวนสามารถเผชิญกับระบบทุนนิยมและดำรงความเป็นชุมชนชาวสวนอยู่ได้จนกระทั่งปัจจุบัน ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้น

8. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

8.1 ความเป็นมาวิถีชุมชน การปรับตัวของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางจังหวัดสมุทรสงครามและสมุทรสาคร

ความเป็นมาด้านสังคมชุมชนของอำเภอบางคนทีอำเภออัมพวาอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม และอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ในอดีตเป็นชุมชนกึ่งเครือญาติอยู่ร่วมกันหลายครอบครัว มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยการรวมกลุ่มกันผ่านกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณีทางศาสนา และกิจกรรมทางสังคมอื่น ๆ มีความช่วยเหลือเกื้อกูล ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน ผู้คนอ้อยาอาศัยดี มีความเป็นอยู่ที่สงบเรียบง่าย การติดต่อกับภายนอกยังไม่มากนัก รูปแบบการดำรงชีพแบบพึ่งพาตนเอง และยังได้เห็นวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนสินค้ากันอยู่บ้าง ในอดีต อาชีพหลักคือการปลูกพืชผักที่เรียกกันว่า “สวนเตียน” โดยจะปลูกพืชผักที่หลากหลายเช่น พริก แปะก๊วย แตงกวา ถั่ว พริกมัน เป็นต้น และบางส่วนมีอาชีพทำสวน เช่น สวนมะนาว สวนส้ม สวนละมุด สวนชมพู เป็นต้น ส่วนต้นมะพร้าวนั้นเป็นเพียงการปลูกยืนแนวเขตพื้นที่ตามธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมสร้างผลกระทบที่เป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญให้กับชาวชุมชนแบกรับภาระต้นทุนสวนเตียนไม่ไหวจึงต้องหันมาปลูกมะพร้าวแทนในที่สุด

การมาของมะพร้าว จากเดิมต้นมะพร้าวในอดีตเป็นเพียงแนวยืนพื้นที่เขตตามธรรมชาติ ถึงจุดเปลี่ยนที่สำคัญเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงจนต้องปรับตัวด้วยการเปลี่ยนมาปลูกมะพร้าวซึ่งเป็นต้นไม้ที่ทนทานต่อสภาพดินเค็มได้ดี มะพร้าวก็เริ่มแพร่หลายจนกลายเป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ของจังหวัดสมุทรสงครามและสมุทรสาครในที่สุด การปลูกมะพร้าวของชาวสวนในพื้นที่ 4 อำเภอดังกล่าวนิยมปลูกมะพร้าว 3 สายพันธุ์ ได้แก่ มะพร้าวพันธุ์ใหญ่ หรือมะพร้าวแกง มะพร้าวน้ำหอม และมะพร้าวตาล ซึ่งประโยชน์ของมะพร้าวไม่ได้มีแค่เก็บเกี่ยวผลขายเท่านั้น แต่ยังสามารถใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วนอีกด้วย เช่น กะลามะพร้าวแปรรูปงานฝีมือ เปลือกมะพร้าวสับทำวัสดุปลูก ทางมะพร้าวทำไม้กวาด ต้นมะพร้าวทำไม้เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น

พ่อค้าคนกลางในอดีตต้องเฝ้ารับซื้อมะพร้าวจากสวนมาขาย ซึ่งชาวสวนต้องสอยมะพร้าวกันเอง ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาขึ้นเมื่อมีถนนเข้ามาทำให้สะดวกมากขึ้นทั้งชาวสวนและพ่อค้าคนกลาง แต่การปลูกมะพร้าวขายจำนวนมากนั้นต้องเผชิญกับราคาที่ตกต่ำเนื่องจากการแข่งขันจากภายนอกสูงขึ้น ทำให้ทั้งชาวสวนและพ่อค้าคนกลางต้องปรับตัว โดยการปลูกพืชแซมระหว่างต้นมะพร้าวเช่น กล้วย สับปะรด ส้มโอ เป็นต้น เพื่อสร้างรายได้เสริม ขาดเซยรายได้ที่หายไป ภายหลังมีการใช้ระบบ “อีคอมเมิร์ซ” เข้ามาช่วยการขายออนไลน์สร้างรายได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งมีทั้งรายที่บอกว่าใช้ประโยชน์ได้จริงและบางรายมองว่าเป็นภาระ

การเข้ามาของภาคอุตสาหกรรมมะพร้าวที่มาพร้อมกับการควบคุมด้านคุณภาพ “มาตรฐานการเกษตรที่ดี (Good Agriculture Practices – GAP)” เป็นการแสดงถึงความมุ่งมั่นในการทำการเกษตรที่ยั่งยืน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นเรื่องที่ดีที่ภาครัฐมีการส่งเสริมผลักดันให้สินค้าเกษตรมีคุณภาพ และเสริมศักยภาพการส่งออก ซึ่งชาวสวนมะพร้าวบางรายมองว่าเป็นอุปสรรค เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายมากขึ้นและขั้นตอนที่ซับซ้อน จึงเลือกไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานรับรองคุณภาพและขายสินค้าในราคาถูกแม้จะเป็นการจำกัดโอกาสเข้าถึงตลาดส่งออกก็ตาม

จากการศึกษาความเป็นมาและการปรับตัวของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลาง พบว่า มีการปรับตัวของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางผ่านช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะการต่าง ๆ ที่เปลี่ยนไป จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่อดีตทั้งชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางมีการรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นต่อเมื่อได้รับผลกระทบที่ตามมาจากปัญหานั้น และมีการปรับตัวตามสถานการณ์นั้น ๆ เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาโดยใช้ประสบการณ์ ภูมิปัญญา องค์ความรู้ การจัดการ การปรับเปลี่ยนรูปแบบ วิธีการ ผ่านตามแต่ละยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อความอยู่รอดและสอดคล้องกับวิถีที่เปลี่ยนไป

8.2 ความสัมพันธ์ระหว่างชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสมุทรสาคร

ความสัมพันธ์ในมิติทางเศรษฐกิจ ชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางมีการติดต่อค้าขายกันมายาวนาน จากอดีตที่รับมาขายไป พัฒนามาเป็นการจัดเตรียมจัดหาวัตถุดิบ เพื่อป้อนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมมะพร้าว รวมถึงการมีส่วนร่วมสนับสนุนกระบวนการควบคุมคุณภาพในกระบวนการผลิต ในขณะเดียวกันชาวสวนมะพร้าวก็นำ

พัฒนาจากการขายเป็นลูกมาเป็นผู้จัดเตรียมวัตถุดิบต้นน้ำในระบบการผลิต และยังมีส่วนในการแปรรูปวัตถุดิบ เช่น การทิมะพร้าว การทำมะพร้าวขาว การทำวุ้นมะพร้าว เป็นต้น พ่อค้าคนกลางจึงมีความสำคัญในระบบการผลิตในภาคอุตสาหกรรมมะพร้าว โดยเป็นตัวเชื่อมระหว่างชาวสวนมะพร้าวกับภาคอุตสาหกรรมมะพร้าว จะเห็นได้ว่า ระหว่างชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางมีความสัมพันธ์กันแบบเกื้อหนุนในมิติทางเศรษฐกิจ

ความสัมพันธ์ในมิติทางสังคม ชาวสวนมะพร้าวกับพ่อค้าคนกลางมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน ไม่เพียงแต่การคบค้าเชิงธุรกิจเท่านั้น แต่ยังพัฒนาเป็นผู้สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือเห็นอกเห็นใจ เข้าใจกันและกัน จะเห็นได้ว่ามีชาวสวนบางรายก็ผันตัวเป็นพ่อค้าคนกลางขนาดเล็ก จึงมีความเข้าใจในบริบทของชาวสวนเป็นอย่างดี ในการดำเนินธุรกิจบางครั้งอาจจะมองต่างมุมกันได้บ้าง แต่อยู่ในฐานที่เข้าใจกันและกัน เพื่อให้อยู่รอดไปด้วยกัน จากพ่อค้าคนกลางรายหนึ่งให้ข้อมูลเรื่องการช่วยเหลือสนับสนุนชาวสวน โดยการสนับสนุนด้านข้อมูลความรู้ การฝึกอบรมพัฒนาวิธีทำการเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพให้ผลผลิตสูงขึ้น หรือแม้แต่ให้ชาวสวนกู้ยืมเงิน จึงเห็นได้ว่าลักษณะความสัมพันธ์ของชาวสวนและพ่อค้าคนกลางจะเป็นแบบเกื้อกูลไว้นื้อเชื่อใจกันในมิติทางสังคม

ความสัมพันธ์ในมิติทางวัฒนธรรม หากจะมองในมุมมองของวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาผ่านมุมมองของชาวสวนผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งก็อาจมองได้ว่า การทำสวนมะพร้าวเป็นการทำสวนที่ไม่ใช่เพียงแค่อาชีพ แต่เป็นวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมที่ฝังในสายเลือดของชาวสวน ซึ่งยังคงรักษาค่านิยมและวิถีการปฏิบัติที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน การให้ความสำคัญของการรักษาพันธุ์มะพร้าวให้บริสุทธิ์ การใส่ใจดูแลมะพร้าวอย่างดี และการรักษาประเพณีเป็นสิ่งสำคัญในการทำการเกษตร ลังมะพร้าวหรือพ่อค้าคนกลางมีส่วนในการช่วยสนับสนุนให้การสืบทอดนี้ดำเนินมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม พบว่า ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างชาวสวนมะพร้าวกับพ่อค้าคนกลางจะผสมผสานและมีส่วนร่วมสนับสนุนกันในการสืบทอดอาชีพทำสวนมะพร้าวตั้งแต่ในอดีตยาวนานหลายชั่วอายุคน จนกลายเป็นวิถีชีวิต ประเพณีและเป็นวัฒนธรรมในมุมมองของชาวสวน และด้วยความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างยาวนานเกิดความไว้นื้อเชื่อใจกัน เข้าใจกัน ช่วยเหลือกันเกื้อกูลเพื่อให้ผ่านวิกฤตในแต่ละช่วงเวลา รวมถึงการเกื้อหนุนกันเพื่อปรับตัวพัฒนาสู่การผลิตในระบบห่วงโซ่อุปทาน

8.3 การปรับตัวของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางในศตวรรษที่ 21 ยุคแห่งเศรษฐกิจสร้างสรรค์

จากการศึกษาการปรับตัวของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลาง พบว่า ชาวสวนมะพร้าวมีการปรับตัวเพื่อให้อยู่รอดจากการเปลี่ยนแปลงในสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน “ในระดับปานกลาง” โดยมีรูปแบบการปรับตัวใกล้เคียงกับนิยามของการปรับตัว กล่าวคือ การปรับตัวด้วยกระบวนการทางความคิด มีการต่อยอดความรู้ นำไปสู่การจัดการปัจจัยการผลิต การบริโภคและการตลาด แต่ชาวสวนมะพร้าวจะมีการปรับตัวไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป โดยใช้ความรู้จากการสืบทอดมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องมือเช่นอินเทอร์เน็ต

แก้ไขปัญหามาตามสถานการณ์มากกว่าการใช้จัดการระบบการผลิตแบบ Smart Farming ซึ่งจะเห็นได้จากการลด การขาดทุนของชาวสวนมะพร้าวด้วยการปลูกพืชเสริมรายได้มากกว่าที่จะศึกษากลไกทางการตลาด เพื่อหาแนวทางการจัดการผลผลิต

ในขณะที่พ่อค้าคนกลางหรือล้งมะพร้าวจะใช้รูปแบบการปรับตัวด้วยกระบวนการทางความคิดการจัดการ ปัจจัยการผลิต การบริโภค การตลาด “ในระดับมาก” กล่าวคือ พ่อค้าคนกลางมีการปรับจากซื้อมาขายไปเป็น การจัดเตรียมวัตถุดิบต้นทางเพื่อป้อนให้ภาคอุตสาหกรรมมะพร้าว การส่งเสริมความรู้ให้กับชาวสวนมะพร้าว เพื่อมุ่งสู่มาตรฐานการเกษตรที่ดีหรือ GAP ในกระบวนการทำการเกษตร การจัดการควบคุมผลผลิตให้สอดคล้อง กับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมมะพร้าว และการจัดระบบกระบวนการเก็บผลผลิตควบคุมการรับซื้อเป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้จากการจัดการแปรรูปมะพร้าวก่อนส่งภาคอุตสาหกรรมมะพร้าวเพื่อลดขั้นตอนในกระบวนการผลิต ของภาคอุตสาหกรรมมะพร้าวและเพิ่มมูลค่าสินค้าให้กับพ่อค้าคนกลาง

จากการศึกษาการปรับตัวของชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลาง สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า ทั้งชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลางมีการปรับตัว โดยพ่อค้าคนกลางมีการปรับตัวให้สอดคล้องมากกว่าชาวสวน มะพร้าว แม้ว่าชาวสวนบางส่วนจะมีการปรับตัวได้ให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน แต่ก็มีชาวสวนอีกบางส่วนที่ยัง ปรับตัวน้อยและยังเลือกใช้แนวทางแบบเดิมในการทำสวนมะพร้าว ดังนั้นรูปแบบในการดำเนินกิจกรรมทาง เศรษฐกิจของชาวสวนมะพร้าวกับพ่อค้าคนกลาง จึงเป็น “รูปแบบผสมผสาน” ระหว่างรูปแบบกิจกรรมทาง เศรษฐกิจแบบดั้งเดิมผสมผสานกับรูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบใหม่ โดยพบว่าชาวสวนมะพร้าว จะมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบดั้งเดิมมากกว่าพ่อค้าคนกลางที่มีการดำเนินธุรกิจในรูปแบบใหม่

8.4 ข้อเสนอแนะ

8.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรผลักดันให้เกิดมาตรการควบคุมราคารับซื้อมะพร้าวให้มีความเสถียร ไม่ต่ำเกินไป หรือไม่สูงเกินไป เพื่อลดปัญหาด้านราคาจนทำให้เกิดปัญหากับชาวสวนมะพร้าวและพ่อค้าคนกลาง

8.4.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรชาวสวนมะพร้าว ให้สามารถแข่งขันและมีความก้าวหน้ามั่นคงทางอาชีพ โดยการกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมการควบคุม ด้านคุณภาพ “มาตรฐานการเกษตรที่ดี (Good Agriculture Practices – GAP)” ให้มีปัจจัยเอื้อต่อเกษตรกรใน การปฏิบัติตามข้อกำหนดการควบคุมคุณภาพให้สอดคล้องกับบริบทของชาวสวนเพิ่มมากขึ้น เพื่อชาวสวนมะพร้าว เกิดทัศนคติที่ดีต่อมาตรฐานการเกษตรที่ดี (Good Agriculture Practices – GAP) และปฏิบัติตามมากขึ้น

8.4.3 ข้อเสนอในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่น กลุ่มสมาชิกชาวสวน และหน่วยงานภาครัฐ ต่อการแก้ปัญหาและการปรับตัวของชาวสวนมะพร้าว เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำท้องถิ่น กลุ่มสมาชิกชาวสวน

และหน่วยงานภาครัฐ ต่อกระบวนการแก้ปัญหาและการปรับตัวของชาวสวนมะพร้าว การมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนต่อการแก้ปัญหา และศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรชาวสวนมะพร้าวอย่างเป็นรูปธรรม โดยภาครัฐสนับสนุนทุนการศึกษาวิจัย เพื่อให้ทราบถึงบทบาท การมีส่วนร่วม แนวทางการแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรชาวสวนมะพร้าว

2) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลไกการตลาดกับราคาซื้อขายมะพร้าวของพ่อค้าคนกลาง เพื่อหากลไกทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับราคาที่พ่อค้าคนกลางรับซื้อมะพร้าวกับชาวสวนอย่างไร ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อกลไกทางการตลาดและราคาซื้อขายมะพร้าวของพ่อค้าคนกลาง

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ พวงประยงค์. (2561). บทบาทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์และพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนายกระดับวิสาหกิจชุมชนไทย. *วารสารพัฒนศาสตร์*, 1(1), 220-252.

กุลทัต หงส์ขยางกูร, และปรัชญานันท์ เทียงจรรยา. (ม.ป.ป.). *การสร้างและการบริหารเครือข่าย*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

จำนงค์ แรกพินิจ. (2537). *แชร์แรงงาน: ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชาวบ้านภาคใต้*. สงขลา: สถาบันทักษิณคดีศึกษา.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2550). *เศรษฐกิจหมู่บ้านไทยในอดีต* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2551). *ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ส.เจริญ.

ชลิตา บัณขวงศ์, และอนุสรณ์ อุณโณ. (2546). *พลวัตเศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านภาคใต้ตอนบนฝั่งตะวันออก: กรณีศึกษา 4 พื้นที่*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิทย์ทรรศน์.

ณรงค์ เพชรประเสริฐ, และพิทยา ว่องกุล. (2552). *วิสาหกิจชุมชน: กลไกเศรษฐกิจฐานราก* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพลส โปรดักส์.

พิชัย จาวลา. (2563). *จุดต่าง VI & ทฤษฎีผลประโยชน์ กับ พิชัย จาวลา* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=u08g6iMvnzA>

พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2556). เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาประเทศไทย. *วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์ สถาบันพัฒนศาสตร์*, 7(1), 1-69.

มะลิ ทิพย์ประจง, และนิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต. (2562). อำนาจผลประโยชน์ทางการเมือง. *วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์*, 2(2), 16-32.

มานะ นาคำ, และสมชัย ภัทรธนานันท์. (2560). *ผู้ประกอบการชาวสวนลุ่มน้ำแม่กลอง* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ระพีพรรณ ภูผกาพันธ์พงษ์ ตันทรรัตน์. (2556). เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับวัฒนธรรมไทย. *วารสารการอาชีวและเทคนิคศึกษา*, 3(5), 1-13.
- รุจเรขา วิทยายุทธภูมิ, และน้ำทิพย์ วิภาวิน. (2555). การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมกับงานวิจัยทางสารสนเทศศาสตร์. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*, 5(2), 126-140.
- เรณู เล็กนิมิตร, และเนาวรัตน์ ผ่องพุท. (2565). *นำคิด นำทำ อย่างบางคนที่*. กรุงเทพฯ: สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน (สำนัก 3), สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- วีรพงษ์ พวงเล็ก. (2560). *การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับผู้ตามและความผูกพันขององค์การของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงแรงงาน. (2560). *คู่มือผลประโยชน์ทับซ้อนและมาตรการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ*. <https://url.in.th/qAOHv>
- สถาบันวิทยาการจัดการ บริษัท ทริส คอร์ปอเรชั่น จำกัด. (2562). *เศรษฐกิจสร้างสรรค์*. <https://www.tris.co.th/tris-academy-club-magazine-issue-23/>
- สงบ ส่งเมือง. (2546). *เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านภาคใต้ในรอบห้าทศวรรษ*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจิตรทัศน์.
- สร้อยญา จุฑานิล. (2556). *การบริหารเครือข่ายของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานปฏิบัติการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สิริมา แท่นนิล, และปราโมทย์ ประจันปัจฉนิ. (2557). การปรับตัวของเกษตรกรจากปัญหาการปลูกมะพร้าวในเขตอำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 40(1), 114-127.
- สุวรรณณี ลัคนวณิช. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พฤติกรรมการใช้ชีวิตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ใช้ชีวิตในที่พักเอกชน ย่านรังสิต จังหวัดปทุมธานี. *BU Academic Review*, 13(1), 1-19.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). *เครือข่าย: ยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- หฤทัย มินะพันธ์. (2562). ล้างพ่อค้าคนกลางในห่วงโซ่อุปทานมะพร้าวน้ำหอมในตลาดแนวตั้ง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 39(2), 151-163.
- ฤตินันท์ โกมุทสกุลณี. (2557). *เศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อวันใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

ผลกระทบทางสังคม: เสียงสะท้อนจากคนในชุมชนโครงการก่อสร้างเขื่อน
ป้องกันตลิ่งริมทะเลพื้นที่ชายฝั่งหาดมหาราช อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา
Social Impact: Community Reflection for Seawall Project of Maharat Beach,
Sathingpra District, Songkhla Province

อิทธิศักดิ์ จิราภรณ์วารี* และ วัชรพงศ์ หนูมาศ

Ittisak Jirapornvaree* and Watcharapong Hanumas

หลักสูตรสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

M.A. Environmental Social Sciences, School of Liberal Arts,

King Mongkut's University of Technology Thonburi

E-Mail: ittisak.jira@kmutt.ac.th

Received 27 August 2024

Revised 17 August 2024

Accepted 14 October 2024

บทคัดย่อ

การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) ต่อสถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่งของประเทศไทยไม่เพียงแต่จำเป็นต้องหาแนวทางการป้องกันในทางวิศวกรรมศาสตร์แบบโครงสร้างแข็งหรือโครงสร้างอ่อน รูปแบบการสร้างระบบนิเวศภายใต้แนวทางพื้นฐานทางธรรมชาติที่เหมาะสมแต่ต้องเผชิญกับความท้าทายจากแรงคัดค้านของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อาศัยในพื้นที่ ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลกระทบทางสังคมในระดับชุมชน โดยการวิจัยการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการดำรงชีวิต (Live) ด้านการประกอบอาชีพ (Work) และด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Play) ของโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพื้นที่ชายฝั่งมหาราช อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา โดยเป็นงานวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method Research) เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 76 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเชิงบวกส่วนใหญ่เกิดในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยเอื้อให้เกิดการใช้ประโยชน์ในด้านการท่องเที่ยว และการนันทนาการ ในทางกลับกันการเปลี่ยนทางสังคมเชิงลบส่วนใหญ่เกิดในด้านการดำรงชีวิต และด้านการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มอาชีพประมงในพื้นที่ ที่มีวิถีชีวิตและใช้ประโยชน์ตลิ่งริมทะเลในการประกอบอาชีพ ข้อค้นพบในครั้งนี้ได้สนับสนุนในการนำเสนอทางเลือกในการจัดการปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งของประเทศไทยแบบผสมผสานโดยคำนึงถึงเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากเลี้ยวเบนของคลื่น ร่วมกันกับการทำกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของคนในพื้นที่อันทำให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders' Shared Responsibilities)

คำสำคัญ: ผลกระทบทางสังคม การกัดเซาะชายฝั่ง กำแพงกันคลื่น ผลกระทบจากการเลี้ยวเบนของคลื่น

Abstract

Climate Action towards coastal erosion in Thailand is necessary not only for developing suitable defensive techniques in rigid and/or soft structural engineering or nature-based solutions but also for overcoming disagreements from stakeholder groups living in the area. As a result, the purpose of this research is to assess community - level impacts on society. By investigating changes in three issues: living (Live), occupation (Work), and land use (Play) for the Seawall Project of Maharat Beach, Sathingpra District, Songkhla Province. This is a mixed - method research that included data from 76 samples. The study's findings revealed that land use contributed to the majority of the positive changes in society by encouraging the usage of tourism and recreation.

On the other hand, most negative societal changes were livelihoods—and job-related issues—especially for the fishing community in the area, which has a way of life and uses the seaside banks for employment. The findings support the proposal of alternatives for integrated management of coastal erosion in Thailand, taking into account economic, social, and environmental factors, especially in the End - Effect Area. Along with listening to stakeholders' opinions, stakeholders share responsibility.

Keywords: Social Impact, Coastal Erosion, Seawall, End Effect Area

1. ที่มาและความสำคัญ

ประเทศไทยมีพื้นที่ชายฝั่งทะเล 3,151.13 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 23 จังหวัด โดยพื้นที่ชายฝั่งที่ประสบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง (CE) มีความยาวประมาณ 822.81 กิโลเมตร (กรมทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2566) ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปัจจัยเร่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพของชายฝั่งอันเนื่องมาจาก ระดับน้ำทะเลที่เพิ่มสูงขึ้น คลื่นลม พายุ กระแสน้ำ เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าปัญหาการกัดเซาะของชายฝั่งได้รับผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศที่เกิดการเปลี่ยนแปลงและแปรปรวน (Toimil et al., 2020; วุฒิพงศ์ กิตติธเนศวร. 2563) สอดคล้องกันกับสงกรานต์ กลมสุข และคณะ (2566) ที่ชี้ให้เห็นว่าลมมรสุม และพายุที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงส่งผลทำให้เกิดปัญหาการกัดเซาะของชายฝั่ง และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชายฝั่ง อาทิ ปริมาณสัตว์น้ำที่ลดลง ความเสื่อมโทรมของป่าชายเลน และหญ้าทะเล การสูญเสียที่ดินของประชาชนในพื้นที่ รวมไปถึงค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการซ่อมแซมบ้านเรือนที่เสียหายจากปัญหาการกัดเซาะของชายฝั่ง เป็นต้น

สถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่งของประเทศไทย โดยการศึกษาของรัฐพล รุ่งโรจน์เจริญผล และสมปรารถนา ฤทธิ์พริ้ง (2563) สะท้อนให้เห็นถึงบริเวณปากร่องน้ำสะกอม ตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา เผชิญกับปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในระดับปานกลาง จากการพยากรณ์แนวชายฝั่งในอนาคต 25 ปี หากไม่มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาลงมือผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณริมชายฝั่ง สอดคล้องกันกับ ธนพล พิณิจ (2564) ที่ศึกษาสถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่งบริเวณตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ที่ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยในพื้นที่อาทิ การย้ายที่ถิ่นที่อยู่อาศัย การสูญเสียที่ดินทำกิน การสูญเสียอัตลักษณ์ของชุมชน เป็นต้น พื้นที่ชายฝั่งมหาสาร ตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา จากข้อมูลของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2557) รายงานว่า ในช่วงปี 2495 – 2551 ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1 – 5 เมตรต่อปี ในขณะที่เดียวกันจากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงชายฝั่ง ปี 2552 – 2556 ได้รายงานพบว่าบริเวณชายฝั่งหาดมหาสาร มีอัตราการกัดเซาะชายฝั่งอยู่ในช่วง 0.59 – 2.68 เมตรต่อปี จากสภาพชายฝั่งที่ประสบปัญหาการกัดเซาะ กรมโยธาธิการและผังเมืองได้ดำเนินโครงการออกแบบและศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อกำหนดแนวเขตการกัดเซาะชายฝั่งทะเล บริเวณพื้นที่ชายหาดมหาสาร เทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ในบริเวณต่อเนื่องจากที่ทางเทศบาลตำบลสทิงพระ โดยก่อสร้างเพื่อกำหนดแนวเขตการกัดเซาะชายฝั่งความยาว 1,430 เมตร เพื่อให้ครอบคลุมบริเวณชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะ และป้องกันทรัพย์สินของทางราชการและของประชาชน มิให้ถูกคลื่นกัดเซาะจมหายไปทะเล โดยดำเนินการแบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ อย่างไรก็ตามการดำเนินการดังกล่าวได้เผชิญกับความท้าทายจากแรงคัดค้านของประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ ถึงแม้ว่าการดำเนินการของโครงการจะมีการศึกษาความเป็นไปได้ของการดำเนินงาน จึงส่งผลให้เกิดการสั่งระงับการดำเนินโครงการในระยะที่ 3

ความท้าทายของโครงการพัฒนาในบางครั้งอาจนำมาซึ่งความขัดแย้งในพื้นที่ โดยหนึ่งในสาเหตุสำคัญคือ กระบวนการทางสังคม และ/หรือการประเมินผลกระทบทางสังคมไม่ได้มีประสิทธิภาพที่เพียงพอ อันเกิดจากการกำหนดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การขาดกระบวนการมีส่วนร่วม การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ที่ไม่ครอบคลุมและทั่วถึง ตลอดจนการแทรกแซงทางการเมือง หนึ่งในเครื่องมือสำคัญที่นิยมใช้ในการจัดการความท้าทาย คือ เครื่องมือการประเมินผลกระทบทางสังคม (Social Impact Assessment; SIA) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สะท้อนความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ครอบคลุมมิติด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านวิถีชีวิตของชุมชน สังคมอันนำมาซึ่งเกิดการประเมินเพื่อหาแนวทางดำเนินการที่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย และก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบที่น้อยที่สุด (Kahangirwe & Vanclay, 2021) ดังนั้นการประเมินผลกระทบทางสังคมจึงเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่เน้นให้ความสำคัญกับการศึกษาและคาดการณ์ผลกระทบทางสังคมจากการดำเนินโครงการที่มีผลต่อชุมชนและสังคมทั้งในทางบวกและลบ ประกอบการพิจารณาโครงการให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม เพื่อเป็นทางเลือกหรือมาตรการในการดำเนินการให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมทั้งนำเสนอมาตรการลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา

ดังนั้นการศึกษาผลกระทบทางสังคม: เสี่ยงสะท้อนจากคนในชุมชนโครงการก่อสร้างเพื่อกำหนดแนวเขตการกัดเซาะชายฝั่งริมทะเลพื้นที่ชายหาดมหาสาร อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา จึงได้ประยุกต์ใช้เครื่องมือการประเมินผล

กระทบทางสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกระทบทางสังคมในระดับชุมชน โดยการวิจัยการเปลี่ยนแปลง ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการดำรงชีวิต (Live) ด้านการประกอบอาชีพ (Work) และด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Play) ของโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันริมตลิ่งริมทะเลพื้นที่ชายฝั่งมหาราช อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ข้อค้นพบในครั้งนี้สามารถเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอแนะแนวทาง และ/หรือ ทางเลือกในการแก้ไขปัญหาความท้าทายจากแรงกดดันของประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ อันนำมาซึ่งประโยชน์สูงสุดในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินผลกระทบทางสังคมในระดับชุมชน โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันริมตลิ่งริมทะเลพื้นที่ชายฝั่งมหาราช อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

3. กรอบแนวคิดงานวิจัย

กรอบแนวคิดงานวิจัย ผู้วิจัยได้วิจัยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำรงชีวิต (Live) การประกอบอาชีพ (Work) และการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Play) จากปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือ โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันริมตลิ่งริมทะเลพื้นที่ชายฝั่งมหาราช อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลาแสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method Research) ใช้วิธีการโดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และการเลือกแบบบอกต่อ (Snowball Sampling) โดยให้บุคคล

อ้างอิงติดต่อเพื่อขออนุญาตในการเข้าพบก่อนการเข้าเก็บข้อมูลวิจัย และการการสุ่มตัวอย่างจะไม่อาศัยทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) โดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Selection Sampling) จำนวนทั้งหมด 76 ราย โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 พื้นที่ศึกษา

พื้นที่วิจัยครั้งนี้คือ ชุมชนบ้านหน้าเมือง หมู่ที่ 5 ตำบลจะทิ้งพระ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่ชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้พื้นที่ โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล พร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ชายฝั่งหาดมหาราช อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา ในพื้นที่ก่อสร้างโครงการระยะที่ 2 ช่วงที่ 2 (538 เมตร) ถึง พื้นที่ก่อสร้างโครงการระยะ 3 (550 เมตร) โดยมีชุมชน และสถานที่สำคัญในชุมชนได้แก่ โรงเรียนสทิงพระวิทยา ชุมชนประมงริมชายฝั่งติดถนนเลียบชายฝั่งหาดมหาราช และชุมชนหน้าโรงเรียนสทิงพระวิทยา ติดถนนสายโยชน์แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 2 พื้นที่ศึกษา หมู่ที่ 5 ตำบลจะทิ้งพระ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา

4.2 กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรในครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านหน้าเมือง หมู่ที่ 5 ต.จะทิ้งพระ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่ชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้พื้นที่ โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล พร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ชายฝั่งหาดมหาราช อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 205 ครัวเรือน (เทศบาลตำบลสังขละบุรี, 2564) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสัดส่วนของครัวเรือนที่ผู้วิจัยกำหนดสุ่มอยู่ที่ร้อยละ 15 – 30 ตามงานวิจัยของ บุญชม ศรีสะอาด (2535) โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มครัวเรือนตัวอย่าง จำนวน 2 เกณฑ์ ประกอบด้วย 1. เป็นผู้แทนครัวเรือนที่มีความสัมพันธ์เชิงพื้นที่กับโครงการในช่วง 3 ปี ที่ผ่านมา และ 2. เป็นผู้แทนครัวเรือนในชุมชนที่อยู่อาศัยไม่น้อยกว่า 3 ปี จากนั้นใช้เทคนิคการสุ่ม

ตัวอย่างจะไม่อาศัยทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Selection Sampling) จำนวนทั้งหมด 76 ราย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือวิจัยที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี รหัสหมายเลข SoLA – EA – 2021 – 2 – 007

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร และการสังเกตการณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์แบบโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบกับการสังเกตการณ์ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทำการวิเคราะห์โดยประยุกต์ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปรากฏการณ์วิทยาของโคไลซี ในการอธิบายผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากโครงการฯ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Average) ในการอธิบายข้อมูลสำคัญที่เป็นชุดข้อมูลเชิงตัวเลข เพื่อประกอบการนำเสนอและสรุปผลการศึกษา

5. ผลการศึกษา

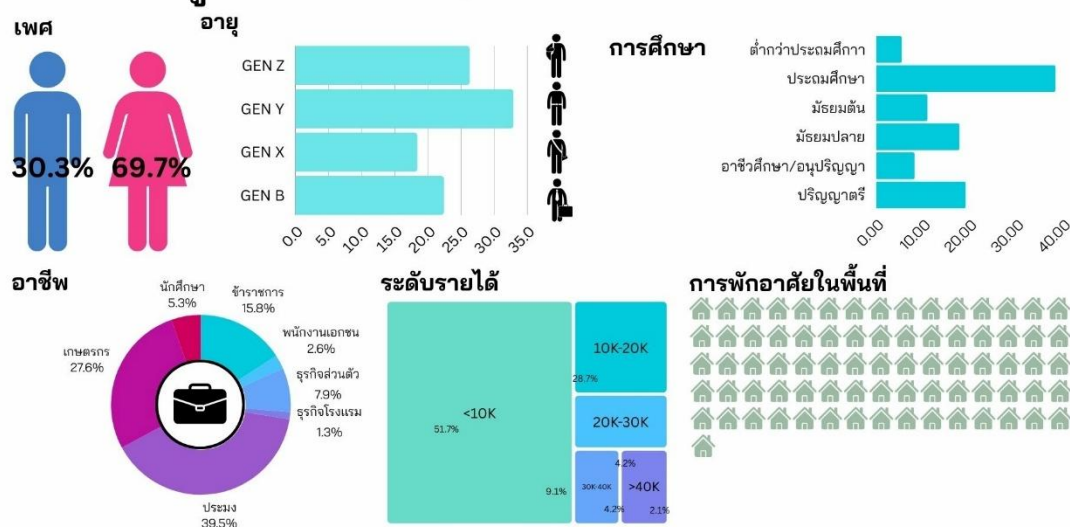
5.1 ลักษณะพื้นที่ศึกษา และกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะพื้นที่ศึกษาที่เป็นพื้นที่ได้รับผลกระทบจากการเลี้ยวเบนของคลื่น คือ บ้านหน้าเมือง หมู่ที่ 5 ตำบลจะทิ้งพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่ชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้พื้นที่ โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล พร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ชายฝั่งหาดมหาราช อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ในพื้นที่ก่อสร้างโครงการระยะที่ 2 ช่วงที่ 2 ถึง พื้นที่ก่อสร้างโครงการระยะ 3 ประอบไปด้วยครัวเรือนทั้งหมด 205 ครัวเรือน มีผู้อาศัยอยู่ในชุมชน 624 คน แบ่งเป็นเพศ ชาย 297 คน เพศหญิง 327 คน (แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566 - 2570, 2567) ส่วนมากนับถือศาสนาอิสลาม เป็นชุมชนที่ประกอบอาชีพ ด้านการประมงเป็นหลัก มีเรือประมงทั้งหมดประมาณ 20 - 30 ลำ

ผลการสำรวจความคิดเห็น และ/หรือความห่วงกังวลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบริเวณพื้นที่ชายฝั่งหาดมหาราช อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ต่อโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ปี พ.ศ. 2565 ของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนละ 1 คน จำนวนทั้งหมด 76 ราย แบ่งเป็น เพศชาย จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.30 และเพศหญิง 53 ราย คิดเป็น 69.70 เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบกลุ่มช่วงอายุ 22 ถึง 39 ปี มากที่สุด จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.90 รองลงมาคือ ช่วงอายุต่ำกว่า 22 ปี จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.30 และช่วงอายุมากกว่า 55 ปี จำนวน 17 ราย คิดเป็น 22.40 ในทางกลับกันพบช่วงอายุ 40 ถึง 54 ปี น้อยที่สุด จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.40 โดยส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.36 ทั้งนี้กลุ่มผู้ถูกสำรวจประกอบอาชีพประมงมากที่สุด จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.50 รองลงมา คือ เกษตรกร จำนวน 21 ราย คิดเป็น 27.60 และ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 12 ราย คิดเป็น 18.80 ในทางกลับกันประกอบอาชีพธุรกิจเพื่อการท่องเที่ยว/โรงแรมน้อยที่สุด จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.30 นอกจากนี้ผู้ถูกสำรวจส่วนใหญ่มีระดับรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน

จำนวน 48 ราย คิดเป็น 66.70 ในทางกลับกันมีระดับรายได้ 30,001 ถึง 40,000 บาทต่อเดือน และมากกว่า 40,000 บาทต่อเดือน น้อยที่สุดในสัดส่วนที่เท่ากัน จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.60 แสดงดังภาพที่ 2

ลักษณะข้อมูลประชากร n = 76

ภาพที่ 3 ลักษณะข้อมูลประชากร (กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 76 ราย

5.2 ผลกระทบทางสังคมในระดับชุมชนเชิงบวก และเชิงลบ

ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำรงชีวิต (Live) การประกอบอาชีพ (Work) และการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Play) จากปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือ โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพื้นที่ชายฝั่งมหาราช อำเภอสีหิงพระ จังหวัดสงขลา แสดงดังนี้

5.2.1 ด้านการดำรงชีวิต

ผลการสอบถามผลกระทบทางสังคมโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลในด้านการดำรงชีวิต จำนวนทั้งหมด 76 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับผลกระทบด้านการดำรงชีวิตระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 (S.D. = 1.031)

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า ในช่วงฤดูมรสุมเกิดพื้นที่ผลกระทบท่ายน้ำ (End Effect) ต่อเนื่องมาจากโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ในระยะที่ 2 เกิดการเลี้ยงเบนของคลื่นส่งผลให้เกิดการกัดเซาะหาดทราย และถนน ส่งผลให้ชาวบ้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประมงเกิดความหวงกังวลเกี่ยวกับผลกระทบด้านความปลอดภัยและทรัพย์สินอันเนื่องจากไม่สามารถจอดเรือหน้าบริเวณบ้านตนเองมีความจำเป็นจะต้องไปนอนในเพิงพักชั่วคราวเพื่อเฝ้าระวังไม่ให้ทรัพย์สินสูญหาย

5.2.2 ด้านการประกอบอาชีพ

ผลการสอบถามผลกระทบทางสังคมโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลในด้านการประกอบอาชีพ จำนวนทั้งหมด 76 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับผลกระทบทางสังคมด้านผลกระทบด้านการประกอบอาชีพในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 (S.D. = 0.995)

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า ในช่วงฤดูมรสุมเกิดพื้นที่ผลกระทบท้ายน้ำ (End effect) ต่อเนื่องมาจากโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ในระยะที่ 2 เกิดการเลี้ยวเบนของคลื่นส่งผลให้เกิดการกัดเซาะหาดทราย และถนน ส่งผลให้ชาวบ้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประมงไม่สามารถใช้ประโยชน์พื้นที่หาดทรายในการสร้างเพิงพักอาศัยชั่วคราวในการพักผ่อน จอดเรือชั่วคราว เก็บวัสดุอุปกรณ์ในการทำประมง รวมถึงการนำสัตว์ที่จับได้มาขึ้นฝั่งริมชายหาด

การทำประมงชายฝั่ง การหาจักจั่นทะเล หอยเสียบ การทอดแหริมชายหาด การทำอวนทับตลิ่งในพื้นที่บริเวณโครงการในระยะที่ 1 และ 2 และพื้นที่ผลกระทบท้ายน้ำ นั้นพบว่า ในช่วงฤดูมรสุม การประมงชายฝั่ง ในบริเวณดังกล่าว มีผลผลิตที่ลดลง ไม่คุ้มที่จะลงทุนและลงแรงในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว นอกจากนี้พื้นที่ผลกระทบท้ายน้ำ (End Effect) ส่งผลให้เกิดความกว้างของหาดทรายลดลงในช่วงนอกมรสุม คลื่นลมแรง โดยช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม ชาวบ้านมีการดำเนินกิจกรรมรณรงค์เคยเพื่อนำไปทำกะปิ อย่างไรก็ตามผลการศึกษาพบว่า เริ่มพบการเปลี่ยนแปลงประชากรของกุ้งเคยที่ลดน้อยลง แต่ก็ยังสามารถทำการร่นหากุ้งเคยในพื้นที่บริเวณโครงการในระยะที่ 1 และ 2 และพื้นที่ผลกระทบท้ายน้ำได้

5.2.3 ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ผลการสอบถามระดับผลกระทบทางสังคมโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน จำนวนทั้งหมด 76 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับผลกระทบทางสังคมด้านผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์พื้นที่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 (S.D. = 1.101)

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า การก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล มีการก่อสร้างให้สันเขื่อนไม่สูงมากเกินไปจนบดบังทัศนียภาพ ขณะเดียวกันความสูงของตัวเขื่อนมีความเพียงพอต่อการป้องกันคลื่นซัดกระเซ็นข้ามสันเขื่อนในฤดูมรสุมได้ มีการก่อสร้างขั้วประตู และม้านั่งโดยออกแบบสถาปัตยกรรมให้มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ และที่มาของชื่อหาดมหाराช ซึ่งในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงเสด็จประพาสทางเรือ และทรงขึ้นฝั่งเพื่อเข้านมัสการและสักการะพ่อเฒ่าอน ณ วัดจะทิ้งพระ อันเป็นที่มาของชื่อหาดมหाराช มากไปกว่านั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ โดยที่เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ สามารถใช้ประโยชน์จากขั้วประตู ม้านั่ง และถ่ายรูปกับสถาปัตยกรรมที่มีการออกแบบให้มีการสื่อถึงที่มาและประวัติศาสตร์ของพื้นที่

การศึกษาผลกระทบทางสังคมในระดับชุมชนจากโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล พร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ชายฝั่งหาดมหाराช อำเภอสีหิงพระ จังหวัดสงขลา ระยะที่ 3 ในระยะก่อนการดำเนินโครงการฯ ผลการศึกษารูปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลกระทบทางสังคมในระดับชุมชนเชิงบวกและเชิงลบ

ผลกระทบทางสังคมเชิงบวก	ผลกระทบทางสังคมเชิงลบ
1. สามารถลดความห่วงกังวลของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ โรงเรียน เทศบาลตำบล และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ต่อสถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่งในฤดูมรสุมได้เป็นอย่างดี	1. ช่วงฤดูมรสุมเกิดพื้นที่ผลกระทบท้ายน้ำ (End Effect) ต่อเนื่องมาจากโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ในระยะที่ 2 เกิดการเลี้ยวเบนเกิดการกัดเซาะหาดทราย ส่งผลให้ชาวบ้านไม่สามารถ ใช้ประโยชน์พื้นที่หาดทรายในบริเวณดังกล่าวในการสร้างเพิงพักอาศัยชั่วคราวในการพักผ่อน จอดเรือชั่วคราว เก็บวัสดุอุปกรณ์ทำประมง และการขนถ่ายสัตว์น้ำ เป็นต้น
2. การเข้ามาของกลุ่มแรงงานก่อสร้าง มีการควบคุมแรงงานได้ดี ไม่มีการสร้างปัญหาทางสังคมต่อชาวบ้าน ไม่พบปัญหาด้านยาเสพติด การค้าประเวณี หรืออาชญากรรม ที่เป็นปัญหาโดยตรงที่เกิดจากการเข้ามาของกลุ่มแรงงานก่อสร้าง	2. ช่วงฤดูมรสุม ความลาดชันของหาดมีปริมาณเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อวิถีชุมชนของชาวประมงท้องถิ่น มีความจำเป็นต้องย้ายจุดจอดเรือในพื้นที่ถัดไป การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลต่อระดับความห่วงกังวลในประเด็นความปลอดภัยและทรัพย์สิน ของชาวประมง
3. การก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล มีการก่อสร้างให้สันเขื่อนไม่สูงมากเกินไปจนบดบังทัศนียภาพ ขณะเดียวกันตัวเขื่อนก็มีความสูงเพียงพอในการป้องกันคลื่นซัดกระเซ็นข้ามสันเขื่อนในฤดูมรสุมได้ มีการก่อสร้างขั้วประตูดึงและม้านั่ง ที่ออกแบบสถาปัตยกรรมให้มีความเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์ และที่มาของชื่อหาดมหาราช	3. ความสามารถในการหาจกจันทะเล หอยเสียบ การทอดแหริมชายหาด และการทำอวนทับตลิ่งที่ลดลงในช่วงฤดูมรสุม ขาดความคุ้มค่าในการลงทุน และลงแรงในการประกอบอาชีพ
4. เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และการท่องเที่ยว	4. มีความเสี่ยงต่อการประกอบอาชีพ และการผลิตกะปิ อันเนื่องจากความกว้างของหาดทรายที่ลดลง ส่งผลให้เกิดการลดลงของประชากรกุ้งเคย
	5. ผลกระทบด้านเสียง และแรงสั่นสะเทือนส่งผลต่อความรำคาญในการดำรงชีวิตประจำวัน และเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน

ผลกระทบทางสังคมเชิงบวก	ผลกระทบทางสังคมเชิงลบ
	6. เกิดความขัดแย้งในพื้นที่ (Conflict) ระหว่างชุมชนและภาครัฐ จากการไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร และไม่ได้เข้าร่วมการจัดรับฟังความคิดเห็นของโครงการฯ

6. อภิปรายผลการศึกษา

การแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งของประเทศไทยในปัจจุบันมีการดำเนินการที่หลากหลาย อาทิ การใช้โครงสร้างแข็ง อาทิ การใช้หินทิ้ง การสร้างแนวกันคลื่นแบบขั้นบันได เป็นต้น การใช้โครงสร้างอ่อน อาทิ แนวกันคลื่นไม้ไผ่ เป็นต้น และการสร้างระบบนิเวศภายใต้แนวทางพื้นฐานทางธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม การเลือกใช้แนวทางในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งแต่ละแนวทางต่างมีความสำเร็จซึ่งสอดคล้องกันกับ Saengsupavanich and Pranzini (2023) ที่ชี้ให้เห็นว่าแนวทางการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งด้วยโครงสร้างแข็งที่ประสบความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับสภาพทางกายภาพ สภาพของสังคม และสภาพสิ่งแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ด้วย ดังนั้นในแต่ละพื้นที่จึงมีความจำเป็นต้องหาแนวทางในการกำกับการจัดการกัดเซาะชายฝั่งที่แตกต่างกันเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งอย่างยั่งยืน และความท้าทายจากการดำเนินงานโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “พื้นที่ได้รับผลกระทบจากการเลี้ยวเบนของคลื่น (End Effect Area)” ดังการศึกษาของบุศวรรณ บิดร เสรี จันทโรยธ และณฐมน พนมพศิปุส (2561) ที่ชี้ให้เห็นว่าผลกระทบของโครงสร้างวิศวกรรมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพชายฝั่งในจังหวัดเพชรบุรี ส่งผลให้ขาดการสะสมของตะกอนทรายที่แหลมผักเบี้ย

ผลการศึกษาในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันริมตลิ่งริมทะเลพื้นที่ชายฝั่งมหาราช อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) ในระดับชุมชนทั้งทางบวกและทางลบในระยะก่อนการดำเนินการ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการดำรงชีวิต (Live) ด้านการประกอบอาชีพ (Work) และด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Play) พบว่า โรงเรียน เทศบาลตำบล และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มีความห่วงกังวลต่อที่ดิน ถนน กำแพงโรงเรียน และทรัพย์สินของที่เป็นทั้งของรัฐและประชาชนลดน้อยลง ในทางกลับกันนักวิชาการ สถานประกอบการและประชาชนในพื้นที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนบ้านหน้าเมือง ที่มีระดับห่วงกังวลทั้ง 3 ด้าน ในระดับมาก สอดคล้องกันกับการศึกษาของวราวุฒินา (2558) ที่รายงานว่าโครงสร้างแข็งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกอบอาชีพตามแนวชายฝั่ง อาชีพประมงขาดรายได้จากการจับสัตว์น้ำ อย่างไรก็ตามการศึกษานี้ได้มีการเสนอแนวทางในการลดผลกระทบจากการเลี้ยวเบนของคลื่นโดยดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างแข็งในระยะที่ 2 ที่ได้ดำเนินการแล้วเสร็จเพื่อยังคงแก้ปัญหาสถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่ในหน้าฤดูมรสุม และยังคงการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ชายหาดของชุมชนประมงเลียบถนนริมชายฝั่งได้ การดำเนินการแก้ไขแบบบูรณาการแนวทางแบบผสมผสานสามารถแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งของประเทศไทยและตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ได้ดังการศึกษาของ Saengsupavanich

and Pranzini (2023); Saengsupavanich (2013) ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญ และความสำเร็จของการจัดการ การกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยการออกแบบด้วยวิธีการผสมผสานระหว่างโครงสร้างแข็ง และโครงสร้างอ่อน (แนวกั้นคลื่นไม้ไผ่) แนวคิดในการออกแบบดังกล่าวสามารถตอบสนองต่อความต้องการ ของคนในพื้นที่และสามารถแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดขึ้นได้ โดยหนึ่งในความสำเร็จของการ ออกแบบมีฐานคิดมาจากการกระบวนกรรับฟังความคิดเห็นของคนในพื้นที่อันทำให้เกิดความรับผิดชอบ ร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders' Shared Responsibilities)

7. สรุปผลการศึกษา

การแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งของประเทศไทยอย่างยั่งยืนนั้นมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับ การศึกษาผลกระทบทางด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ข้อค้นพบจากการศึกษา ในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพื้นที่ชายฝั่งหาดมหาราช อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทั้งเชิงบวก และเชิงลบทั้งด้านการดำรงชีวิต ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน ผลกระทบเชิงบวกที่เกิดขึ้นโดยส่วนใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่ ที่มีการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพื้นที่ชายฝั่งหาดมหาราช อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา ในระยะ ที่ 1 และ 2 โดยผลกระทบสำคัญที่เกิดขึ้นในมิติด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นส่วนใหญ่ ในทางกลับกัน ผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกิดขึ้นบริเวณสิ้นสุดโครงการระยะที่ 2 ที่เป็นบริเวณพื้นที่ได้รับผลกระทบ จากการเลี้ยวเบนของคลื่น (End Effect Area) เป็นส่วนใหญ่ในมิติด้านการดำรงชีวิต และด้านการประกอบ อาชีพของประชาชนในพื้นที่ตั้งถิ่นฐานบริเวณนั้น และใช้ประโยชน์พื้นที่ในการประกอบอาชีพประมง

ข้อค้นพบในครั้งนี้ได้สนับสนุนในการนำเสนอทางเลือกในการจัดการปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งของ ประเทศไทยควรนำเสนอแนวทางการจัดการแบบบูรณาการโดยคำนึงถึงเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมทั้งนี้การศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการควรศึกษาและคาดการณ์ถึงผลกระทบ ที่อาจเกิดขึ้นกับพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการเลี้ยวเบนของคลื่น การลดความขัดแย้งในพื้นที่ควรมีการศึกษา บริบทการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นสำคัญ เพื่อลดผลกระทบทางสังคม ชุมชน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่อาจ เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ มากไปกว่านั้นควรให้ความสำคัญกับการสร้างขีดความสามารถของชุมชน (Community Capacity Building) ให้มีความสามารถในการรับมือต่อผลกระทบจากผลกระทบทางสังคมและ ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2566, 11 กรกฎาคม). สถานภาพการกัดเซาะชายฝั่ง. https://km.dmcr.go.th/c_55/d_19692.
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2557). สถานการณ์ชายฝั่งและการจัดการปัญหา: การกัดเซาะชายฝั่ง จากอดีตถึงปัจจุบัน (พิมพ์ครั้งที่ 1). ปทุมธานี: บริษัท วิสฤทธิ คอนซัลแตนท์ จำกัด.

- เทศบาลตำบลสิงห์พระ. (2564). ข้อมูลงานทะเบียนราษฎร์ พ.ศ. 2564. สงขลา: เทศบาลตำบลสิงห์พระ.
- ธนพล พินิจ. (2564). แนวทางการจัดการปัญหาชายฝั่งทะเลกัดเซาะอย่างมีประสิทธิภาพ: พื้นที่ศึกษา ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุศวรรณ บิดร, เสรี จันทโรยธ, และณฐมน พนมพสัไพศาล. (2561). การติดตามผลกระทบทางโครงสร้างวิศวกรรมต่อการเปลี่ยนแปลงชายฝั่งในประเทศไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐพล รุ่งโรจน์เจริญผล, และสมปารณนา ฤทธิ์พริ้ง. (2563). แนวทางเลือกเพื่อการปรับปรุงปากร่องน้ำสะกอม. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 28(9), 1703–1716.
- วราวุธ ชาญวันนา. (2558). ผลกระทบด้านสังคมและแนวทางการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล: กรณีศึกษา ตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วุฒิพงศ์ กิตติธเนศวร. (2563). แนวทางการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลของประเทศไทย. *วารสารรัฐบริหาร*, 62(3), 65–79.
- สงกรานต์ กลมสุข, อาทิตยา มาลีเลส, และฉัตรพัชร ตั้งศรีวงศ์. (2566). แนวทางการรับมือและปรับตัวของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย: กรณีศึกษา จังหวัดสมุทรสงครามและสมุทรสาคร. *วารสาร มจร อุบลบริหาร*, 8(1), 217–228.
- Kahangirwe, P., & Vanclay, F. (2021). Evaluating the effectiveness of a national environmental and social impact assessment system: lessons from Uganda. *Impact Assessment and Project Appraisal*, 40(1), 75–87. doi: 10.1080/14615517.2021.1991202.
- Saengsupavanich, C. (2013). Erosion protection options of a muddy coastline in Thailand: Stakeholders' shared responsibilities. *Ocean & Coastal Management*, 83, 81–90. doi: 10.1016/j.ocecoaman.2013.02.002.
- Saengsupavanich, C., & Pranzini, E. (2023). The 2021-procedure for coastal protection by revetments in Thailand. *Journal of Applied Water Engineering and Research*, 11(2), 303–316. doi: 10.1080/23249676.2022.2110529.
- Toimil, A., Camus, P., Losada, I. J., Le Cozannet, G., Nicholls, R. J., Idier, D., & Maspataud, A. (2020). Climate change-driven coastal erosion modelling in temperate sandy beaches: Methods and uncertainty treatment. *Earth-Science Reviews*, 202, (103110). doi: 10.1016/j.earscirev.2020.103110.

สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง
อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

CORE COMPETENCIES OF MUNICIPAL EMPLOEES OF MUANGBANGSRIMUANG
MUNICIPALITY STAFFS MUANGNONTABURI DISTRICT NONTABURI PROVINCE

พรรณวดี สุวรรณสิงห์* และเอกสิทธิ์ สนามทอง

Pannawadee Suwannasing and Ekkasit Sanamthong

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University

Email: pannawadee001@gmailcom

Received 24 July 2024

Revised 1 September 2024

Accepted 14 October 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี และ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงานในเทศบาล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง จำนวน 149 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวโดยใช้ค่าสถิติ F-test (One Way ANOVA) การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ แบบ Scheffe ผลการศึกษา พบว่า

1. พนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม และด้านการการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน และด้านการบริการเป็นเลิศ

2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีสมรรถนะหลักในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสมรรถนะหลักรายด้านที่มี เพศ อายุ ที่แตกต่างกัน มีสมรรถนะหลักรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ: สมรรถนะหลัก การปฏิบัติงาน พนักงานเทศบาล เทศบาลเมืองบางศรีเมือง

Abstract

The objectives of this study were 1) To study the core competencies of municipal employees of Bangsrimuang Municipality Mueang District Nonthaburi Province 2) To compare the core competencies of municipal employees of Bangsrimuang Municipality Mueang District Nonthaburi Province categorized by gender age educational level and duration of employment in the municipality. The sample used in this study consisted of 149 municipal employees from Bangsrimuang Municipality. The research instrument was a questionnaire. The statistical methods used for data analysis included percentage mean, standard deviation one-way analysis of variance (ANOVA) and Scheffe's post hoc test. The result revealed were:

1. The municipal employees of Bangsrimuang Municipality Mueang District Nonthaburi Province exhibit a high level of core competencies in their overall performance When examining specific areas, it is observed that the core competencies of the municipal employees of Bangsrimuang Municipality Mueang District Nonthaburi Province are highest in two areas: adherence to correctness and ethics and teamwork. They are rated as high in three additional areas: achievement orientation, understanding of the organization and its systems, and excellence in service.

2. The comparison of core competencies in the performance of employees at Bangsrimuang Municipality Mueang District Nonthaburi Province, revealed that differences in gender age education level and length of service did not result in significant differences in overall core competencies and core competencies in each area that have different genders and ages There are core competencies in each area. They are significantly different at the 0.05 level

Keywords: Core Competencies, Performance, Municipal Employees, Bangsrimuang Municipality

1. บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) เป็นหลักการที่รัฐบาลมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการจัดทำระบบการบริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองความต้องการหรือการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในท้องถิ่น โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีบุคลากร งบประมาณ และมีอำนาจอิสระในการบริหารจัดการ ทั้งในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ การวางระบบสาธารณูปโภค และระบบสาธารณสุข การลดจนการจัดทำบริการและสวัสดิการสังคม ภายใต้การกำกับ

ดูแลของรัฐบาล (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559) ตามประกาศคณะกรรมการกลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นไป (ก.ถ) เรื่องการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารงานบุคคลของพนักงานส่วนท้องถิ่นไปเป็นระบบแท่ง (Broadband) และได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการสรรหา การแต่งตั้ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การให้พ้นจากตำแหน่ง การเพิ่มพูนประสิทธิภาพ และการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติราชการจะต้องคำนึงถึงความรู้ ทักษะ และ “สมรรถนะที่จำเป็น” เพื่อให้ได้นำสมรรถนะดังกล่าวนี้ไปใช้ในการกำหนดตำแหน่งของข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นทุกประเภทตำแหน่งและทุกระดับ เพื่อใช้สำหรับสรรหา การแต่งตั้ง การเลื่อนระดับ การเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือการพัฒนาข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตอบสนองต่อการกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและความต้องการของประชาชน

จากข้อมูลสำรวจสภาพปัญหาและข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กรมส่งเสริมการปกครองได้จัดทำขึ้นในด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ปัญหาที่เกิดจากสาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือ บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องในการปฏิบัติงาน รวมทั้งยังไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาเรียนรู้กฎหมาย ระเบียบ หนังสือสั่งการให้ถ่องแท้ จึงเกิดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน จากแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ 2563 ของเทศบาลเมืองบางศรีเมืองพบว่า มีความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามแผน เนื่องจากมีความเสี่ยงในหลายปัจจัย ได้แก่ การนำระบบอุปถัมภ์มาใช้ในการปฏิบัติราชการ การแบ่งพักแบ่งพวกของพนักงานเทศบาล ความไม่ยุติธรรมของผู้มีอำนาจในการสั่งการ กฎหมาย ระเบียบ ที่ออกมาไม่มีความชัดเจนในการปฏิบัติ พนักงานเทศบาลไม่สนใจอ่านระเบียบกฎหมาย ไม่มีการจัดทำหรือรวบรวมองค์ความรู้ใหม่ในหน่วยงาน

เทศบาลเมืองบางศรีเมือง จึงได้กำหนดให้ผู้ที่ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นพนักงานเทศบาลทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนาให้ครบตามหลักสูตรที่กำหนด ตามแผนการพัฒนาบุคลากรของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง ประจำปีงบประมาณ 2561 - 2563 ซึ่งได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาบุคลากรบนพื้นฐานของความสามารถเชิงสมรรถนะ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะทางวิชาชีพที่เหมาะสม มีทัศนคติ มีคุณธรรม และจริยธรรมอันดี

จากความสำคัญของแผนการพัฒนาบุคลากรของเทศบาลเมืองบางศรีเมือง ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง เพื่อนำไปใช้ยกระดับในการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงานในเทศบาล

3. สมมติฐานการวิจัย

สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาปฏิบัติงานในเทศบาลที่ต่างกัน จะมีสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน

4. ทบทวนวรรณกรรม

4.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงาน

สมรรถนะ (Competency) เป็นแนวคิดที่ใช้พัฒนาบุคคล เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณลักษณะที่ดีหรือเหมาะสมกับการปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ซึ่งสรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถหรือคุณลักษณะที่บุคคลมี เป็นการแสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็น ที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จได้ตามเป้าหมาย โดย McClelland (1973) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการประเมินสมรรถนะไว้ว่าควรพิจารณาจากความสามารถที่แท้จริงของบุคคลในการปฏิบัติงาน องค์ประกอบหลักของสมรรถนะประกอบด้วย 1) ความรู้ (Knowledge) คือ ความรู้เฉพาะในเรื่องที่จำเป็นต้องรู้ และความรู้ที่เป็นสาระสำคัญ 2) ทักษะ (Skill) คือสิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะที่เกิดขึ้นนั้นมาจากพื้นฐานทางความรู้ และสามารถปฏิบัติได้อย่างคล่องแคล่วและชำนาญ 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self Concept) คือเจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน หรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น 4) บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงคุณสมบัติส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน เช่น ความมุ่งมั่น ความอดทน และความยืดหยุ่น 5) แรงจูงใจ/เจตคติ (Motives/Attitude) เป็นความคิดเห็นและมุมมองที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน เป็นแรงจูงใจหรือแรงขับภายใน ที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือมุ่งสู่ความสำเร็จ

สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงาน แสดงถึง ความสามารถหลักที่องค์กรหรือบุคคลต้องมี เพื่อที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สมรรถนะเหล่านี้มักจะเป็นทักษะ ความรู้ หรือคุณสมบัติเฉพาะที่จำเป็นต่อการประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงานหรือธุรกิจ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ซึ่งสรุปได้ว่า การปฏิบัติงาน หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดย Peterson Elmore and E. Grosvenor Plowman. (1953) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการทำงาน ไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. คุณภาพงาน (Quality) คุณภาพของงานจะต้องสูง มีประโยชน์และคุ้มค่าต่อทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้งาน มีความถูกต้องได้มาตรฐานและสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและผู้รับบริการ
2. ปริมาณงาน (Quantity) ปริมาณงานเป็นไปตามเป้าหมายและความคาดหวังขององค์กร มีการวางแผนและการบริหารเวลาที่เหมาะสมตามที่กำหนดในแผนงานหรือตามเป้าหมายที่กำหนด

3. เวลา (Time) เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานจะต้องเหมาะสมกับงานและมีความทันสมัย มีการพัฒนาเทคนิคการทำงานให้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

4. ค่าใช้จ่าย (Costs) ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานจะต้องเหมาะสมกับงานและวิธีการ กล่าวคือลงทุนน้อยและได้ผลกำไรมาก หรือการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดและคุ้มค่าเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด

4.2 องค์ประกอบหลักของสมรรถนะหลัก

4.2.1 ความรู้ (Knowledge) ข้อมูลและความเข้าใจที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน เช่น ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย, ขั้นตอนการทำงาน, หรือเทคโนโลยีที่ใช้ในงาน

4.2.2 ทักษะ (Skills) ความสามารถในการใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง เช่น ทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูล, การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ, หรือการจัดการโครงการ

4.2.3 ทศนคติ (Attitudes) ความเชื่อ, ค่านิยม, และความมุ่งมั่นที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน เช่น การมีจริยธรรมในการทำงาน, การมุ่งมั่นในการพัฒนา, หรือการมีความรับผิดชอบ

ความสำคัญของสมรรถนะหลัก

1. เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การมีสมรรถนะหลักที่ดีช่วยให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ส่งเสริมการพัฒนาตนเอง การรู้จักและพัฒนาสมรรถนะหลักจะช่วยให้บุคลากรเติบโตในอาชีพและสามารถพัฒนาไปสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นได้

3. ปรับปรุงการให้บริการ ในองค์กรที่ให้บริการประชาชน สมรรถนะหลักในการบริการเป็นเลิศจะช่วยเพิ่มความพึงพอใจของผู้รับบริการและเสริมสร้างความเชื่อมั่นในองค์กร

สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยสำคัญในการประสบความสำเร็จ และการพัฒนาสมรรถนะเหล่านี้เป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคลากรสามารถตอบสนองต่อความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Dubois and Rothwell (2004) นิยามคำว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะที่ทุกคนมีและใช้ได้อย่างเหมาะสมเพื่อผลักดันให้ผลการปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ได้แก่ ความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ แรงจูงใจทางสังคม ลักษณะนิสัยส่วนบุคคล ตลอดจนรูปแบบความคิดและวิธีการคิด ความรู้สึกและการกระทำ

McClelland (1973) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นตัวผลักดันให้บุคคลสามารถสร้างผลการปฏิบัติงานในงานที่ตนเองรับผิดชอบให้สูงกว่าที่เป้าหมายกำหนดไว้ โดยสรุปได้ว่า คุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Characteristics or Attributes) ที่ส่งผลต่อการแสดงถึงพฤติกรรม (Behavior) ที่จำเป็นและมีผลให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานในความรับผิดชอบของตนได้ดีกว่าบุคคลอื่น หรือสูงกว่าเกณฑ์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสมรรถนะของคนเกิดได้จาก 3 ทาง คือ 1) เป็นพรสวรรค์ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด 2) เกิดจากประสบการณ์ในการทำงาน และ 3) เกิดจากการฝึกอบรมและพัฒนา เพื่อให้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบให้ประสบผลสำเร็จ

ณัฐดาวรรณ มณีวรร (2561) สมรรถนะ คือ ทักษะ สมรรถนะ ความรู้ความสามารถ ความชำนาญ แรงจูงใจ หรือคุณลักษณะที่เหมาะสมของบุคคลที่จะสามารถปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จและการประเมินสมรรถนะเป็นการประเมินบุคคลที่มีคุณลักษณะหรือทักษะความสามารถ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2557) ได้กล่าวว่า สมรรถนะหลัก หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่กำหนดเป็นคุณลักษณะร่วมของข้าราชการส่วนท้องถิ่นทั้งระบบที่ต้องมี เพื่อเป็นการหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกัน เพื่อที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานได้สำเร็จลุล่วงตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน โดยสมรรถนะหลักของพนักงานเทศบาล 5 ด้าน มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ความตั้งใจ และความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลงานตามเป้าหมายและได้ตามมาตรฐานที่องค์กรกำหนดไว้ให้ดีที่สุด
 2. การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม หมายถึง การครองตนและประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสมทั้งตามหลักกฎหมายและคุณธรรมจริยธรรม
 3. ความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน หมายถึง ความเข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของเทคโนโลยี ระบบ กระบวนการทำงาน และมาตรฐานการทำงานของตนและของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผล
 4. การบริการเป็นเลิศ หมายถึง การให้บริการที่ดีที่สุดที่เกินความคาดหวังแก่ผู้รับบริการ หรือประชาชนด้วยความใส่ใจในความต้องการที่แท้จริงของประชาชนผู้รับบริการ
 5. การทำงานเป็นทีม หมายถึง การมีจิตสำนึกในความสมานฉันท์ ความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของทีม เพื่อให้ทีมงาน กลุ่ม หรือหมู่คณะนั้น ๆ บรรลุเป้าหมายร่วมกันได้
- สมรรถนะหลักทั้ง 5 ด้านนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อให้การปฏิบัติงานตรงตามความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะช่วยให้องค์กรสามารถให้บริการที่มีคุณภาพ ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และสร้างความพึงพอใจในการให้บริการขององค์กรได้อย่างยั่งยืน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เจริญ ภูสุวรรณ และ กมลวรรณ วรรณธำ (2565) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า (1) การพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (2) การพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ (3) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ การจัดทำแผนการปฏิบัติงานเพื่อกำหนดขั้นตอน เป้าหมาย วัตถุประสงค์ให้ชัดเจน การอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ การประเมินติดตามผลงาน การปรับปรุงกระบวนการทำงาน การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร การสร้างจิตสำนึก การวางระบบบริหาร องค์ความรู้ การสอนงาน และ

การมอบหมายงาน การทำคำอธิบายลักษณะงาน การศึกษาความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ การจัดการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในทีม และการสร้างขวัญกำลังใจและสร้างแรงจูงใจ

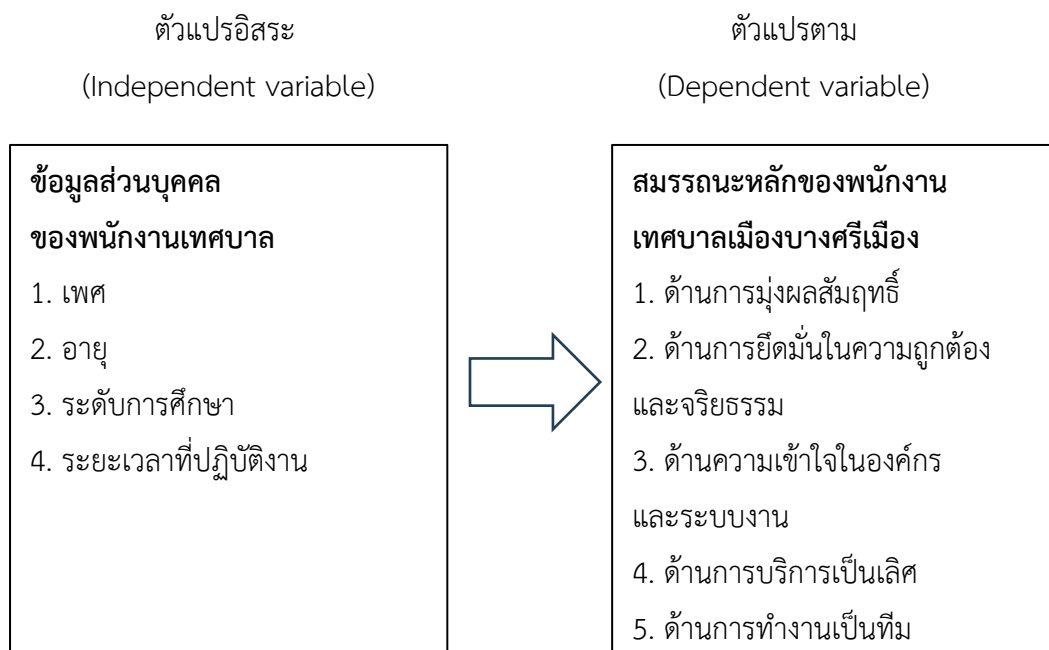
นิตยา เต็มเทียน และ ศิริพร เลิศยิ่งยศ (2565) ศึกษาเรื่อง *สมรรถนะหลักที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์* ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับความคิดเห็นสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ระดับความคิดเห็นประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3) อิทธิพลของสมรรถนะหลักที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 ด้าน คือ ความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน การทำงานเป็นทีม และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ตามลำดับ

ดวงรัตน์ ธรรมสโรช, กฤษณวัต สมหวัง และมุฮัมมัดอัยมัน หะยีมะมิง (2564) ศึกษาเรื่อง *การพัฒนาสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี* ผลการศึกษา พบว่า (1) สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.43 (2) ระดับความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.26 และ (3) ผลการจัดลำดับความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดสระบุรี คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในอาชีพ ด้านการบริการที่ดี การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม และด้านการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า งานวิจัยจะเน้นความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะหลักในแต่ละด้าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน การใช้แนวคิดและทฤษฎีเหล่านี้ในการพัฒนาบุคลากรและการจัดการองค์กรสามารถช่วยให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จที่ต้องการ ซึ่งสมรรถนะเหล่านี้ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและความต้องการขององค์กร

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษารั้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

6. ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ในเรื่อง สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 238 คน (เทศบาลเมืองบางศรีเมือง, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความคลาดเคลื่อน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 149 คน สุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นคำถามแบบกำหนดคำตอบให้ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในเทศบาล 2) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 35 ข้อ ครอบคลุมสมรรถนะหลัก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ด้านการบริการเป็นเลิศ และด้านการทำงานเป็นทีม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา ความถูกต้อง และความสมบูรณ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ผลการตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าจำแนกรายข้อ (Item-total Correlation) อยู่ระหว่าง 0.30 - 0.82 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ถึง นายกเทศมนตรีเมืองบางศรีเมือง เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลและตอบแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามและ ส่งมอบแบบสอบถาม ให้แก่นายกเทศมนตรีเมืองบางศรีเมือง เพื่อส่งต่อไปยังกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง โดยกำหนดระยะเวลา 1 สัปดาห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาเข้ารหัสแทนค่าตามมาตรวัดทางสถิติ เพื่อนำไปวิเคราะห์ผลในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การเปรียบเทียบเป็นรายคู่แบบ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบ (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของ Scheffe

7. ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมือง บางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน

สมรรถนะ	$\bar{X}$	SD	ระดับสมรรถนะ
1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.39	0.49	มาก
2. ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม	4.59	0.47	มากที่สุด
3. ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน	4.39	0.52	มาก
4. ด้านการบริการเป็นเลิศ	4.34	0.48	มาก
5. ด้านการบริการเป็นเลิศ	4.50	0.45	มากที่สุด
ภาพรวม	4.44	0.41	มาก

ผลการศึกษา พบว่า สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสมรรถนะหลัก

รายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม และด้านการทำงานเป็นทีม และมีสมรรถนะหลักอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านความเข้าใจในองค์กร และระบบงาน และด้านการบริการเป็นเลิศ

2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ เป็นรายด้าน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1.ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์					
ระหว่างกลุ่ม	0.22	2	0.11	0.45	0.64
ภายในกลุ่ม	35.11	146	0.24		
รวม	35.32	148			
2. ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	1.75	2	0.87	4.16	0.02*
ภายในกลุ่ม	30.67	146	0.21		
รวม	32.42	148			
3. ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน					
ระหว่างกลุ่ม	0.01	2	0.00	0.01	0.99
ภายในกลุ่ม	39.57	146	0.27		
รวม	39.58	148			
4. ด้านการบริการเป็นเลิศ					
ระหว่างกลุ่ม	0.02	2	0.01	0.04	0.96
ภายในกลุ่ม	33.76	146	0.23		
รวม	33.78	148			
5.ด้านการทำงานเป็นทีม					
ระหว่างกลุ่ม	0.25	2	0.13	0.61	0.54
ภายในกลุ่ม	29.94	146	0.21		
รวม	30.19	148			
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	0.13	2	0.07	0.39	0.68
ภายในกลุ่ม	24.84	146	0.17		

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
รวม	24.97	148			

ผลการศึกษา พบว่า พนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ที่มีเพศแตกต่างกัน มีสมรรถนะหลักในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ภาพรวม และรายด้าน การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ความเข้าใจในองค์กร และระบบงาน การบริการเป็นเลิศ และการทำงานเป็นทีม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามช่วงอายุ เป็นรายด้าน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์					
ระหว่างกลุ่ม	0.46	2	0.23	0.97	0.38
ภายในกลุ่ม	34.86	146	0.24		
รวม	35.32	148			
2. ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	0.54	2	0.27	1.24	0.29
ภายในกลุ่ม	31.88	146	0.22		
รวม	32.42	148			
3. ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน					
ระหว่างกลุ่ม	0.85	2	0.42	1.60	0.21
ภายในกลุ่ม	38.73	146	0.27		
รวม	39.58	148			
4. ด้านการบริการเป็นเลิศ					
ระหว่างกลุ่ม	0.53	2	0.27	1.17	0.31
ภายในกลุ่ม	33.25	146	0.23		
รวม	33.78	148			
5. ด้านการทำงานเป็นทีม					
ระหว่างกลุ่ม	1.58	2	0.79	4.03	0.02*
ภายในกลุ่ม	28.61	146	0.20		
รวม	30.19	148			
ภาพรวม					

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.62	2	0.31	1.85	0.16
ภายในกลุ่ม	24.35	146	0.17		
รวม	24.97	148			

*p<0.05

ผลการศึกษา พบว่า พนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ที่มีอายุแตกต่างกัน มีสมรรถนะหลักในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ การทำงานเป็นทีม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ภาพรวมและรายด้าน การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การยึดมั่นในความถูกต้อง และจริยธรรม ความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน และการบริการเป็นเลิศ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายด้าน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์					
ระหว่างกลุ่ม	0.55	2	0.27	1.15	0.32
ภายในกลุ่ม	34.78	146	0.24		
รวม	35.32	148			
2. ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	0.47	2	0.24	1.08	0.34
ภายในกลุ่ม	31.95	146	0.22		
รวม	32.42	148			
3. ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน					
ระหว่างกลุ่ม	0.48	2	0.24	0.89	0.41
ภายในกลุ่ม	39.10	146	0.27		
รวม	39.58	148			
4. ด้านการบริการเป็นเลิศ					
ระหว่างกลุ่ม	0.06	2	0.03	0.13	0.88
ภายในกลุ่ม	33.72	146	0.23		
รวม	33.78	148			
5. ด้านการทำงานเป็นทีม					
ระหว่างกลุ่ม	0.03	2	0.01	0.06	0.94

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ภายในกลุ่ม	30.16	146	0.21		
รวม	30.19	148			
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	0.17	2	0.08	0.49	0.62
ภายในกลุ่ม	24.80	146	0.17		
รวม	24.97	148			
*p<0.05					

ผลการศึกษา พบว่า พนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีสมรรถนะหลักในภาพรวมและรายด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน การบริการเป็นเลิศ และการทำงานเป็นทีม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงานในเทศบาล เป็นรายด้าน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์					
ระหว่างกลุ่ม	0.05	2	0.02	0.09	0.91
ภายในกลุ่ม	35.28	146	0.24		
รวม	35.32	148			
2. ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	0.57	2	0.29	1.31	0.27
ภายในกลุ่ม	31.85	146	0.22		
รวม	32.42	148			
3. ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน					
ระหว่างกลุ่ม	0.16	2	0.08	0.30	0.74
ภายในกลุ่ม	39.42	146	0.27		
รวม	39.58	148			
4. ด้านการบริการเป็นเลิศ					
ระหว่างกลุ่ม	0.37	2	0.19	0.82	0.44
ภายในกลุ่ม	33.41	146	0.23		

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
รวม	33.78	148			
5. ด้านการทำงานเป็นทีม					
ระหว่างกลุ่ม	1.13	2	0.56	2.83	0.06
ภายในกลุ่ม	29.06	146	0.20		
รวม	30.19	148			
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	0.32	2	0.16	0.95	0.39
ภายในกลุ่ม	24.65	146	0.17		
รวม	24.97	148			
*p<0.05					

ผลการศึกษา พบว่า พนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานในเทศบาลแตกต่างกัน มีสมรรถนะหลักในภาพรวม และรายด้าน การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ความเข้าใจในองค์กร และระบบงาน การบริการเป็นเลิศ และการทำงานเป็นทีม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8. สรุปผลการวิจัย

8.1 ผลการศึกษสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี พบว่า พนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีสมรรถนะโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน สรุปได้ดังต่อไปนี้

8.1.1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีสมรรถนะหลักในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

8.1.2 ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม มีสมรรถนะหลักในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

8.1.3 ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน มีสมรรถนะหลักในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

8.1.4 ด้านการบริการเป็น มีสมรรถนะหลักในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

8.1.5 ด้านการทำงานเป็นทีม มีสมรรถนะหลักในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

8.2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในเทศบาล สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

8.2.1 พนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง ที่มีเพศแตกต่างกัน มีสมรรถนะในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่

ที่สมรรถนะรายด้าน ได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ด้านการบริการเป็นเลิศ ด้านการทำงานเป็นทีม ไม่แตกต่างกัน

8.2.2 พนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง ที่มีอายุแตกต่างกัน มีสมรรถนะในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่สมรรถนะรายด้าน ได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ด้านการบริการเป็นเลิศ ไม่แตกต่างกัน

8.2.3 พนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีสมรรถนะในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ด้านการบริการเป็นเลิศ ด้านการทำงานเป็นทีม ไม่แตกต่างกัน

8.2.4 พนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานในเทศบาลแตกต่างกัน มีสมรรถนะในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ด้านการบริการเป็นเลิศ ด้านการทำงานเป็นทีม ไม่แตกต่างกัน

สมรรถนะหลักพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง มีสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดในทุกด้าน ความแตกต่างตามปัจจัยส่วนบุคคล พบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติในด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรมตามเพศ, และด้านการทำงานเป็นทีมตามอายุ แต่ไม่พบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญในด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ด้านการบริการเป็นเลิศ และด้านการทำงานเป็นทีมตามระดับการศึกษาและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

9. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่องสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยขอสรุปประเด็นสำคัญและอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังต่อไปนี้

9.1 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ด้านการบริการเป็นเลิศ ด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก

9.1.1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ พบว่า พนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีสมรรถนะหลักด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ในภาพรวมอยู่ระดับมาก เป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ในงานของ McClelland (1973) ที่เน้นการทดสอบและประเมินสมรรถนะ (Competence) ของบุคคลในงานแทนการวัดสติปัญญา การวัดสมรรถนะมีความสำคัญและสามารถทำนายความสำเร็จในการทำงานได้ดีกว่าการวัดสติปัญญาเพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา เต็มเทียน และ ศิริพร เลิศยิ่งยศ (2565) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะหลักที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า สมรรถนะหลักด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ อยู่ในระดับมาก ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากพนักงานมีความ

มุ่งมั่น กระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน มีการกำหนดเป้าหมายในการทำงานและปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้มีความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพการมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานจัดการทรัพยากรและการตอบสนองต่อความต้องการของพนักงาน

9.1.2 ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม พบว่า พนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีสมรรถนะหลักด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะพนักงานเทศบาล ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในหลักการทำงานและจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นไปตามแนวคิดเรื่องจริยธรรมคุณธรรม (Virtue Ethics) ของ Aristotle (1962) ที่เน้นความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรมและการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและมีเหตุผลเพื่อบรรลุความดีสูงสุดและความสุขที่แท้จริงของชีวิต สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พฤษพงษ์ ฤทธิโคตร, เสาวลักษณ์ โกศล กิตติอัมพร และยุภาพร ยุภาค (2560) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคคลเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า สมรรถนะด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด การปฏิบัติงานของบุคคลเทศบาลเมืองมหาสารคามได้มีการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานตั้งเป้าหมายของเทศบาลเมืองมหาสารคาม และตามหลักธรรมาภิบาลโดยคำนึงถึงหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ที่ยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม การสร้างค่านิยมในการอุทิศเวลาให้กับการปฏิบัติงาน

9.1.3 ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน พบว่า พนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีสมรรถนะหลักด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ในภาพรวมอยู่ระดับมาก เป็นไปตามแนวคิดเรื่องความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ของ Senge (1990) การสร้างองค์กรที่เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการพัฒนาทักษะและกระบวนการที่ช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัวและเติบโตอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจริญ ภูสุวรรณ และกมลวรรณ วรรณธำ (2566) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า สมรรถนะหลักด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการแบ่งการทำงานออกเป็นกองอย่างชัดเจน ทำให้พนักงานสามารถเข้าใจบทบาทและหน้าที่ รวมถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานและระบบการทำงานขององค์กรได้เป็นอย่างดี

9.1.4 ด้านการบริการเป็นเลิศ พบว่า พนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีสมรรถนะหลักด้านการบริการเป็นเลิศ ในภาพรวมอยู่ระดับมาก เป็นไปตามแนวคิดของ Gibson (2006) ได้นำเสนอกลยุทธ์ของ Walt Disney Company ในการให้บริการที่เป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นลูกค้าเป็นศูนย์กลางการให้บริการที่เหนือความคาดหวัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงรัตน์ ธรรมสโรช, กฤษณวัต สมหวัง และมุฮัมมัดอัยมัน หะยีมะมิง (2564) ศึกษาเรื่องการพัฒนาสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี พบว่า สมรรถนะหลักด้านการบริการเป็นเลิศ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมีหน้าที่โดยตรงในการให้บริการประชาชนมีการให้บริการที่ดีสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่สะดวกรวดเร็วและถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพ

9.1.5 ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า พนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีสมรรถนะหลักด้านการทำงานเป็นทีม ในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด Katzenbach and Smith (1993) ได้เสนอแนวคิดและกลยุทธ์ในการสร้างทีมและปัจจัยที่ทำให้ทีมสามารถทำงานร่วมกันให้บรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิวาพร พรหมจอม, ชชาติชัย อุดมกิจมงคล และ สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง (2561) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามสมรรถนะหลักของข้าราชการ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร พบว่าด้านการทำงานเป็นทีม ในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ข้าราชการ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครมีจิตสำนึกในความสมานฉันท์มีความร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของทีม เพื่อให้ทีมบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างดีที่สุดมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความร่วมมือกับผู้อื่นในทีมด้วยดี รับผิดชอบต่อหน้าที่และทำงานในส่วนของตนเองอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง แบ่งปันข้อมูลที่มีประโยชน์แก่เพื่อนร่วมงาน และแสดงน้ำใจรับอาสาช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานที่มีเหตุจำเป็นโดยไม่ต้องร้องขอ การให้กำลังใจเพื่อนร่วมทีมอย่างจริงใจและรักษามิตรภาพที่ดีระหว่างกันเพื่อให้การปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างราบรื่นตลอดจนการส่งเสริมความสามัคคีในทีมโดยปราศจากอคติระหว่างกันเพื่อมุ่งหวังให้ทีมประสบผลสำเร็จ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง มีสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานที่ดี ในหลายด้าน โดยเฉพาะในด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม และการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กร ขณะเดียวกัน ความแตกต่างตามปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ และอายุ แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายในการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจต้องพิจารณาในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการฝึกอบรมในอนาคต

10. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ที่มีต่อสมรรถนะหลักสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ พบว่า ข้อที่มีระดับต่ำสุด คือ ท่านสามารถปฏิบัติงานที่ทำทนายความสามารถได้ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานใหม่ ๆ และส่งเสริม สนับสนุนให้คำแนะนำเพื่อให้บุคลากรได้เสนอความคิดเห็นในการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ตลอดจนการฝึกอบรมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานเพื่อให้บุคลากรสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานที่ทำทนายความสามารถได้

2. ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม พบว่า ข้อที่มีระดับต่ำที่สุด คือ ท่านอุทิศเวลาให้กับ การปฏิบัติภารกิจหลักของหน่วยงานให้บรรลุผล ควรมีการพัฒนาด้วยการปลูกฝังค่านิยม รวมถึงการสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสม มีการสื่อสารที่ชัดเจน อธิบายให้พนักงานเข้าใจถึงความสำคัญของการภารกิจหลัก การส่งเสริมให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามภารกิจหลักของหน่วยงานอยู่เสมอ เพื่อให้บุคลากร

มีความรักความผูกพันในองค์กร เมื่อเกิดความรักและผูกพันในองค์กรแล้วจะทำให้เกิดการสนับสนุนองค์กรทั้งในด้านการปฏิบัติงานและการเสียสละเวลาเพื่อปฏิบัติภารกิจหลักให้บรรลุผลได้

3. ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน พบว่า ข้อที่มีระดับต่ำที่สุด คือ ท่านเข้าใจกระบวนการทำงานขององค์กร ควรมีการปรับเปลี่ยนหรือหมุนเวียนการทำงานขององค์กร เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการทำงานขององค์กรมากขึ้น มีการอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่องรวมถึงการอัปเดตข้อมูลเมื่อมีการปรับปรุงกระบวนการทำงานใหม่ ๆ ตลอดจนการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานให้พนักงานเข้าใจในกระบวนการทำงานมากขึ้น

4. ด้านการบริการเป็นเลิศ พบว่า ข้อที่มีระดับต่ำที่สุด คือ ท่านยินดีให้บริการนอกสถานที่นอกเวลาราชการ ควรสร้างแรงจูงใจและทำให้พวกเขารู้สึกมีคุณค่าในการทำงาน เช่น การชดเชยที่เหมาะสมสำหรับการทำงานนอกเวลาหรือการทำงานนอกสถานที่ การสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดีทำให้พนักงานรู้สึกสนุกและเต็มใจในการทำงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ให้พนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการทำงานนอกเวลาหรือการทำงานนอกสถานที่เพื่อให้เขารู้สึกว่ามีอำนาจในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการทำงาน มีการสื่อสารที่ดีให้ข้อมูลที่ชัดเจนและเปิดเผยเกี่ยวกับการทำงานนอกเวลาหรือการทำงานนอกสถานที่และรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากพนักงาน

5. ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า ข้อที่มีระดับต่ำที่สุด คือ ท่านแสดงน้ำใจและให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนร่วมงาน ควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้พนักงานแสดงน้ำใจและให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนร่วมงาน ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นมิตรโดยการจัดกิจกรรมสร้างทีมที่ทำให้พนักงานรู้จักและเข้าใจซึ่งกันและกัน จัดฝึกอบรมด้านการทำงานเป็นทีมและทักษะการสื่อสารเพื่อให้พนักงานเข้าใจถึงความสำคัญของการช่วยเหลือกันและมีทักษะในการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการวิจัยพบปัญหาหลักในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร การนำข้อเสนอแนะเหล่านี้ไปใช้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรและองค์กรโดยรวม โดยการเปิดโอกาสในการพัฒนาทักษะ การสร้างแรงจูงใจ การปรับปรุงการสื่อสาร และการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการศึกษาสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยในอนาคต ดังต่อไปนี้

1. ควรศึกษาสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เปรียบเทียบกันระหว่างแต่ละเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหลากหลายรายละเอียดมากขึ้นเทียบกัน

2. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

3. ควรศึกษาถึงความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงข้อมูลของสมรรถนะหลักและการนำไปใช้พัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานเทศบาลที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริง

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2557). *คู่มือการกำหนดสมรรถนะสำหรับข้าราชการส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). *รายงานผลการศึกษาข้อสังเกตในการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- เจริญ ภูสุวรรณ และกมลวรรณ วรรณธำ. (2566). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานในเทศบาลเมืองเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 9(3), 103-117.
- ณัฐदारณ มณีวร. (2561). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ดวงรัตน์ ธรรมโสโรช, กฤษณวัต สมหวัง, และมุขมัตถ์อัยมณ หะยิมะมิง. (2564). การพัฒนาสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(43), 326-338.
- ทิวาพร พรหมจอม, ขาดิษฐ์ อุดมกิจมงคล, และสัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง. (2561). ประสิทธิภาพการปฏิบัติตามสมรรถนะหลักของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 15(71), 97-106.
- เทศบาลเมืองบางศรีเมือง. (2566). *แผนการบริการจัดการความเสี่ยงประจำปีงบประมาณ 2564 เทศบาลเมืองบางศรีเมือง*. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2566. จาก <https://www.bangsrimuang.go.th/แผนการดำเนินการเทศบาลฯ/3924#>.
- เทศบาลเมืองบางศรีเมือง. (2566). *แผนพัฒนาบุคลากรประจำปีงบประมาณ 2561-2563 เทศบาลเมืองบางศรีเมือง*. <https://url.in.th/jnXQZ>
- เทศบาลเมืองบางศรีเมือง. (2566). *ประวัติเทศบาลเมืองบางศรีเมือง*. <https://www.bangsrimuang.go.th/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%A5.html>
- นิตยา เต็มเทียน, และ ศิริพร เลิศยิ่งยศ. (2565). สมรรถนะหลักที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 1(2), 27-44.

- พฤษพงษ์ ฤทธิโคตร, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, และยุภาพร ยูภาศ. (2560). ความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานบุคคล- เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง. มหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 11(3), 343-352.
- Aristotle. (1962). *The Nicomachean Ethics* (Martin Ostwald, Translator). Indianapolis: Bobbs Merrill.
- Dubois, D. D., & Rothwell, J. W. (2004). *Competency-based human resource management*. Palo Alto, CA: Davies-Black.
- Gibson, J. W. (2006). *The Disney Way: Harnessing the Management Secrets of Disney in Your Company*. New York: McGraw-Hill.
- Katzenbach, J. R., & Smith, D. K. (1993). *The Wisdom of Teams: Creating the High-Performance Organization*. Boston: Harvard Business Review Press.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for Competence Rather than Intelligence. *American Psychologists*, 28(1), 1-14.
- Peterson, E., & Plowman, E. G. (1989). *Business organization and management*. Homewood, Illinois: Richard D. Irwin.
- Peterson, E., & Plowman, E. G. (1953). *Business organization and management*. Homewood, Illinois: Richard D. Irwin.
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art & Practice of The Learning Organization*. New York: Doubleday.

การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการจัดแนวกระดูกสันหลังและผ่าตัดแก้ไข

กระดูกสันหลังคด

Nursing Care of Patients Who Have Received Spinal Alignment and Scoliosis

Correct Surgery

จุฑามาศ แยมนวน

Juthamas Yaemnuan

งานการพยาบาลผู้ป่วยในออโรปิติกส์ กลุ่มงานการพยาบาลผู้ป่วยใน การกิจด้านการพยาบาล

โรงพยาบาลราชวิถี

Inpatient Nursing Group, Nursing missions, Rajavithi Hospital

Email: svector99@gmail.com

Received 18 June 2024

Revised 4 September 2024

Accepted 14 October 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นกรณีศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เป็นแนวทางในการพยาบาลผู้ป่วยโรคกระดูกสันหลังคดในวัยรุ่น และ 2) เพื่อให้ผู้ป่วยกระดูกสันหลังคดได้รับการพยาบาลอย่างถูกต้องเหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพ มีความปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้น และมีความพึงพอใจลงเป็นการศึกษาเชิงพรรณนาในผู้ป่วย เป็นเด็กหญิงไทย อายุ 15 ปี ที่เข้ารับการรักษารักษาในโรงพยาบาลราชวิถี ด้วยการวินิจฉัยโรคแรกเริ่มของแพทย์ในอาการ Severe Adolescent Idiopathic Scoliosis และแพทย์ให้การวินิจฉัยครั้งสุดท้ายว่าเป็น Severe Adolescent Idiopathic Scoliosis แพทย์ทำการรักษาโดยการผ่าตัดใส่เหล็กตามกระดูกสันหลัง ก่อนการผ่าตัดแพทย์ให้ทำ On Halo Gravity Traction เพื่อจัดแนวกระดูกสันหลังให้ตรงขึ้น หลังการผ่าตัดแพทย์ให้นอนพักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลเพื่อการดูแลรักษาต่อเนื่อง เป็นเวลา 50 วัน เพื่อทำกายภาพบำบัด และฟื้นฟูสภาพ โดยมีพยาบาลให้การดูแลตามข้อวินิจฉัยการพยาบาลของแพทย์

ผลการพยาบาลผู้ป่วย พบว่า 1) ก่อนการ On Halo Gravity Traction ผู้ป่วยได้รับยาแก้ปวด และมีอาการปวดหลังน้อยลง ผลการทำ Pelvic Traction มีประสิทธิภาพ ผู้ป่วยมีความเข้าใจและยอมรับในแผนการรักษา ผู้ป่วยและญาติได้ลงนามในเอกสารยินยอมให้การผ่าตัด 2) ขณะ On Halo Gravity Traction ผู้ป่วยไม่มีอาการชาหรืออ่อนแรง สามารถรับประทานอาหารและกลืนกลืนได้ มีอาการปวดหลังน้อยลงเมื่อได้รับยา Morphine และพาราเซตามอล ไม่มีผลกดทับ ไม่มีเชื้อราตามผิวหนัง แขนและขามีกำลังดี กล้ามเนื้อไม่ลีบ และไม่มีข้อติด 3) ก่อนการผ่าตัด PSF T3-L3 with IONM ผู้ป่วยมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตัวก่อนการผ่าตัดและยอมรับในการผ่าตัด 4) หลังการผ่าตัด PSF T3-L3 with IONM ผู้ป่วยไม่มีภาวะแทรกซ้อนจากการได้รับการระงับความรู้สึกโดยวิธี General Anesthesia รู้สึกตัวดี ไม่มีแผล ไม่มีภาวะพร่องออกซิเจน

อาการปวดทุเลาลงกำลังแขน - ขาดี ไม่มีอาการชาหรืออ่อนแรง ไม่มีคลื่นไส้อาเจียน สามารถทำกิจวัตรประจำวันของตนเองบนเตียงได้ดีขึ้น เช่น การรับประทานอาหาร การล้างหน้าแปรงฟัน 5) การฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ป่วยสามารถออกกำลังกายโดยการเกร็งกล้ามเนื้อหลัง กล้ามเนื้อขา และกระดูกข้อเท้าได้ แผลไม่มี Discharge ไม่มีซึมและไม่มีไข้ และ 6) ให้คำแนะนำในการดูแลตนเองเมื่อกลับไปอยู่บ้านตามหลัก D-Method ผู้ป่วยและญาติเข้าใจในคำแนะนำ ตอบคำถามได้ถูกต้อง และสามารถบอกวิธีการปฏิบัติตัวได้ถูกต้องทุกข้อ

คำสำคัญ: การพยาบาล ผู้ป่วยกระดูกสันหลังคด การผ่าตัด การจัดแนวกระดูก

Abstract

The objectives of this study were to 1) teenagers scoliosis patients nursing guideline, and 2) scoliosis patient had received proper and effective in nursing care, safety from potential complications, and lower disabilities. This was a descriptive study of Thai girl patient with 15 year of age who was being treatment at Rajavithi Hospital with the doctor's initial diagnosis of severe adolescent idiopathic scoliosis and the final diagnosis of doctor was severe adolescent idiopathic scoliosis. The doctors treated by inserting a spinal brace surgically. Before surgery, the doctor performs on halo gravity traction to align the spine more straightly. After surgery, the doctor ordered patient to stay in the hospital for 50 days continuous care to do physical therapy and rehabilitation. The nurse provides care according to the doctor's nursing diagnosis.

The results of nursing care found that 1) Before on halo gravity, the patients received painkillers and lower spinal pain, effective results of pelvic traction, the patient understands and accepts the treatment plan, the patient and relatives were signed a surgery document consenting. 2) While on halo gravity traction, the patient had no numbness or weakness. can open mouth and roll eyes, lower spinal pain when taking morphine and paracetamol, no bed sores, no fungus on the skin, arms and legs are strong, no atrophied muscles and no joints. 3) Before surgery for PSF T3-L3 with IONM, the patient had knowledge and understanding self-practice before surgery and accepted the surgery. 4) After surgery for PSF T3-L3 with IONM, the patient had no complications from receiving general anesthesia, feeling good, no wounds, no oxygen deficiency, lower pain, arm and leg are good strength, no numbness or weakness, no nausea and vomiting, able to take better in bed daily activities, including eating, face washing, and teeth brushing. 5) Rehabilitation, the patients could exercise by back muscles tensing, leg muscles muscle, and ankles wiggle, no discharge of wound, no lethargy, and no fever. 6) Giving advice self-care with D-Method principles when comeback home, A patient

and relatives understand the advice, answer the questions correctly and could tell all respects to self-practice correctly.

Keyword: Nursing, scoliosis patients, surgery, on halo gravity

1. บทนำ

โรคกระดูกสันหลังคด (Scoliosis) เป็นอาการผิดรูปของแนวกระดูกสันหลังโดยมีอาการคดโค้งออกไปด้านข้าง มีลักษณะคล้ายตัว C หรือตัว S ทำให้ร่างกายเสียสมดุลการทรงตัว ส่งผลกระทบกับการใช้ชีวิต เกิดขึ้นได้กับทุกวัย ถ้าอาการไม่รุนแรงมักไม่ต้องเข้ารับการรักษา แต่หากกระดูกสันหลังคดมาก อาจทำให้มีอาการปวดหลัง หรือรู้สึกเหนื่อยง่ายได้ แพทย์จึงแนะนำให้ผู้ป่วยใส่เสื้อเกราะดัดหลัง (Brace) หรือเข้ารับการผ่าตัดเพื่อการรักษา กระดูกสันหลังคดที่เกิดได้โดยไม่ทราบสาเหตุ หรือเกิดจากความผิดปกติของระบบประสาทส่วนกลาง ความเสื่อมของกระดูกสันหลัง ท่าทางที่ผิด ความเสื่อมของกระดูกสันหลังคดตั้งแต่แรกเกิด หรือเกิดร่วมกับโรคพันธุกรรมอื่น ๆ โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 80 เป็นชนิดที่เกิดขึ้นโดยไม่ทราบสาเหตุ พบในกลุ่มประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 10 – 18 ปี โดยจะพบมากที่สุดในช่วงอายุระหว่าง 13 ถึง 15 ปี โดยพบอุบัติการณ์อยู่ที่ 0.47 – 5.2% มักพบในเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ในอัตราส่วน 4:1 ถึง 10:1 และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตามอายุที่มากขึ้น (ทินกร ปลื้มวิทยากรณ์, 2563) ความชุกของโรคกระดูกสันหลังคดไม่ทราบสาเหตุในวัยรุ่นพบร้อยละ 4 - 15 (Rogala et al., 1978) อัตราความชุกของโรคกระดูกสันหลังคดในเด็กวัยรุ่นทั่วโลกอยู่ที่ร้อยละ 0.35 - 13 ของประเทศไทย อยู่ที่ร้อยละ 0.91 - 4.62 และการสำรวจโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร พบโรคกระดูกสันหลังคดในเด็กผู้หญิงอายุระหว่าง 11 - 13 ปี จำนวนทั้งหมด 1,818 คน อัตราความชุกอยู่ที่ร้อยละ 4.62 (โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ในกรุงเทพ, 2567) เด็กที่มีกระดูกสันหลังคด ในระยะแรกมักไม่แสดงอาการ แต่จะมีอาการปวดตามมาภายหลัง เด็กที่มีกระดูกสันหลังคดมีอาการปวดหลังได้มากกว่าเด็กปกติ 3 - 5 เท่า ทำให้ลำบากต่อการทำกิจวัตรประจำวัน และส่งผลทำให้เด็กสูญเสียความมั่นใจต่อภาพลักษณ์ของตนเอง เนื่องจากในเด็กวัยรุ่นเป็นช่วงอายุที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเรื่องอารมณ์และจิตใจมากที่สุด (ชลลทิพย์ ชื่อวัฒน์ และสมชัย ปทุมาสูตร, 2564) การรักษาผู้ป่วยกระดูกสันหลังคดทำได้ โดยการดึงด้วยแรงโน้มถ่วงแบบบริศมี (Halo Gravity Traction) เพื่อจัดแนวกระดูกสันหลัง และการผ่าตัดใส่เหล็กตามกระดูก ซึ่งการทำ Halo Gravity Traction จะช่วยฟื้นฟูการทำงานของระบบประสาทที่เสียหายที่เกิดจากความผิดปกติทางระบบประสาทที่อาจส่งผลทำให้รุนแรงขึ้นได้ (Tang et al., 2024) การผ่าตัดใส่เหล็กตามกระดูกสันหลังคด (Scoliosis Surgery) เป็นวิธีการรักษาที่มีประสิทธิภาพสูง แต่มีความเสี่ยงและภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น การติดเชื้อที่แผลผ่าตัด การมีเลือดออกมากระหว่างหรือหลังการผ่าตัด การเกิดลิ่มเลือดอุดตันในหลอดเลือดดำที่ส่งผลถึงชีวิตได้ และจะมีผลกระทบที่เกิดขึ้นทางด้านจิตใจ ทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าจากความเครียดหรือความวิตกกังวลจากการผ่าตัด ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งผู้ป่วย ญาติ และครอบครัวที่ให้การดูแลผู้ป่วย วัยรุ่นที่ป่วยเป็นกระดูกสันหลังคดจำเป็นต้องได้รับคำปรึกษาจากแพทย์อย่างละเอียดถึงความเสี่ยงและประโยชน์ก่อนตัดสินใจในการผ่าตัด การเตรียมพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจก่อนการผ่าตัด หลังการผ่าตัดผู้ป่วยต้องพักฟื้นและ

ทำกายภาพบำบัดร่างกายเป็นเวลานาน รวมทั้งการไปการตรวจตามแพทย์นัด จากสถิติของผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาโดยการผ่าตัดใส่เหล็กตามกระดูกในโรงพยาบาลราชวิถี ตั้งแต่ปี 2564 - 2566 มีจำนวน 18 ราย 17 ราย และ 22 ราย ตามลำดับ (หน่วยเวชระเบียนโรงพยาบาล ราชวิถี, 2566) ในจำนวนนี้เป็นผู้ป่วยที่มีอายุระหว่าง 15 - 17 ปี เข้ารับการผ่าตัดใส่เหล็กตามกระดูก และผู้ศึกษาเป็นพยาบาลที่ทำหน้าที่ให้การดูแลผู้ป่วยในกลุ่มอายุ 15 - 17 ปี ทำให้พบปัญหา คือ ผู้ป่วยและญาติมีความวิตกกังวลในการรักษาที่ต้องใช้ระยะเวลานาน เพราะผู้ป่วยเป็นเด็กที่กำลังอยู่ในวัยเรียน จำต้อง ลาพักการเรียนหลายวันเพื่อเข้ารับการผ่าตัด ทำให้การเรียนไม่ทันเพื่อน กรณีศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการพยาบาลผู้ป่วยกระดูกสันหลังคดที่ได้รับการผ่าตัดใส่เหล็กตามกระดูก เป็นแนวทางการพยาบาลผู้ป่วย โดยมีการเตรียมความพร้อมผู้ป่วยก่อนและหลังผ่าตัด เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัด และส่งเสริมฟื้นฟูสภาพผู้ป่วย โดยใช้ทฤษฎีการพยาบาลของโอเร็ม (Orem, 2001) เป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนการพยาบาล โดยยึดผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง และให้ครอบครัวมีส่วนร่วมให้ผู้ป่วยสามารถปรับตัวและสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้เอง มีคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่มีภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัด

2. เนื้อเรื่อง

2.1 วัตถุประสงค์

- 2.1.1 เพื่อเป็นแนวทางในการพยาบาลผู้ป่วยโรคกระดูกสันหลังคดในวัยรุ่น
- 2.1.2 เพื่อให้ผู้ป่วยกระดูกสันหลังคดได้รับการพยาบาลอย่างถูกต้องเหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพ มีความปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้น และมีความพึงพอใจ

2.2 วิธีดำเนินการ

2.2.1 เลือกกรณีศึกษา โดยเลือกผู้ป่วยกระดูกสันหลังคดรุนแรงที่ได้รับการ Halo Gravity Traction และผ่าตัดใส่เหล็กตามกระดูกสันหลัง ทำการศึกษาประวัติผู้ป่วย ประเมินอาการ รวบรวมข้อมูลจากเวชระเบียนการสัมภาษณ์ผู้ป่วยและญาติ ประเมินสภาพผู้ป่วย และติดตามเยี่ยมที่หอผู้ป่วยตั้งแต่แรกรับถึงการจำหน่าย

2.2.2 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับโรค พยาธิสภาพ ระบาดวิทยา การรักษา การพยาบาล และเภสัชวิทยา จากเอกสารงานวิจัย และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องทั้งด้านการแพทย์ และการพยาบาล จากผู้มีประสบการณ์การปฏิบัติงานและจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

2.2.3 วางแผนให้การพยาบาล โดยประยุกต์แนวคิดและทฤษฎีทางการพยาบาลการดูแลตนเองของโอเร็ม (Orem, 2001) ในการประเมินภาวะสุขภาพผู้ป่วย เพื่อนำมาวางแผนการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวม ครอบคลุมมิติกาย จิตใจ และจิตสังคม

2.2.4 นำแผนการพยาบาล ไปใช้ดำเนินการดูแลผู้ป่วยกรณีศึกษา และประเมินผลการพยาบาล

2.2.5 สรุป วิเคราะห์ รวบรวมข้อมูล และจัดทำเป็นรายงานกรณีศึกษา

2.2.6 เสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของผลงาน ปรับปรุงแก้ไข และพิมพ์เป็นรูปเล่มเพื่อเผยแพร่

2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 เก็บข้อมูลแบบอัตนัย (Subjective Data) โดยเก็บข้อมูลที่ได้จากคำบอกเล่าของผู้ป่วยหรือญาติที่ใกล้ชิดผู้ป่วยเกี่ยวกับประวัติการเจ็บป่วยกระดูกสันหลังคดและข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

2.3.2 เก็บข้อมูลแบบปรนัย (Objective Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกตของพยาบาลหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตัวของผู้ป่วย สีหน้าท่าทางหรือการแสดงออกของผู้ป่วย

2.4 ผลการศึกษา

2.4.1 ผู้ป่วยเป็นเด็กหญิงไทย อายุ 15 ปี สถานะภาพ โสด เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย ศาสนาพุทธ กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภูมิลำเนาเดิมอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลราชวิถีตั้งแต่วันที่ 25 กันยายน 2566 ด้วยการวินิจฉัยโรคแรกรับของแพทย์ในอาการ Severe Adolescent Idiopathic Scoliosis ก่อนมาโรงพยาบาลราชวิถี ผู้ป่วยรู้ว่าตนเองเดินตัวเอียง ไหล่และสะโพก 2 ข้างไม่เท่ากัน มีกระดูกสันหลังคดผิดรูป มารดาจึงพาไปรักษาที่โรงพยาบาลสมุทรปราการ แพทย์แจ้งว่าเป็นโรคกระดูกสันหลังคดแบบไม่ทราบสาเหตุ จึงได้ให้ทำกายภาพบำบัด แพทย์โรงพยาบาลสมุทรปราการ ทำการติดตามอาการเป็นระยะ 1 เดือน พบว่ากระดูกสันหลังคดเพิ่มขึ้น ส่วนสูงลดลง 2 เซนติเมตร มีอาการปวดหลังร่วมด้วย แต่แขนและขาไม่มีอาการชา ไม่มีอ่อนแรง แพทย์โรงพยาบาลสมุทรปราการส่งตัวมารักษาต่อที่โรงพยาบาลราชวิถี แพทย์ทำการตรวจร่างกายพบว่าผู้ป่วยยืนตัวเอียงขวา กระดูกไหล่และกระดูกสะบักขวานูนกว่าข้างซ้าย กระดูกหน้าอกซ้ายนูนกว่าข้างขวา กระดูกเชิงกรานและสะโพกซ้ายยกนูนสูงกว่าข้างขวา ขณะเดินมี Trendelenburg Gate ไม่มี Antalgic Gait ไม่มี Spastic Gate ตรวจ Adam's Forward Bending Test Positive True Leg Length Discrepancy Rt. เท่ากับ 84.5 เซนติเมตร, Lt. เท่ากับ 83 เซนติเมตร, Motor Power Grade 5 at all แพทย์ส่งทำ MRI พบกระดูกสันหลังคด Cobb Angle 80 องศา จึงนัด Admit เพื่อผ่าตัด ก่อนทำการผ่าตัด แพทย์ได้ให้การพยาบาลโดยวิธีการยึดกระดูกสันหลังที่โค้งอย่างนุ่มนวล (On Halo Gravity Traction) โดยการใช้อุปกรณ์ถ่วงที่มีน้ำหนัก 5 กิโลกรัม และถ่วงที่ขา 2 ข้าง ๆ ละ 5 กิโลกรัมในครั้งแรก และเพิ่มน้ำหนักตามแผนการรักษาของแพทย์ครั้งละวัน ๆ ละ 1 กิโลกรัม จนถึงน้ำหนักศีรษะ 9 กิโลกรัม และขาทั้ง 2 ข้าง ๆ ละ 10 กิโลกรัม ซึ่งขณะดึงถ่วงน้ำหนักพบว่าผู้ป่วยมีอาการปวดขา แพทย์จึงให้ยาบรรเทาอาการปวด โดยในการเพิ่มน้ำหนักแต่ละครั้งจะมีการประเมินระบบประสาททุกครั้ง ซึ่งผลการประเมินพบว่า ผู้ป่วยไม่มีอาการทรุดลงทางระบบประสาท แขนและขาไม่มีอาการชาหรือการอ่อนแรงของกล้ามเนื้อแขนและขา Motor Power Grade 5 at all ประเมิน Cranial Nerve คู่ที่ 3, 4, 6 ในช่วงที่ดึงถ่วงน้ำหนักเป็นระยะผลปกติ

ในวันที่ 3 พฤศจิกายน 2566 แพทย์ให้การรักษาโดยการผ่าตัด Posterior Spinal Fusion T3 -L3 with Intraoperative Neuromonitoring with Remove Halo Traction Day Under General Anesthesia ผู้ป่วยมีแผลผ่าตัดยาวตลอดหลัง ปิดด้วย Gauze with Fixomull แผลไม่มีซึม มีท่อระบายเลือด (Vacuum Drain) 1 สายหนีบไว้ที่หลัง มีน้ำเลือดออก 300 ml. Hct at ward = 27% ได้รับ PRC 1 unit FFP 2 unit เวย์ดิคมีน้ำเลือดออกเพิ่ม 270 ml. เจาะ CBC ในวันที่ 4 พฤศจิกายน 2566 พบ Hct เท่ากับ 33% Hb เท่ากับ

11% จึงให้อีก PRC 1unit ตามแผนการรักษา ไม่มีอาการข้างเคียงขณะได้รับเลือด ไม่มีอาการของภาวะ Hypovolemic Shock มีอาการปวดแผล (Pain Score ระดับ 4 - 5) ผู้ป่วยไม่มีอาการทรุดลงทางระบบประสาทไขสันหลัง Motor Power Grade 5 at all วันที่ 5 พฤศจิกายน 2566 แพทย์ได้หยุดใส่ท่อระบายเลือด (Vacuum Drain) แผลไม่มีซึ่มจึงให้อาาออกสาย Foley's Cathete ผู้ป่วยปัสสาวะเองได้ ไม่มีแสบขัด มีอาการปวดแผล (Pain Score 2 - 3) Motor Power Grade 5 at all สามารถเดินเข้าห้องน้ำ ทำกิจวัตรประจำวันได้เอง สามารถออกกำลังกาย Deep Breathing Exercise กล้ามเนื้อแขน ขา และหลังได้ ผู้ป่วยมีขาสั้น - ยาวไม่เท่ากัน เวลาเดินมีลักษณะเอียง วัดจาก True Leg Length Rt. 84.5 เซนติเมตร Lt. 83 เซนติเมตร ผู้ป่วยพักรักษาตัวในโรงพยาบาลราชวิถีด้วยการดูแลของแพทย์และพยาบาล จนถึงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2566 ได้แพทย์อนุญาตให้ผู้ป่วยกลับบ้านได้ รวมระยะเวลาในการนอนพักรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลา 50 วัน

2.4.2 การประเมินสภาพร่างกายตามระบบ พบสภาพผู้ป่วยมีลักษณะดังนี้

- 1) General: หญิงไทยวัยรุ่น แคละแคลน ผมน้ำสีดำ เดินตัวเอียง ไหล่
- 2) Skin: มีตึงเนื้อเล็ก ๆ ขึ้นที่หลังประมาณ 5 จุด ข้างไม่เท่ากัน
- 3) Head: ไม่เคยได้รับอุบัติเหตุรุนแรง ใบหน้าสมมาตรกัน
- 4) Eyes: ตามองเห็นภาพชัดเจน สามารถอ่านหนังสือได้ในระยะใกล้
- 5) Ears: การได้ยินปกติ ไม่ต้องใช้เครื่องช่วยฟัง
- 6) Nose: การดมกลิ่นปกติ ไม่มีน้ำมูก
- 7) Throat & Mouth: ไม่มีอาการเจ็บคอ เสียงพูดปกติ ไม่มีประวัติกลืนลำบาก
- 8) Breasts: ไม่มีก้อนที่เต้านม
- 9) Chest: ออก 2 ข้างไม่เท่ากัน Normal Breath Sound
- 10) Respiratory: ไม่มีอาการหอบเหนื่อย สามารถทำกิจกรรมได้เอง RR = 20/min
- 11) Cardiovascular: สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้โดยไม่มีอาการเหนื่อยหอบ PR = 70 /min Full ดี ความแรง grade 2 ค่าความดันโลหิตอยู่ในช่วงปกติดี BP = 100/60 mmHg EKG Normal Sinus Rhythm
- 12) Gastrointestinal: สามารถรับประทานอาหารได้ตามปกติ ถ่ายอุจจาระได้ปกติ ไม่มีอาการท้องผูก ไม่เคยเป็นโรคกรดไหลย้อน
- 13) Urinary + Genital: ไม่มีอาการปัสสาวะขัดหรือปัสสาวะลำบาก มีประจำเดือนเมื่ออายุ 11 ปี
- 14) Endocrine: ไม่มีอาการเหงื่อออกมาก หรือปัสสาวะบ่อย
- 15) Musculoskeletal: กระดูกสันหลังคด เดินตัวเอียง Motor Power แขน - ขา 2 ข้างเกรด 5 ขาข้างซ้ายสั้นกว่าขาขวา ไม่มีอาการชา
- 16) Peripheral Vascular: ริมฝีปาก สีผิวปลายมือปลายเท้าสีชมพูปกติ Capillary Refill 2 min
- 17) Hematologic: ไม่มีภาวะซีด หรือเลือดออกง่าย หยุดยาก

18) Neuropsychiatric: ไม่เคยมีอาการอ่อนแรง ไม่เคยมีอาการเป็นลม หมดสติ

2.4.3 ผลการตรวจพิเศษเฉพาะทาง

ตารางที่ 1 แสดงผลการตรวจ Thoracic Lumbar spine

การตรวจ	ผลตรวจ
Inspection	คอตรง ยืนตัวเอียงขวา กระดูกไหล่และกระดูกสะบักขวานูนกว่าข้างซ้าย กระดูกหน้าอกซ้ายนูนกว่าข้างขวา กระดูกเชิงกราน - สะโพกซ้ายยกสูงกว่าข้างขวา ขณะเดินมี Trendelenburg gate ไม่มี antalgic gait ไม่มี spastic gate, Adam's forward bending test positive
Palpation	Spinus process มี Scoliosis no tenderness, no mass, no swelling, no muscle atrophy, no muscle hypertrophy, no sinus tract, no dimple and patches or tuft of hair

ตารางที่ 2 แสดงผลการตรวจ Measurement

	Rt.	Lt.
True leg length discrepancy	84.5 cm	83 cm
Apparent leg length	84.5 cm	83 cm

ตารางที่ 3 แสดงผลการตรวจ Special test

การตรวจ	ผลตรวจ
Adam's forward blending test positive	Positive
straight leg raising test	Negative
Lasegue's test	Negative
Bow string's sign	Negative
FABER test	Negative
Beavor's sign	Negative
Femoral nerve stretch	Negative
Tripod's sign	Negative
Kemp's sign	Negative
Stoop test	Negative

ตารางที่ 4 แสดงผลการตรวจ Motor power

Motor power		Muscles	Right	Left
T1	Finger abduction		5	5
L1-2	Hip Flexor (Iliopsoas)		5	5
L3	Knee Extensor (Quadriceps)		5	5
L4	Ankle Dorsiflexors (Tibialis Anterior)		5	5
L5	Long toe extensors (Extensor hallucis longus)		5	5
S1-2	Ankle Plantar Flexors (Gastroc soleus)		5	5

ตารางที่ 5 แสดงผลการตรวจ Superficial Reflex

การตรวจ	ผลตรวจ	
	Right	Left
Babinski' s sign	Negative both	
Ankle Clonus	Negative both	

2.4.4 ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ

ตารางที่ 6 แสดงผลการตรวจ Complete blood count ก่อนการผ่าตัด

การตรวจทางห้องปฏิบัติการ	ค่าที่ตรวจพบ			ค่าอ้างอิง
	27/10/2566	03/11/2566	04/11/2566	
RBC (10^6 ul)	3.97	3.34 ↓	3.81	4.5-5.10
Hemoglobin (gm%)	11.7	9.4 ↓	11.0	12.3-15.3
Hematocrit (%)	35.7	29.0 ↓	33.0	36.0-45.0
Neutrophil	40.7 ↓	80.5 ↑	89.9 ↑	45.0-75.0
Lymphocyte	50.1	15.6 ↑	6.4 ↑	20.0-45.0

จากตารางที่ 6 พบว่าก่อนการผ่าตัดในวันที่ 27/10/2566 ผล Complete Blood Count มีค่าปกติ วันที่ 03/11/2566 ขณะผ่าตัดมีการสูญเสียเลือด 800 ml ได้รับ Pack Red cell 3 unit Fresh Frozen Plasma 2 unit กลับมาที่ตึก Vacuum Drain ออกเพิ่ม 310 ml. เจาะ CBC at ward Hct = 29 % Hb 9.4% หลังผ่าตัดแพทย์จึงให้การเจาะเลือดเพื่อประเมินภาวะซีดในวันที่ 04/11/2566 ผล Hct = 33 % Hb 11% ผลอยู่ในระดับปกติ

2.4.5 การวางแผนและดำเนินการให้การพยาบาล การประเมินและสรุปผลการให้การพยาบาล

ผู้ศึกษาได้นำทฤษฎีทางการพยาบาลการดูแลตนเองของโอเร็ม (Orem, 2001) มาประกอบการวางแผนและปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้ป่วย ดังต่อไปนี้

1) การพยาบาลผู้ป่วยก่อนผ่าตัด On Halo Gravity โดยพบอาการผู้ป่วยและให้การพยาบาล ดังนี้

(1) อาการไม่สุขสบายปวดหลังเนื่องจากพยาธิสภาพของโรค

ก. ระบบการพยาบาล ใช้ระบบทดแทนบางส่วน และระบบสนับสนุน และให้ความรู้ร่วมกับสนับสนุนทางสังคม

ข. วัตถุประสงค์การพยาบาล เพื่อบรรเทาอาการปวด

ค. เกณฑ์การประเมิน

(ก) อาการปวดลดลง Pain Score ≤ 3

(ข) พักผ่อนได้อย่างน้อยวันละ 6 ชม.

ง. กิจกรรมให้การพยาบาล มีดังนี้

(ก) ประเมินระดับความปวดโดยสังเกตจากสีหน้าท่าทาง และคำบอกเล่าของผู้ป่วย และใช้ Numeric Rating Scale

(ข) ให้การพยาบาลนุ่มนวล รวดเร็ว และถูกเทคนิค เพื่อไม่ให้เกิดความรำคาญผู้ป่วย

(ค) จำกัดเรื่องการเคลื่อนไหวโดยให้ลำตัวอยู่ในแนวตรง

(ง) ดูแล Traction ให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

(จ) ให้ยาบรรเทาปวด ฝักระวังอัตราการหายใจ ถ้า < 12 ครั้งต่อนาที รายงาน

แพทย์

(ฉ) หากิจกรรมให้ผู้ป่วยทำ เช่น อ่านหนังสือ หรือพูดคุยกับผู้ป่วยเตียงใกล้เคียง

(ช) การประเมินผลการพยาบาล พบว่า ผู้ป่วยได้รับยาแก้ปวดมีอาการสุขสบายขึ้นนอนหลับพักผ่อนได้ ไม่ร้องไห้ อาการปวดลดลง Pain Score = 2 คะแนน ไม่ขอยาบรรเทาปวดเพิ่ม

(2) ความวิตกกังวลเกี่ยวกับแผนการรักษา

ก. ระบบการพยาบาล ใช้ระบบการสนับสนุนและให้ความรู้ ตามทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็ม

ข. วัตถุประสงค์การพยาบาล เพื่อให้ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวล และมั่นใจในการรักษาเพิ่มมากขึ้น

ค. เกณฑ์การประเมิน ผู้ป่วยเข้าใจและยอมรับในแผนการรักษา

ง. กิจกรรมให้การพยาบาล มีดังนี้

(ก) สร้างสัมพันธภาพโดยการเข้าไปพูดคุยซักถาม ให้ความสนใจผู้ป่วยและญาติ พร้อมทั้งอธิบายให้เข้าใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล และเปิดโอกาสให้ระบายความรู้สึก

(ข) ประเมินภาวะความวิตกกังวลของผู้ป่วยจากสีหน้า ท่าทาง และคำบอกเล่า

(ค) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้ป่วยวิตกกังวลพร้อมเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยซักถามข้อสงสัย

(ง) หากิจกรรมให้ผู้ผู้ป่วยทำ เช่น อ่านหนังสือ หรือพูดคุยกับผู้ป่วยเตียงใกล้เคียง
- แนะนำญาติให้กำลังใจให้ผู้ผู้ป่วย

จ. การประเมินผลการพยาบาล พบว่า ผู้ป่วยสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสขึ้น คลายความวิตกกังวล เข้าใจและยอมรับในแผนการรักษาครั้งนี้

(3) พร่องความรู้ในการปฏิบัติตัวก่อนการผ่าตัด On Halo Gravity Traction

ก. ระบบการพยาบาล ใช้ระบบการสนับสนุนและให้ความรู้ ตามทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็ม

ข. วัตถุประสงค์การพยาบาล เพื่อให้ผู้ป่วยมีความรู้ในการปฏิบัติตนก่อนการ On Halo Gravity

ค. เกณฑ์การประเมิน ผู้ป่วยสามารถตอบคำถามย้อนกลับได้ถูกต้อง

ง. กิจกรรมให้การพยาบาล มีดังนี้

(ก) สร้างสัมพันธภาพโดยการพูดคุยซักถามให้ความสนใจ และให้ผู้ผู้ป่วยและญาติอธิบายเกี่ยวกับความเข้าใจในการรักษาพยาบาลและเปิดโอกาสให้ระบายความรู้สึก

(ข) ประเมินความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตัวก่อนและหลังผ่าตัด

(ค) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้ป่วยวิตกกังวลพร้อมเปิดโอกาสให้ผู้ผู้ป่วยซักถามข้อสงสัย

(ง) อธิบายให้ผู้ผู้ป่วยทราบในการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด เช่น การทำความสะอาดผิวหนังบริเวณที่จะผ่าตัด การสวนอุจจาระ การงดน้ำอาหารหลังเที่ยงคืน เป็นต้น

(จ) อธิบายให้ผู้ผู้ป่วยรับรู้สภาพหลังการผ่าตัด เช่น อาการปวดหลังผ่าตัด การเปลี่ยนท่าทาง ฝึกวิธีการหายใจและการบริหารปอดและการออกกำลังกาย

(ฉ) แนะนำการอาบน้ำ สระผม ตัดเล็บ และให้ตัดผมบริเวณที่จะแทง Pin Site

จ. การประเมินผลการพยาบาล พบว่า ผู้ป่วยและญาติเข้าใจ สามารถตอบคำถามย้อนกลับ สาธิตการเปลี่ยนท่าทาง การหายใจและการบริหารปอดเพื่อป้องกันปอดอักเสบ อธิบายวิธีการไอ การออกกำลังกายได้อย่างถูกต้อง ลงนามในเอกสารยินยอมเรียบร้อย ผล Lab พร้อมในการผ่าตัด

2) การพยาบาลผู้ป่วยขณะ On Halo Gravity Traction

(1) ดูแล Halo Gravity Traction ให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ก. ระบบการพยาบาล ใช้ระบบการพยาบาลที่เหมาะสม และระบบทดแทนบางส่วน

ข. วัตถุประสงค์การพยาบาล เพื่อให้ Traction ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ค. เกณฑ์การประเมิน

(ก) Counter Traction ในทิศทางตรงกันข้ามกับแนวดึง

(ข) Friction เป็นแรงเสียดทานซึ่งทำให้ประสิทธิภาพของ Traction น้อยลง

(ค) Line of Pull แนวของการดึงต้องผ่านตำแหน่งที่มีพยาธิ และเชือกต้องดึง
น้ำหนักที่ใช้แขวนลอยอิสระเสมอ

(ง) Continuous ควรดึงตลอดเวลา

(จ) Position การเคลื่อนไหวควรเป็นไปตามแนวของ Traction

ง. กิจกรรมให้การพยาบาล มีดังนี้

(ก) ตรวจสอบระดับกำลังของกล้ามเนื้อ ระดับความรู้สึกสัมผัส และประเมิน
Cranial Nerves อย่างสม่ำเสมอ

(ข) พลิกตัวแบบท่อนไม้ให้ศีรษะ คอ ลำตัวอยู่ในแนวเดียวกัน

(ค) ตรวจสอบตำแหน่งของหมุดทุก 4 ชั่วโมง และทุกครั้งหลังให้การพยาบาล

(ง) ตรวจสอบน้ำหนักที่ถ่วงตามแผนการรักษา

(จ) ดูแลให้ Traction ไม่ล้อยพ้นจากพื้น และไม่วางพาดกับขอบเตียง เชือกที่ใช้
ถ่วงน้ำหนักให้อยู่ในรอก ใช้เชือกที่เหนียว แข็งแรงและไม่มีปมตลอดเส้น

(ฉ) ตรวจสอบแนวของคอและลำตัวให้อยู่ในแนวเดียวกัน

(ช) ทำความสะอาดบริเวณ Pin Site ด้วยเทคนิคปลอดเชื้อ สังเกตการผิดปกติ
ที่ขอบแผลบริเวณ Pin Site เช่น ขอบแผลแดง แฉะ มีหนองซึม แนะนำผู้ป่วยให้หลีกเลี่ยงการใช้มือจับบริเวณ
Pin Site

จ. การประเมินผลการพยาบาล พบว่า Halo Gravity Traction ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามหลัก Traction Motor Power Grade 5 at all ไม่มีอาการชา - อ่อนแรง ตรวจสอบ Cranial Nerves ผลปกติ สามารถอ้าปาก ร้องอา ยืน เดิน กลอกตาไปด้านข้างได้

(2) อาการไม่สุขสบายปวดต้นคอและหลังเนื่องจากพยาธิสภาพของโรค

ก. ระบบการพยาบาล ใช้ระบบการพยาบาลที่เหมาะสม ระบบทดแทนบางส่วน
ระบบสนับสนุนให้ความรู้

ข. วัตถุประสงค์การพยาบาล เพื่อบรรเทาอาการปวด

ค. เกณฑ์การประเมิน ผู้ป่วยมีความเจ็บปวดลดลง Pain Score ≤ 3 และพักผ่อนได้
อย่างน้อยวันละ 6 ชม.

ง. กิจกรรมให้การพยาบาล มีดังนี้

(ก) ประเมินระดับความปวดโดยสังเกตจากสีหน้าท่าทาง และคำบอกเล่าของ
ผู้ป่วย และใช้ Numeric Rating Scale

(ข) ให้การพยาบาลด้วยความนุ่มนวล รวดเร็วและถูกเทคนิค เพื่อไม่ให้เกิด
ผู้ป่วย

(ค) จำกัดเรื่องการเคลื่อนไหวโดยให้ลำตัวอยู่ในแนวตรง

(ง) ดูแล Skeletal Traction ให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

(จ) ให้ยาบรรเทาปวดตามแผนการรักษา คือ Morphine 3 mg v prn q 4 hr.

(ฉ) หากิจกรรมให้ผู้ป่วยทำ เช่น อ่านหนังสือ หรือพูดคุยกับผู้ป่วยเตียงใกล้เคียง

จ. การประเมินผลการพยาบาล พบว่า ผู้ป่วยมีอาการสุขสบายขึ้น หลังได้รับยา Morphine และ Para (500) 1 tab oral พักหลับได้ อาการปวดลดลง Pain Score = 4 คะแนน ไม่ขอยาบรรเทาปวดเพิ่มเติม

(3) มีความเสี่ยงต่อการเกิดแผลกดทับเนื่องจากถูกจำกัดการเคลื่อนไหวจากการ On Halo Gravity Traction

ก. ระบบการพยาบาล ใช้ระบบการทดแทนทั้งหมด

ข. วัตถุประสงค์การพยาบาล เพื่อไม่ให้เกิดแผลกดทับ

ค. เกณฑ์การประเมิน คือ ผู้ป่วยไม่มีแผลกดทับ

ง. กิจกรรมให้การพยาบาล มีดังนี้

(ก) ประเมินความเสี่ยงต่อการเกิดแผลกดทับ เช่น Occiput Coccyx และ Pelvic

(ข) ดูแลเปลี่ยนผ้าปูที่นอนวันละ 1 ครั้ง และทุกครั้งเมื่อปนเปื้อน พร้อมทั้งจัดผ้าปูที่นอนให้เรียบตึงเพื่อลดการเสียดสีบริเวณผิวหนัง

(ค) ดูแลช่วยเปลี่ยนท่านอน พลิกตะแคงตัวทุก 2 ชั่วโมง เพื่อป้องกันการกดทับ พร้อมทั้งจัดทำทางให้เหมาะสมเพื่อให้ผู้ป่วยสุขสบายมากที่สุด

(ง) ใช้หมอนนุ่ม ๆ วางบริเวณศีรษะ และวาง Top Gauze นุ่ม ๆ วางบริเวณปุ่มกระดูกเชิงกรานทั้ง 2 ข้าง เพื่อลดการเสียดสีบริเวณปุ่มกระดูก

(จ) ดูแลให้ได้รับอาหาร และยาตามแผนการรักษา

(ฉ) จัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมแก่การพักผ่อนในเวลากลางคืนอย่างน้อย 6 ชั่วโมง

จ. การประเมินผลการพยาบาล พบว่า ผู้ป่วยไม่มีแผลกดทับ แขนและขามีกำลังดี ไม่มีกล้ามเนื้อลีบหรือข้อติด

3) การพยาบาลผู้ป่วยก่อนผ่าตัด PSF T3-L3 with IONM

(1) พร่องความรู้ในการปฏิบัติตัวก่อน และหลังผ่าตัด PSF with IONM

ก. ระบบการพยาบาล ใช้ระบบทดแทนบางส่วนกับระบบสนับสนุนและให้ความรู้

ข. วัตถุประสงค์การพยาบาล เพื่อให้ผู้ป่วยมีความรู้ในการปฏิบัติตัวก่อนและหลังผ่าตัด PSF T3-L4 with IONM

ค. เกณฑ์การประเมิน คือ ผู้ป่วยสามารถตอบคำถามย้อนกลับได้ถูกต้อง

ง. กิจกรรมให้การพยาบาล มีดังนี้

(ก) สร้างสัมพันธภาพโดยการพูดคุยซักถาม ให้ความสนใจผู้ป่วยและญาติพร้อมทั้งอธิบายให้เข้าใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลและเปิดโอกาสให้ระบายความรู้สึก

(ข) ประเมินความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตัวก่อนและหลังผ่าตัด

(ค) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้ป่วยวิตกกังวลพร้อมเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยซักถามข้อสงสัย

(ง) อธิบายให้ผู้ป่วยรับทราบในการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด เช่น การทำความสะอาดร่างกายก่อนผ่าตัด การสวนอุจจาระ การงดน้ำและอาหารหลังเที่ยงคืน เป็นต้น

(จ) อธิบายให้ผู้ป่วยรับรู้สภาพหลังผ่าตัด ได้แก่ การมีสายให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ การมีสายระบายเลือดและน้ำเหลืองจากการผ่าตัด อาการปวดหลังผ่าตัด

(ฉ) เตรียมร่างกายโดยแนะนำให้อาบน้ำ สระผม ตัดเล็บ และเตรียมผิวหนังบริเวณหลังตั้งแต่ต้นคอถึงก้นกบ ด้วยน้ำยา Antiseptic และเช็ดให้สะอาด

(ช) ให้ผู้ปกครองลงนามยินยอมให้ผู้ป่วยรับการผ่าตัดเพื่อเป็นหลักฐานด้านกฎหมาย

จ. การประเมินผลการพยาบาล พบว่า ผู้ป่วยมีความรู้ มีความเข้าใจในการปฏิบัติตนก่อนและหลังการผ่าตัด ตอบคำถามได้ถูกต้องทุกข้อ และสาธิตย้อนกลับได้ถูกต้อง และยอมรับในการผ่าตัด

4) การพยาบาลผู้ป่วยหลังผ่าตัด PSF T3-L3 with IONM

(1) ความเสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อนจากผลข้างเคียงของการได้รับยาระงับความรู้สึก

ก. ระบบการพยาบาล ใช้ระบบทดแทนบางส่วนกับระบบสนับสนุนและให้ความรู้

ข. วัตถุประสงค์การพยาบาล เพื่อป้องกันผู้ป่วยไม่ให้เกิดภาวะแทรกซ้อนจากการได้รับยาระงับความรู้สึก

ค. เกณฑ์การประเมิน มีสัญญาณชีพอยู่ในระดับปกติ $P = 60 - 100/\text{min}$ $R = 16 - 24/\text{min}$ $BP = 90/60 \text{ mmHg} - 140/90 \text{ mmHg}$

ง. กิจกรรมให้การพยาบาล มีดังนี้

(ก) ประเมินและบันทึกสัญญาณชีพทุก 15 นาที 4 ครั้ง 30 นาที 2 ครั้ง 1 ชั่วโมง 6 ครั้ง และทุก 4 ชั่วโมง จนกว่าจะปกติ ถ้ามีอาการผิดปกติรายงานแพทย์ทันที

(ข) สังเกตอาการผิดปกติ เช่น ไอมีเสมหะ คลื่นไส้อาเจียน ปวดศีรษะ ปากแห้งหรืออัตราการหายใจน้อยกว่า 10 ครั้งต่อนาที รายงานแพทย์รับทราบทันที

(ค) มีการเตรียม O_2 ไว้พร้อมไว้ในกรณีฉุกเฉิน

(ง) ดูแลให้ได้รับสารน้ำอย่างเพียงพอตามแผนการรักษา

(จ) หากมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ให้ Ondansetron 4 mg IV prn q 6 hr. ตามแผนการรักษา

(ฉ) จัดเตรียมอุปกรณ์ เช่น ขามรูปไตไว้หุ้มเตียง ถ้าหากมีอาการ

(ช) บันทึกปัสสาวะออกถ้ามีปัสสาวะออกน้อยกว่า 30 cc./hr. ต้องรายงานแพทย์

จ. การประเมินผลการพยาบาล พบว่า ผู้ป่วยไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนจากการได้รับการระงับความรู้สึกโดย วิธี General Anesthesia Vital Signs ปกติ หายใจปกติ อัตราการหายใจ 20 ครั้งต่อนาที ไม่มีอาการคลื่นไส้ สามารถพักผ่อนได้

(2) ภาวะ Hypovolemic Shock เนื่องจากการสูญเสียเลือดจากการผ่าตัด

ก. ระบบการพยาบาล ใช้ระบบทดแทนทั้งหมด

ข. วัตถุประสงค์การพยาบาล เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะ Hypovolemic

Shock

ค. เกณฑ์การประเมิน ได้แก่ 1) Hematocrit $\geq 30\%$ 2) V/S อยู่ในช่วงปกติ

P = 60 - 100/min RR = 16 - 24/min BP = 90/60 mmHg. - 140/90 mmHg. และ 3) urine ≥ 30 cc/hr

ง. กิจกรรมให้การพยาบาล มีดังนี้

(ก) ประเมินความรู้สึกตัว พฤติกรรม รีเฟล็กซ์ต่าง ๆ Capillary Refill ในระยะแรกหลังผ่าตัดอย่างใกล้ชิด

(ข) ตรวจวัดสัญญาณชีพ ทุก 15 นาที 4 ครั้ง ทุก 30 นาที 2 ครั้ง และทุก 1 ชั่วโมง จนกว่าจะคงที่ จากนั้นจึงวัดทุก 4 ชั่วโมง ในระยะ 24 - 48 ชั่วโมงแรกหลังผ่าตัด

(ค) บันทึกจำนวนน้ำที่ผู้ป่วยได้รับและที่ขับถ่ายออกในแต่ละวันเพื่อความถูกต้อง

(ง) ตรวจลักษณะของแผล ปริมาณเลือดที่ซึมผ้าปิดแผล ในระยะ 24 ชั่วโมงแรก เมื่อมีเลือดออกมากต้องทำการห้ามเลือด และรายงานแพทย์

(จ) ตรวจสอบ Drain ให้อยู่ในระบบปิด ประเมินจากการเสียเลือดจากการผ่าตัด และ Vacuum Drain และจดบันทึกจำนวนเลือดที่อยู่ในขวด Drain

(ฉ) ให้ PRC 1 unit iv drip in 3 hr. ตามแผนการรักษาของแพทย์

(ช) ให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำตามแผนการรักษา

(ซ) ประเมินอาการช็อคและการเสียเลือดโดยการเจาะ Hct CBC ตามแผนการรักษา

(ณ) ประเมินสีและปริมาณปัสสาวะที่ออกมา ถ้าน้อยกว่า 30 cc/hr ให้รายงานแพทย์

จ. ผลการพยาบาล พบว่า ผู้ป่วยรู้สึกตัวดี ถามตอบรู้เรื่อง ปลายมือ ปลายเท้าสีชมพู Capillary Refill 2 วินาที แผลไม่ซึมเพิ่ม Vacuum Drain ออกเพิ่ม 310 ml. หลังได้รับ PRC ไม่มีผื่นคันตามตัว ไม่มีอาการเหงื่อออก ตัวเย็น หายใจไม่ออก แน่นหน้าอก Hct. หลังได้รับ PRC = 32% total I/O/day I = 791 ml. O = 560 ml. v/s stable T = 36.8-37.3 °C, P = 80-100/min R = 16-20/min BP = 100/76 - 147/77 mmHg.

(3) เสี่ยงต่อภาวะพร่องออกซิเจนเนื่องจากประสิทธิภาพในการหายใจลดลง

ก. ระบบการพยาบาล ใช้ระบบทดแทนทั้งหมด

ข. วัตถุประสงค์การพยาบาล เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะพร่องออกซิเจน

ค. เกณฑ์การประเมิน ได้แก่ ผู้ป่วยไม่มีอาการเหนื่อยหอบ อัตราการหายใจอยู่ในช่วง 16 - 20/min และค่า $O_2\text{sat} \geq 95\%$

ง. กิจกรรมให้การพยาบาล มีดังนี้

(ก) ประเมินอาการ และอาการแสดงของภาวะพร่องออกซิเจน เช่น กระสับกระส่าย หายใจเร็ว ระดับออกซิเจนในเลือด $< 95\%$ ดูแลให้ออกซิเจนตามแผนการรักษา

(ข) ตรวจสอบสัญญาณชีพทุก 15 นาที 4 ครั้ง ทุก 30 นาที 2 ครั้ง และทุก 1 ชั่วโมง จนกว่าจะคงที่ หลังจากนั้นจึงวัดทุก 4 ชั่วโมง

(ค) ดูแลให้ออกซิเจน Mask with bag 10 L/M

(ง) สอนการไอ และการหายใจอย่างมีประสิทธิภาพ

(จ) ดูแลให้ผู้ป่วยได้รับการพักผ่อนเพียงพอ เพื่อลดการใช้ออกซิเจน

จ. การประเมินผลการพยาบาล พบว่า ผู้ป่วยไม่มีภาวะพร่องออกซิเจน v/s stable
 $T = 36.8 - 37.3^{\circ}\text{C}$ $P = 80 - 100/\text{min}$ $R = 16 - 20/\text{min}$ $BP = 100/76 - 130/60 \text{ mmHg}$ $O_2\text{sat} = 100$

(4) ผู้ป่วยไม่สุขสบายเนื่องจากปวดแผลผ่าตัดที่หลัง และการบาดเจ็บของกล้ามเนื้อและเนื้อเยื่อ

ก. ระบบการพยาบาล ใช้ระบบทดแทนทั้งหมด

ข. วัตถุประสงค์การพยาบาล เพื่อให้ผู้ป่วยมีอาการปวดน้อยลงและนอนหลับได้

ค. เกณฑ์การประเมิน ได้แก่ 1) ผู้ป่วยไม่บ่นปวดแผล 2) Numeric Pain Scale ≤ 3

ง. กิจกรรมให้การพยาบาล มีดังนี้

(ก) ประเมินอาการปวดหลังด้วย Numeric Pain Scale ตำแหน่ง และลักษณะที่ปวด

(ข) แนะนำ IV PCA ด้วยตนเองเมื่อมีอาการปวด

(ค) ประเมิน Sedation Score หากมีอาการง่วงซึม ลึกตื่นยาก อัตราการหายใจ $< 10 \text{ bpm}$ ให้รายงานแพทย์รับทราบ

(ง) รายงานทีมการพยาบาลทราบเมื่ออาการปวดไม่ทุเลา เพื่อพิจารณาให้ยาบรรเทาปวดตามแผนการรักษาของแพทย์

(จ) พูดคุยปลอบโยนให้กำลังใจเบี่ยงเบนอาการปวด ดูแลให้พักผ่อนอย่างเพียงพอ

(ฉ) แนะนำการฝึกออกกำลังบริหารกล้ามเนื้อ

(ช) ถ้าอาการปวดไม่ทุเลา พิจารณาให้ Para (500) 1 tab prn q 4 - 6 hr.

(ซ) ประเมินอาการปวดซ้ำหลังได้รับยา

จ. การประเมินผลการพยาบาล พบว่า ผู้ป่วยมีอาการปวดทุเลาลง Numeric Pain Scale = 2 คะแนน ผู้ป่วยไม่ขอยาแก้ปวดเพิ่ม Sedation Score = 0 v/s Stable $T = 36.8 - 37.3^{\circ}\text{C}$, $P = 80-100/\text{min}$ $R = 16 - 20/\text{min}$ $BP = 100/76 - 130/60 \text{ mmHg}$.

(5) มีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายของระบบประสาทไขสันหลังขณะผ่าตัด

ก. ระบบการพยาบาล ใช้ระบบทดแทนทั้งหมด

ข. วัตถุประสงค์การพยาบาล เพื่อให้ผู้ป่วยเกิดอันตรายของระบบไขสันหลัง
ค. เกณฑ์การประเมิน คือ ผู้ป่วยมีกำลังแขน - ขาปกติเท่ากับหรือดีกว่าก่อนผ่าตัด
ไม่มีอาการชา สามารถรับรู้สัมผัสได้ตามปกติ

ง. กิจกรรมให้การพยาบาล มีดังนี้

(ก) ประเมินกำลังกล้ามเนื้อ แขน - ขา การรับรู้สัมผัส เพื่อดูอาการชาและการ
อ่อนแรง

(ข) ประเมินการทำงานของ Neurological Deficit เปรียบเทียบก่อนและหลัง
ผ่าตัด

(ค) ตรวจสอบสัญญาณชีพ

(ง) ตรวจสอบสีและปริมาณของ Drain หากมีสีใส มีไขมันปนให้รายงานแพทย์

(จ) แนะนำการเคลื่อนไหว ลุกนั่ง ลุกเดินอย่างถูกวิธี

จ. การประเมินผลการพยาบาล พบว่า ผู้ป่วยรู้สึกตัวดี กำลังแขน - ขาดี Motor
Power Grade 5 ทั้ง 2 ข้าง ไม่มีอาการชา หรืออ่อนแรง Drain ออก 310 ml สีแดงสด ไม่มีไขมันปน ไม่มี
อาการปวดศีรษะ หรือคลื่นไส้อาเจียน

(6) พร่องความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเนื่องจากการเคลื่อนไหวบกพร่อง

ก. ระบบการพยาบาล ใช้ระบบทดแทนบางส่วน

ข. วัตถุประสงค์การพยาบาล เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันครบถ้วน

ค. เกณฑ์การประเมิน คือ ผู้ป่วยรู้สึกสุขสบาย ร่างกายมีความสะอาด สีสหน้าสดชื่น

ง. กิจกรรมให้การพยาบาล มีดังนี้

(ก) ประเมินความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมของผู้ป่วย

(ข) กระตุ้นให้ผู้ป่วยทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง และให้กำลังใจในการทำ
กิจกรรม เพื่อลดความรู้สึกบกพร่องในการดูแลตนเอง ซึ่งจะทำให้สูญเสียพลังอำนาจในตนเอง

(ค) จัดหาอุปกรณ์ของใช้ที่จำเป็นไว้ใกล้เตียงสามารถหยิบได้ง่าย จัดท่าที่ถูกต้อง
เหมาะสมขณะที่อยู่บนเตียง

(ง) ช่วยเหลือผู้ป่วยในการเคลื่อนย้าย หรือลุกนั่งทำกิจกรรม หรือการออกกำลัง
กายเพื่อฟื้นฟูสภาพ

(จ) ช่วยเหลือกิจกรรมในการทำความสะอาดร่างกาย ปากและฟัน

จ. การประเมินผลการพยาบาล พบว่า ผู้ป่วยสามารถช่วยเหลือกิจวัตรประจำวัน
ของตนเองได้บนเตียง สามารถรับประทานอาหาร ล้างหน้าแปรงฟัน เช็ดตัวบนเตียงได้ มีสุขวิทยาดีขึ้น

5) การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยในโรงพยาบาล

(1) ฟื้นฟูสภาพร่างกายหลังผ่าตัดใส่เหล็กตามกระดูกสันหลัง

ก. ระบบการพยาบาล ใช้ระบบทดแทนบางส่วน และระบบสนับสนุนให้ความรู้

ข. วัตถุประสงค์การพยาบาล เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันครบถ้วน

ค. เกณฑ์การประเมิน

ทุกข้อ

(ก) ผู้ป่วยรับทราบเข้าใจเหตุผลในการออกกำลังกาย และตอบคำถามถูกต้อง

(ข) ผู้ป่วยสามารถปฏิบัติท่ากายบริหารได้ถูกต้องทุกท่า

ง. กิจกรรมให้การพยาบาล มีดังนี้

(ก) ประเมินความรู้ความสามารถในการฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วย

(ข) อธิบายถึงความจำเป็นในการฟื้นฟูสภาพเพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน

(ค) ให้ผู้ป่วยบริหารกล้ามเนื้อ เช่น ฝึกการหายใจเข้าออก จัดท่านั่งหรือท่านอน ศีรษะสูง การใช้สไปรโมเตอร์ช่วยบริหารปอด การออกกำลังกายแขน มือ ขา ข้อเท้า ฯ

(ง) ให้ผู้ป่วยและผู้ดูแล มีส่วนร่วมและรับรู้ในการให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพผู้ป่วย

(จ) แนะนำการลดน้ำหนัก และบริหารกล้ามเนื้อ เพื่อลดความเจ็บปวด

จ. ผลการพยาบาล พบว่า ผู้ป่วยรับทราบเข้าใจเหตุผลในการฟื้นฟูสภาพ ตอบคำถามได้ถูกต้องทุกข้อเมื่อทวนถามอีกครั้ง สามารถสาธิตทักษะการออกกำลังกายโดยการเกร็งกล้ามเนื้อ หลังกล้ามเนื้อขา และกระดูกข้อเท้าได้

(2) เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุพลัดตกหกล้ม

ก. ระบบการพยาบาล ใช้ระบบทดแทนบางส่วน

ข. วัตถุประสงค์การพยาบาล เพื่อป้องกันผู้ป่วยไม่ให้เกิดอุบัติเหตุพลัดตกหกล้ม

ค. เกณฑ์การประเมิน คือ ไม่เกิดอุบัติเหตุพลัดตกหกล้ม

ง. กิจกรรมให้การพยาบาล มีดังนี้

(ก) ประเมินความสามารถของผู้ป่วยและสภาพแวดล้อมรอบ ๆ เพียง

(ข) จัด Position ให้ผู้ป่วยสุขสบายและยกขาข้างเตียงขึ้น หลังการให้การ

พยาบาล

(ค) จัดสิ่งแวดล้อมและวางของใช้ที่จำเป็นให้เป็นระเบียบ ง่ายต่อการหยิบใช้สอย

(ง) แนะนำการลุกนั่ง การทำกิจกรรมบนเตียง การขอรับการช่วยเหลือจาก

เจ้าหน้าที่

(จ) จัดหาหมอนนอนสำหรับปัสสาวะไว้ให้ผู้ป่วยในเวลากลางคืน

(ฉ) ติดตามดูแลและสังเกตอาการอย่างใกล้ชิด หลังจากการได้รับยาที่มีฤทธิ์

ง่วงซึม

จ. การประเมินผลการพยาบาล พบว่า ผู้ป่วยรับทราบและเข้าใจเหตุผลในการฟื้นฟูสภาพ สามารถตอบคำถามได้ถูกต้องทุกข้อเมื่อทวนถามอีกครั้ง สามารถสาธิตทักษะการออกกำลังกายโดยการเกร็งกล้ามเนื้อหลัง กล้ามเนื้อขา กระดูกข้อเท้าได้ และไม่เกิดอุบัติเหตุหกล้ม

(3) มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อที่แผลผ่าตัด

ก. ระบบการพยาบาล ใช้ระบบทดแทนบางส่วน

ข. วัตถุประสงค์การพยาบาล เพื่อป้องกันไม่ให้แผลผ่าตัดติดเชื้อ

ค. เกณฑ์การประเมิน คือ 1) แผลผ่าตัดไม่บวมแดง ไม่มี Discharge ซึม และ

2) ผู้ป่วยไม่มีไข้ $BT < 37.5\text{ }^{\circ}\text{C}$

ง. กิจกรรมให้การพยาบาล มีดังนี้

(ก) ประเมินอาการและอาการแสดงของผู้ป่วยจากการติดเชื้อบริเวณแผลผ่าตัด

(ข) วัดสัญญาณชีพทุก 4 ชั่วโมง เพื่อประเมินอาการติดเชื้อ

(ค) ดูแลทำความสะอาดแผลด้วยเทคนิคสะอาดปราศจากเชื้อ (Aseptic

Technique)

(ง) สอนผู้ป่วยในการป้องกันไม่ให้แผลเปื่อยน้ำ ห้ามแกะเกาแผลหรือเปิดแผล

(จ) ให้อาบน้ำขึ้นตามแผนการรักษา คือ Cefazolin 1 gm iv q 6 hr.

(ฉ) ฝ้าระวังอาการแพ้ยาของยา Cefazolin คือ มีผื่นขึ้นแน่นหน้าอก หายใจ

ไม่ออก

จ. การประเมินผลการพยาบาล พบว่า แผลผู้ป่วยไม่มี Discharge ไม่ซึมเพิ่ม ผู้ป่วยไม่มีไข้ อุณหภูมิร่างกายเท่ากับ 37.0

6) การวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยออกจากโรงพยาบาล

(1) พร้อมความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตัวเมื่อกลับไปอยู่บ้าน

ก. ระบบการพยาบาล ใช้ระบบทดแทนบางส่วน

ข. วัตถุประสงค์การพยาบาล เพื่อให้ผู้ป่วยมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตัวเมื่อกลับไปอยู่บ้าน

ค. เกณฑ์การประเมิน คือ ผู้ป่วยและญาติสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง

ง. กิจกรรมให้การพยาบาล โดยการให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวเมื่อกลับไปอยู่บ้าน

ตามหลัก D-Method

D = Diagnosis ประเมินความรู้ความเข้าใจแรงจูงใจตลอดจนทักษะของผู้ป่วยและครอบครัวเกี่ยวกับโรคที่เป็นและการปฏิบัติตัว

M = Medicine ให้คำแนะนำการรับประทานยาต่อเนื่องที่บ้าน

E = Environment จัดเตรียมบ้าน ห้องผู้ป่วย ให้มีแสงสว่างเพียงพอ มีราวจับ

T = Treatment แนะนำให้ผู้ป่วยมาโรงพยาบาลทันทีเมื่อมีภาวะแทรกซ้อน

H = Health แนะนำการส่งเสริมฟื้นฟูสภาพทางด้านร่างกายและจิตใจ

O = Outpatient แนะนำผู้ป่วยมาตรวจตามแพทย์นัดทุกครั้ง

D = Diet เลือกรับประทานอาหารที่เหมาะสม เช่น เนื้อปลา ไข่ผักใบเขียว ผลไม้ เช่น ส้ม มะละกอ กล้วย นมเปรี้ยว โยเกิร์ต เพื่อช่วยให้บาดแผลผ่าตัดหายเร็วขึ้น

จ. การประเมินผลการพยาบาล พบว่า ผู้ป่วยและญาติรับทราบเข้าใจในคำแนะนำ
ตอบคำถามได้ถูกต้อง และสามารถบอกวิธีการปฏิบัติตัวได้ถูกต้องทุกข้อ

2.5 วิจัยกรณี

ผู้ป่วยเป็นเด็กหญิงไทย อายุ 15 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล
ราชวิถี เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2566 แรกพบแพทย์วินิจฉัยด้วยอาการ Severe Adolescent Idiopathic
Scoliosis และแพทย์ให้การวินิจฉัยครั้งสุดท้ายว่าเป็น Severe Adolescent Idiopathic Scoliosis เมื่อ
4 ปีก่อน ผู้ป่วยเดินตัวเอียง ไหล่ 2 ข้างไม่เท่ากัน ไม่มีอาการชา ไม่อ่อนแรง รักษาที่โรงพยาบาลสมุทรปราการ
ด้วยการทำกายภาพบำบัดและตรวจตามแพทย์นัดทุกครั้ง ในช่วง 1 เดือนก่อนจะมาโรงพยาบาลราชวิถี
แพทย์โรงพยาบาลสมุทรปราการได้ตรวจร่างกายผู้ป่วย พบมีกระดูกสันหลังคดเพิ่มขึ้น ส่วนสูงลดลง 2 cm.
ผู้ป่วยมีอาการปวดหลังมากขึ้น ไม่มีอาการชา ไม่อ่อนแรง โรงพยาบาลสมุทรปราการจึงได้ส่งต่อมารับการรักษา
ที่โรงพยาบาลราชวิถี แพทย์ได้นัด admit เพื่อทำการผ่าตัด ก่อนการผ่าตัดให้ทำ On Halo Gravity Traction
เพื่อช่วยให้กระดูกสันหลังตรง จะลดความเสี่ยงของการเกิดกระดูกหักจากการผ่าตัด หลังจากผู้ป่วยได้รับการ
ผ่าตัดใส่เหล็กตามกระดูกสันหลังแล้ว แพทย์ให้นอนรักษาตัวในโรงพยาบาลราชวิถีจนถึงวันที่ 14 พฤศจิกายน
2566 รวมระยะเวลาอนรักษาคือเป็นเวลา 50 วัน พยาบาลผู้ดูแลผู้ป่วยได้ใช้ทฤษฎีทางการพยาบาล
ของโอเร็ม (Orem) ในการวางแผน และให้การพยาบาลผู้ป่วยก่อนและหลังผ่าตัด ผลการศึกษาพบว่า
ผู้ป่วยและญาติให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมก่อนและหลังการผ่าตัดเป็นอย่างดี
ส่งผลให้ผู้ป่วยสามารถปรับตัวและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้เอง และไม่มีภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัด

3. สรุป

ในการรักษาผู้ป่วยที่มีกระดูกสันหลังคดโดยการผ่าตัดนั้น ก่อนทำการผ่าตัดแพทย์จะทำการ On Halo
Gravity Traction เพื่อช่วยให้กระดูกสันหลังตรงขึ้นก่อนการผ่าตัด จะช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดกระดูกหักจาก
การผ่าตัดได้ การผ่าตัดใส่เหล็กตามกระดูกสันหลังในผู้ป่วยจะทำให้ลดการคดของกระดูกสันหลังลงได้
ในการดูแลรักษาและพยาบาลผู้ป่วย พยาบาลผู้ทำหน้าที่ในการดูแลผู้ป่วยจะต้องมีความรู้และมีทักษะ
ในการประเมินสภาพผู้ป่วย การให้การพยาบาลที่ถูกต้อง รวมทั้งการให้ความรู้ คำปรึกษา การดูแลสภาพ
ร่างกายจิตใจผู้ป่วย เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามมาตรฐาน
ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ป่วยกลับไปดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3.1 ข้อเสนอแนะ

3.1.1 ข้อเสนอแนะด้านการพยาบาล

1) ผู้ป่วยโรคกระดูกสันหลังคดรุนแรงที่เข้ารับการรักษาส່วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยรุ่น พยาบาล
ควรมีทักษะในการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารกับผู้ป่วยช่วงวัยรุ่น เข้าถึงอารมณ์ ความรู้สึกของผู้ป่วย
เพื่อให้ผู้ป่วยให้ความร่วมมือในการรักษาพยาบาล

2) พยาบาลควรมีทักษะการเสริมสร้างพลังอำนาจทางสุขภาพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ป่วยสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง สามารถควบคุมตนเองเพื่อปฏิบัติตนขณะเข้ารับการรักษได้ มีแรงจูงใจพร้อมที่จะเรียนรู้ และปรับตัวกับการรักษา เพื่อคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นของตนเอง

3) ผู้ป่วยกระดูกสันหลังคดรุนแรงที่ได้รับการ On Halo Gravity Traction พยาบาลผู้ดูแลควรมีสมรรถนะทางการพยาบาลออร์โธปิดิกส์ เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการพยาบาลอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

4) ควรมีการติดตามผู้ป่วยหลังจำหน่ายอย่างต่อเนื่องเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาคุณภาพทางการพยาบาลต่อไป

3.1.2 ด้านระบบบริการ

1) ผู้ป่วยโรคกระดูกสันหลังคดรุนแรงที่ถูกส่งต่อมาจากโรงพยาบาลต่างจังหวัด เพื่อเข้ารับการรักษาโดยการผ่าตัด เมื่อผู้ป่วยจำหน่ายกลับไปแล้วควรมีการส่งต่อโรงพยาบาลต้นสังกัดเพื่อให้ติดตามเยี่ยมอาการเป็นระยะ

3.1.3 ด้านนโยบาย

1) ผู้ป่วยโรคกระดูกสันหลังคดรุนแรงจำเป็นต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาลเป็นเวลานาน มีค่าใช้จ่ายสูงในการรักษา และมีค่าใช้จ่ายส่วนเกินที่ผู้ป่วยต้องรับผิดชอบร่วม ควรมีหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาช่วยสนับสนุนส่วนเกินค่ารักษาผู้ป่วยในกลุ่มโรคนี้

2) ผู้ป่วยโรคกระดูกสันหลังคดรุนแรงการรักษาแต่ละครั้งใช้เวลา 4 - 8 สัปดาห์เป็นอย่างน้อย ขณะที่พักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลควรมีหนังสือชี้แจงให้ทางโรงเรียนที่ผู้ป่วยเรียนอยู่ทราบทุกครั้ง และขอความอนุเคราะห์ทางโรงเรียนให้มีการสอบออนไลน์ในผู้ป่วยกลุ่มโรคนี้

เอกสารอ้างอิง

ชลาทิพย์ ชี้อวัฒนะ, และสมชัย ปทุมาสูตร. (2564). การศึกษาประสิทธิภาพของ R&L Sansai Scoliosis Brace ในการรักษาโรคกระดูกสันหลังคดไม่ทราบสาเหตุในวัยรุ่น. *วารสารโรงพยาบาลนครพิงค์*, 12(1), 95-113.

ทินกร ปลื้มวิทยากรณ. (2567). *ภาวะกระดูกสันหลังคดในวัยรุ่น*. หน่วยผ่าตัดกระดูกสันหลัง สถาบันออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลเลิดสิน. <https://sst.rcost.or.th/knowledge/447/>

โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ในกรุงเทพฯ. (2567, 24 มิถุนายน). *กระดูกสันหลังคดโดยไม่ทราบสาเหตุในวัยรุ่น (Adolescent idiopathic scoliosis)*. โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์. <https://www.bumrungrad.com/th/health-blog/may-2023/adolescent-idiopathic-scoliosis>

หน่วยเวชระเบียน โรงพยาบาลราชวิถี. (2566). *สถิติของผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาโดยการผ่าตัดใส่เหล็กตามกระดูกในโรงพยาบาลราชวิถี ตั้งแต่ปี 2561-2566*. โรงพยาบาลราชวิถี.

Orem, D. E. (2001). *Nursing concepts of practice* (6th ed.). St. Louis, MO: Mosby, Inc.

- Rogala, E. J., Drummond, D. S., & Gurr, J. (1978). Scoliosis: Incidence and natural history. A prospective epidemiological study. *The Journal of Bone and Joint Surgery. American Volume*, 60(2), 173–176.
- Tang, S., Cheung, J. P. Y, & Cheung, P. W. H. (2024). Effectiveness of bracing to achieve curve regression in adolescent idiopathic scoliosis. *The Bone & Joint Journal*, 106(3), 286–292. <https://doi.org/10.1302/0301-620X.106B3.BJJ-2023-1105.R1>

บทวิจารณ์หนังสือ : คู่มือทำเงินด้วยการลงทุน ฉบับสมบูรณ์
Book Review: A complete guide to making money by Investing

วุฒิชัย ไชยวรรณ

Wuttichai Chaiyawan

สาขาการเงินและการลงทุน คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Finance and Investment Program, Faculty of Management Science,

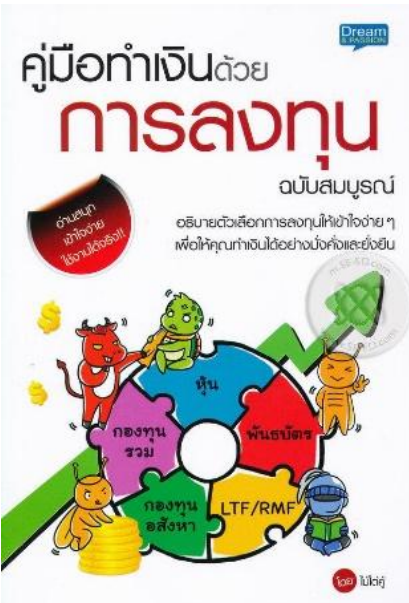
Chandrakasem Rajabhat University

Email: bas70773@gmail.com

Received 26 April 2024

Revised 21 June 2024

Accepted 14 October 2024

ชื่อหนังสือ: คู่มือทำเงินด้วยการลงทุน ฉบับสมบูรณ์	
ผู้เขียน: ไม่นิไต	
จำนวน: 240 หน้า	
ปีที่พิมพ์: 2557	
สำนักพิมพ์: Dream Passion	

บทคัดย่อ

หนังสือเรื่อง คู่มือทำเงินด้วยการลงทุน ฉบับสมบูรณ์ หนังสือเล่มนี้พูดถึงมุมมองการลงทุนที่ไม่จำเป็นต้องประสบความสำเร็จแต่เพียงด้านเดียวเสมอไป แต่ต้องพูดถึงมุมมองการลงทุนที่เป็นจริง มีทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว มีสมหวังและผิดหวัง มีร่ำรวยและขาดทุนหมดตัว ที่สำคัญในตอนจบของการลงทุนหลายครั้ง นักลงทุนอาจประสบกับความเจ็บปวด ความล้มเหลว และขาดทุนสารพัดรูปแบบที่นักลงทุนจะสามารถเจอได้

การลงทุนที่ไม่จำเป็นต้องด้านบวก หรือประสบความสำเร็จเสมอไป แต่นักลงทุนพร้อมที่จะยอมรับประสบการณ์ในด้านลบหรือด้านที่แย่ และมองว่าประสบการณ์ที่ผิดพลาด และล้มเหลว มีความจำเป็น และสำคัญมากพอๆ กับประสบการณ์ด้านบวก ซึ่งการเรียนรู้จากข้อผิดพลาดนี้อาจมีส่วนช่วยให้นักลงทุนประสบความสำเร็จมากขึ้น หรืออย่างน้อยก็เป็นสิ่งที่ช่วยเตือนใจไม่ให้ลงทุนผิดพลาดซ้ำ

คำสำคัญ: การลงทุน จัดการการเงิน ผลลัพธ์จากการลงทุน

Abstract

The Complete Guide to Making Money by Investing This book talks about investment perspectives that do not always have to be successful in one aspect, but must talk about a realistic investment perspective. There are both successes and failures, hopes and disappointments, wealth and losses. Importantly, many times in the ending of the cartoon, there are various forms of pain, failure and loss that investors can encounter. Investments do not always have to be positive or successful, but they are ready to accept negative or bad experiences and see that wrong and failed experiences are as necessary and important as positive experiences. Learning from these mistakes may help investors be more successful, or at least serve as a reminder to investors not to make the same mistakes again.

Keywords: Investment, Financial Management, Investment outcomes

สรุปเนื้อหาสาระสำคัญ

หนังสือเล่มนี้เขียนโดย ไม้ไต๋คู้ โดยในหนังสือ ผู้อ่านจะค่อย ๆ เห็นพัฒนาการของเม้า และเพื่อน ๆ จากที่เป็นคนเก็บเงินไม่เป็น ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มาเริ่มออมเงิน และเริ่มเข้าใจวิธีการลงทุนในสินทรัพย์ประเภทต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่ความต่ำไปจนถึงสินทรัพย์ความเสี่ยงสูง จากง่ายไปยากซึ่งจะเติบโตขึ้นในแต่ละตอน และไม้ไต๋คู้ตั้งใจที่จะเล่าถึงข้อควรระวังในการลงทุนในสินทรัพย์ประเภทต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านรับทราบข้อดีข้อเสียก่อนการลงทุนในสินทรัพย์แต่ละประเภท หนังสือเล่มนี้ถูกแบ่งออกเป็น 7 ส่วน โดยสรุปเนื้อหาได้ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 กล่าวถึงการเตรียมพร้อมก่อนลงทุนสำหรับผู้เพิ่งเข้ามาเป็นนักลงทุนมือใหม่แกะกล่องอาจยังไม่ได้ตั้งเป้าหมายในการลงทุนของตนเองได้อย่างชัดเจน และดีเพียงพอ พอเริ่มปฏิบัติจริง นักลงทุนหน้าใหม่ส่วนมากมักจะขาดทุนมากกว่ากำไร การลงทุนอะไรสักอย่าง โดยตนเองยังไม่มีความรู้ที่ดีเพียงพอ ถือเป็นความเสี่ยงในการลงทุน สำหรับเตรียมพร้อมก่อนลงทุน จะช่วยให้นักลงทุนมือใหม่เข้าใจถึงความสำคัญของการลงทุน

ทำไมเราถึงต้องเริ่มลงทุน การบริหารความเสี่ยงในการลงทุนเป็นอย่างไรรู้จักการจัดพอร์ต หรือบริหารความเสี่ยงในการลงทุนอย่างง่าย ๆ ยังช่วยให้นักลงทุนมือใหม่เข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น อายุ เพศ การศึกษา ประสบการณ์ อุปนิสัยของนักลงทุน เพื่อให้สามารถจัดพอร์ตการลงทุนของตนเองได้อย่างเหมาะสม

ส่วนที่ 2 กล่าวถึงตราสารหนี้ คือ ตราสารทางการเงินที่ออกโดยผู้ออกที่เรียกแบบง่าย ๆ ว่า ผู้กู้ หรือ ลูกหนี้ ซึ่งมีข้อตกลงกันในทางกฎหมายที่จะจ่ายผลตอบแทน เช่น ดอกเบี้ยหรือผลประโยชน์อื่น ๆ ตามที่ตกลงกันไว้ให้แก่ผู้ซื้อหรือเรียกว่า ผู้ให้กู้หรือเจ้าหนี้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ตราสารหนี้แบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ตราสารหนี้ภาครัฐ และตราสารหนี้ภาคเอกชน 1) ตราสารหนี้ที่ออกโดยรัฐบาลผ่านกระทรวงการคลังหรือหน่วยงานภาครัฐออกมาระดมทุนจากประชาชน แบ่งออกประเภทต่าง ๆ ได้แก่ พันธบัตรรัฐบาล เป็นตราสารหนี้ที่ออกโดยกระทรวงการคลัง ต่อมาตัวเงินคลัง เป็นตราสารหนี้ระยะสั้นอายุไม่เกิน 1 ปี ออกจำหน่ายโดยรัฐบาล เพื่อกู้ยืมเงินระยะสั้นจากประชาชนโดยไม่มีการจ่ายดอกเบี้ย และพันธบัตรรัฐวิสาหกิจ เป็นตราสารหนี้ที่ออกโดยรัฐวิสาหกิจ เช่น การไฟฟ้า การประปา เป็นต้น 2) ตราสารหนี้ภาคเอกชน หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า หุ้นกู้เป็นตราสารหนี้ที่ออกโดยภาคธุรกิจเอกชน เพื่อต้องการระดมทุนไปใช้ในการดำเนินงานของบริษัท สำหรับตราสารหนี้ จะช่วยให้นักลงทุนมือใหม่เข้าใจถึงตราสารหนี้ประเภทต่าง ๆ และวิธีการลงทุนในตราสารหนี้แต่ละประเภท

ส่วนที่ 3 กล่าวถึงตราสารทุน คือ ตราสารทางการเงินที่บริษัทหรือกิจการออกให้กับผู้ลงทุน จุดประสงค์เพื่อระดมทุนมาใช้ในการดำเนินกิจการโดยผู้ถือตราสารทุน โดยผู้ลงทุนมีโอกาสที่จะได้รับเงินปันผล (Dividend) เป็นผลตอบแทนจากการลงทุน แต่การลงทุนในตราสารทุนไม่ได้มีข้อผูกพันว่า กิจการที่ออกตราสารทุนจะต้องจ่ายเงินปันผลเสมอไปขึ้นอยู่กับกำไร และผลประกอบการของบริษัท รวมทั้งข้อตกลงของธุรกิจนั้นด้วย ประเภทของตราสารทุนที่นักลงทุนส่วนใหญ่มักจะพบเห็นในการลงทุน ได้แก่ หุ้นสามัญ (Common Stock) หุ้นบุริมสิทธิ (Preferred Stock) และใบสำคัญแสดงสิทธิ หรือวอแรนท์ (Warrant) คือ หลักทรัพย์ที่แสดงความเป็นเจ้าของกิจการหลักทรัพย์ดังกล่าวออกโดยบริษัทมหาชนจำกัด เพื่อระดมเงินทุนจากประชาชน หุ้นบุริมสิทธิ (Preferred Stock) คือ หลักทรัพย์ที่แสดงความเป็นเจ้าของกิจการเช่นเดียวกับหุ้นสามัญ แต่ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิจะมีสิทธิได้รับเงินปันผลก่อนผู้ถือหุ้นสามัญ ใบสำคัญแสดงสิทธิ หรือวอแรนท์ (Warrant) คือ ตราสารที่ผู้ถือครองจะได้รับสิทธิจองซื้อหลักทรัพย์ ซึ่งอาจเป็นหุ้นสามัญหุ้นบุริมสิทธิ หุ้นกู้ หรือตราสารอนุพันธ์ในราคาที่กำหนดเมื่อถึงเวลาที่ระบุไว้

ส่วนที่ 4 กล่าวถึงกองทุนรวม คือ โครงการที่รวบรวมเงินทุนจากนักลงทุนทั่วไปซึ่งรวบรวมมาจากหลายราย เป็นจำนวนไม่มากจากนักลงทุนรายย่อยมารวมกันเป็นเงินทุนก้อนใหญ่ โดยมีผู้บริหารจัดการเงินทุนดังกล่าว ที่เรียกว่า "บริษัทจัดการกองทุน" ซึ่งถือเป็นมืออาชีพมาช่วยในการบริหารสร้างผลตอบแทนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ภายใต้กรอบความเสี่ยงที่ได้กำหนดไว้สำหรับเงินก้อนนี้ หลังจากนั้นจึงนำผลตอบแทนที่ได้มาแบ่งกลับคืนให้กับนักลงทุนที่ซื้อหน่วยลงทุนตามสัดส่วนของการลงทุนในกองทุนรวม การลงทุนในกองทุนรวมจึงเหมาะสม

สำหรับนักลงทุนมือใหม่ที่ยังไม่มีประสบการณ์หรือความชำนาญในการลงทุน ไม่มีเวลาติดตามข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เหมาะกับนักลงทุนมือใหม่ที่มีข้อจำกัดในด้านเงินทุน ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องมีเงินเป็นจำนวนมากนักลงทุนมือใหม่ก็สามารถลงทุนในกองทุนรวมได้ กองทุนรวมถือเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับนักลงทุนมือใหม่ที่มีข้อจำกัดต่าง ๆ

ส่วนที่ 5 กล่าวถึงการลงทุนกับ LTF ทุกช่วงปลายปีจนถึงต้นปี มนุษย์เงินเดือนทุกคนต้องคิดถึงเรื่องการจ่ายภาษีตามกฎหมายได้กำหนดให้ มนุษย์เงินเดือนทุกคนมีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งภาษีดังกล่าวนี้นี้จะถูกนายจ้างหัก ณ ที่จ่ายไว้แล้วบางส่วนทุกเดือน ที่สำคัญมนุษย์เงินเดือนต้องหนี้อกับการเตรียมเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายรับ และรายจ่ายของตัวเองไว้ เพื่อยื่นสรรพากรหลายคนอาจจะเริ่มมาคิดวางแผนภาษีหรือเริ่มคำนวณภาษีที่ตนเองต้องจ่ายอย่างจริงจังเมื่อเข้าช่วงปลายปี (ไตรมาส 4) ซึ่งน่าจะเข้าไปการวางแผนภาษีที่ดีควรเริ่มตั้งแต่ต้นปี เพื่อจะได้ทยอยซื้อกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) ประกันชีวิต ฯลฯ

ส่วนที่ 6 กล่าวถึงความสุขสบายยามบั้นปลายกับ RMF หลายคนหาว่าไม่ว่าการวางแผน และเตรียมตัวเกษียณที่ดี หากเริ่มทำตั้งแต่อายุน้อย ๆ จะได้เปรียบคนอื่นอย่างมากโดยเฉพาะในเรื่องของความมั่งคั่งร่ำรวยของดอกเบี้ยทบต้น นอกจากอายุจะเป็นปัจจัยสำคัญในการเตรียมตัวเกษียณให้มั่นคงแล้ว ความรู้ในการวางแผนเพื่อเตรียมตัวเกษียณก็มีความสำคัญไม่แพ้กันด้วย สำหรับความสุขสบายยามบั้นปลายกับ RMF จะช่วยให้นักลงทุนมือใหม่เข้าใจถึงความสำคัญในการวางแผนหรือเตรียมตัวเพื่อการเกษียณ และสามารถมีชีวิตอยู่หลังเกษียณได้อย่างมีความสุข รวมถึงวิธีการลงทุนในสินทรัพย์หรือเครื่องมือบางประเภท นอกจากได้ลดหย่อนภาษีแล้วยังสามารถช่วยให้นักลงทุนมีเงินใช้จ่ายหลังเกษียณอายุได้

ส่วนที่ 7 กล่าวถึงความรู้เสริมก่อนลงสนามจริง หากอยากสำเร็จในการลงทุนต้องเริ่มจากการเตรียมตัวที่ดีก่อน โดยเฉพาะการเตรียมตัวในด้านการศึกษาหาความรู้ในเรื่องการลงทุน การมีความรู้ที่มากพอจะช่วยลดความเสี่ยงในการลงทุน ทำให้โอกาสขาดทุนน้อยลง และมีโอกาสกำไรหรือสร้างผลตอบแทนได้มากขึ้น

บทวิจารณ์

หนังสือเล่มนี้ ได้บอกวิธีการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ ตามส่วนที่ได้อธิบายไปข้างต้น เตรียมพร้อมก่อนลงทุนตราสารหนี้ และตราสารทุน กองทุน LTF และ RMF และเสริมความรู้เพิ่มเติมในส่วนสุดท้าย มาเรียบเรียงให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายขึ้นในรูปแบบการ์ตูน ได้ทั้งสาระ ความรู้ และความสนุกช่วยให้คนที่เข้ามาอ่านหรือผู้เขียนได้เข้าใจของนักลงทุนเดินทางต่อได้แบบไม่หลงทาง เก็บเงินไม่เป็น ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมาเริ่มออมเงิน และเริ่มเข้าใจวิธีการลงทุนในสินทรัพย์ประเภทต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่ความต่ำไปจนถึงสินทรัพย์ความเสี่ยงสูง จากง่ายไปยากซึ่งจะเติบโตขึ้นในแต่ละส่วน

บทสรุป

หลังจากอ่านหนังสือเล่มนี้แล้วผู้เขียนรับทราบว่าการลงทุนนั้นไม่ยากเลยถ้าเราเข้าใจ และสนใจที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับการลงทุน บนถนนของการลงทุนไม่เคยมีทางลัด ไม่เคยมีสูตรวิเศษที่ทำให้รวยได้เพียงข้ามคืน หนทางเดียวที่จะทำให้นักลงทุนมือใหม่อยู่รอดและเป็นตัวจริงได้ คือ การศึกษาเรียนรู้ และเลือกศาสตร์การลงทุนให้เหมาะสมกับสไตล์การลงทุนของตัวเอง จริงจัง และทุ่มเท เพื่อค้นหาตัวเองให้เจอ และเดินไปอย่างมั่นใจจนมั่นคง

SUCCESS PARTNER FOR YOUR ORGANIZATION AND COMMUNITY

บริการของเรา

- * วิจัยเพื่อพัฒนาองค์กร ชุมชนและการตลาด
- * จัดอบรม/ประชุม/สัมมนา/ค่ายเยาวชน
- * รับทำสื่อการสอนอีเลิร์นนิ่ง
- * รับบริหารโครงการของกองทุนต่างๆ
- * รับจัดศึกษาดูงานในและนอกประเทศ
- * รับประเมินผลการดำเนินงานโครงการและองค์กร
- * กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์แนวใหม่วอล์คแรลลี่
- * จัดทำBlg Data & Data Analytics
- * ที่ปรึกษา
 - ด้านบริหารทรัพยากรมนุษย์
 - ด้านคุณภาพ และเพิ่มผลผลิต
 - ด้านพัฒนากทรัพยากรมนุษย์และองค์กร
 - ด้านการเงินและระบบบัญชี
 - ด้านการตลาดและการขาย
 - ด้านระบบคิอิตอล
 - ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
 - ด้านการเตรียมความพร้อมเข้าตลาดหลักทรัพย์
 - ด้านระบบมาตรฐานสากล
 - ด้านการสร้างแบรนด์และตลาดออนไลน์

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

สถาบันพัฒนากทรัพยากรมนุษย์ (บริษัท เอช อาร์ ดี โอ จำกัด)

สำนักงานหัวหิน : 23/360 ซ.หัวหิน 94 ต.หัวหิน อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77110

โทร : 032-908448, 082-2579676, 081-8497413

E-mail : hrdi.huahin@gmail.com Line ID : hrdihuahin FB : Hrdi Huahin